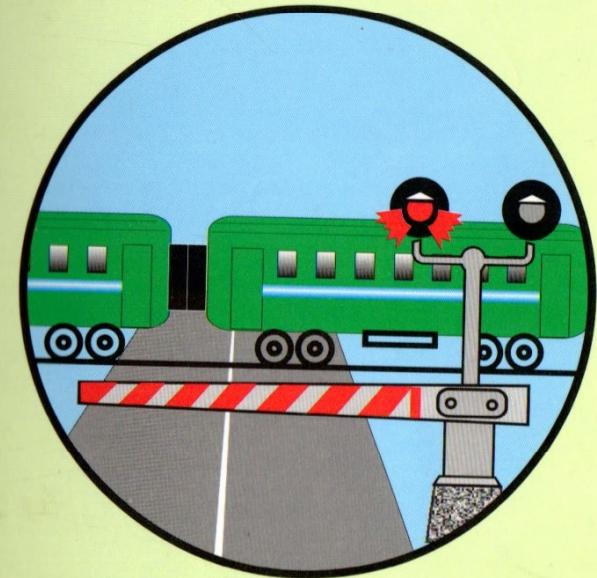

AZƏRBAYCAN

RESPUBLİKASI

NƏQLİYYAT NAZİRLİYİ

DƏMİR YOLU KEÇİDLƏRİNİN
İSTİSMARINA DAİR
TƏLİMAT

2003
The Azerbaijan national emblem, which consists of a five-pointed star with a flame in the center, surrounded by a green wreath, all set within a stylized five-petaled flower.

PR-

LAS

[Signature]

01.18

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI

NƏQLİYYAT NAZİRLİYİ

Razılaşdırılıb :

Azərbaycan Respublikası

Daxili İşlər Naziri

[Signature]
R.İ.Usubov

Təsdiq edirəm :

Azərbaycan Respublikası

Nəqliyyat Naziri

[Signature]
Z.Ə.Məmmədov

№ 1/1134

“22” oktyabr 2003-cü il

№ 47/S

“27” oktyabr 2003-cü il

Nazirlərin Məmədəlişəhər əməkdaşlığı və ciddi soyi
azərbaycan “ADDY” Mərkəzinin idarəət rəhbərliyinin və çapına əsaslı
verildi. Bunun parlaq nüfuzlu kim “Azərbaycan Dövlət
Dəmir Yolunun Texniki İstismar Qaydaları”, “ADDY-
nın işarəvermə Təlimatı” ADDY-nun qatarların hə-
rakatı və

DƏMİR YOLU KEÇİDLƏRİNİN
İSTİSMARINA DAİR

TƏLİMAT

[Signature]
Təlimat

Azərbaycan Dövlət Dəmir Yolunun
müvafiq xidmət, birləşmələr
və kollegiya üzvləri ilə
razılaşdırılmışdır.

Bakı - 2003

[Signature]
Bu məmədəlişəhər əməkdaşlığı
dəmir yolçulara əməkdaşlığı
və kollegiya üzvləri ilə
razılaşdırılmışdır.

Buraxılışa məs'ul:

Nəqliyyat Nazirliyinin
Təhlükəsizlik və Fövqəladə Hallar
Departamentinin rəisi
Kazım MƏMMƏD oğlu ŞƏRİFOV

Baş redaktor

Mikayıl MİKAYILOV

Kompyuter tərtibi

Elnarə VƏLİYEVA

DƏMİR YOLU KEÇİDLƏRİNİN

İSTİSMARINA DAIR

TƏLİMAT

"Dəmir yolu keçidlərinin istismarına dair Təlimat"
müstəqil Azərbaycan Respublikasında ilk dəfədir ki, nəşr olunur.

Dəmir Yolunun çoxminli mühəndis-texnik və müvafiq xidmət sahələri işçiləri üçün nəzərdə tutulmuşdur.

Xidməti istifadə üçündür.

ÖN SÖZ

Azərbaycan Dövlət Dəmir Yolunun bütün sahələrində son illərdə həyata keçirilən iqtisadi islahatlar öz müsbət nəticəsini verməkdədir. Hətta uzun müddət müxtəlif yazışmalar, adı və direktiv sənədlər, əsasən, rus dilində tərtib olunsa da, ölkənin hazırkı Nəqliyyat Naziri Ziya Məmmədovun şəxsi təşəbbüsü və ciddi səyi nəticəsində bir sıra mühüm normativ-texniki sənədlərin azərbaycan dilində hazırlanmasına və çapına önəm verildi. Bunun parlaq nəticəsi kimi "Azərbaycan Dövlət Dəmir Yolunun Texniki İstismar Qaydaları", "ADDY-nun İşarəvermə Təlimatı", "ADDY-nun qatarların hərəkəti və manevr işlərinə dair Təlimatı" və başqa texniki sənədlər nəşr edilərək işq üzü görmüş və dəmiryolçuların stolüstü kitabına çevrilmişdir. Bu qaydaların və təlimatların işq üzü görməsində yolun hərəkətin təhlükəsizliyi üzrə Baş inspektorun müavini, hazırda ölkə NN-nin Təhlükəsizlik və Fövqəladə Hallar Departamentinin rəisi Kazım Şərifovun gərgin zəhmətini xüsusi qeyd etmək lazımdır.

Dəmir yolunun fəaliyyətini tənzimləyən vacib sənədlərin hazırlanması və nəşri sahəsində lazımlı işləri davam etdirən Kazım Şərifov hazırda bilavasitə dəmir yolu sahəsində çalışmasa da, peşəkar dəmiryolçu kimi həmin işləri bu gün də davam etdirir. Çoxminlik dəmiryolçulara ərməğan edilən "Dəmir yolu keçidlərinin istismarına dair Təlimat" da həmin istəkdən irəli gəlmışdır.

Bu məqsədlə dəmir yolu işçiləri, lokomotiv briqadaları, avtomobil sürücüləri üçün nəzərdə tutulan bu

mühüm Təlimatı NN-nin Təhlükəsizlik və Fövqəladə Hallar Departamentinin rəisi Kazım Şərifov və ADDY hərəkətin təhlükəsizliyi üzrə inspektoru İsrafil Bağırov tərtib etmişlər.

Təlimatın texniki cəhətdən redaktə edilməsində NN-nin Təhlükəsizlik və Fövqəladə Hallar Departamentinin baş mütəxəssisi Təvəkgül Qurbanov, ADDY-nun hərəkətin təhlükəsizliyi üzrə inspektoru Teyyub Rüstəmov, texniki məsələlər üzrə Baş mütəxəssisi Nadir Məhərrəmov, Azərbaycan Respublikası DİN-in Nəqliyyatda Baş Polis İdarəsinin ictimai təhlükəsizlik şöbəsinin rəisi, polis polkovnik-leytenantı İntizar Məmmədov və "Azərbaycan dəmiryolçusu" qəzetinin müxbiri Mikayıl Mikayılov iştirak etmişlər.

Eyni zamanda bu Təlimatın işlənib-hazırlanması prosesində ADDY rəisi əvəzi M.Mehdiyevin dəyərli məsləhətləri öz əksini tapmışdır.

Böyük ümidi demək olar ki, belə mühüm sənədlərin hazırlanması və onların dəmiryolçulara ərmağan edilməsi son hədd deyil, respublikanın polad magistrallında çalışan dəmiryolçuları bundan sonra da neçə-neçə kitablarla, təlimatlarla sevindirmək mümkün olacaqdır.

Qeyd: Gələcək nəşrləri təkmilləşdirmək məqsədilə bu Təlimat barəsində öz rəy və təkliflərinizi Nəqliyyat Nazirliyinin Təhlükəsizlik və Fövqəladə Hallar Departamentinə 33-99-48 və ya 99-55-75 №-li telefonlarla bildirməyiniz xahiş olunur.

Baş redaktordan

1. Ümumi müddəalar

1.1. Dəmir yolu keçidləri¹ – avtomobil yollarının dəmir yolu ilə bir səviyyədə kəsişməsi olub – hərəkətin təhlükəsizliyini təmin edən, qatarların və nəqliyyat vəsiyətlerinin buraxılma şəraitini yaxşılaşdırın lazımı avadanlıqlarla təchiz edilən qurğudur.

Keçidlər – yüksək təhlükəli obyekt olaraq, yol hərəkəti iştirakçılarından və dəmir yolu işçilərindən Azərbaycan Respublikasının «Yol hərəkəti haqqında Qanun»unu, Azərbaycan Dövlət Dəmir Yolunun (ADDY) «Texniki İstismar Qaydaları»nı (TİQ), «Azərbaycan Respublikasının avtomobil yollarından istifadə Qaydaları»nı və bu Təlimati ciddi surətdə yerinə yetirmələrini tələb edir.

Keçidlərdən istifadə edən bütün təşkilatlar və şəxslər, başlıca şərtlərdən biri olan hərəkətin təhlükəsizliyinin təmin edilməsini rəhbər tutmağa borcludurlar:

Hərəkət zamanı dəmir yolu nəqliyyatı bütün başqa nəqliyyat növlərindən üstünlüyü malikdir.

Bu Təlimatın tələbləri bütün istismarda olan və yeni layihələndirilən keçidlərə şamil edilir.

Bu Təlimatdan ADDY sistemində daxil olmayan müəssisə və təşkilatların dalan dəmir yollarının keçidlərində də istifadə olunması məsləhət görülür.

1.2. Yol aşırımları olduğu hallarda, onlardan 5 km və az məsafədə yerləşən keçidlər müəyyən edilmiş qaydada bağlanmalıdır.

1.3. Hər il, aprelin 1-dən iyünün 1-dək ADDY rəisinin müəyyən etdiyi qaydaya uyğun, yol, işarəvermə və rabitə, elektrik təchizatı və ya rayon elektrik təchizatı distansiyalarının, sənaye müəssisələrərası dalan dəmir

¹ Gələcəkdə – "keçidlər". Bu Təlimatda istifadə olunan terminlər səh. 28-30-da verilmişdir.

yolunun (lazım gəldikdə), yolun hərəkətin təhlükəsizliyi üzrə Baş inspektorluq aparatının, ərazi üzrə icra aparatının, avtomobil yolları idarəsi və təşkilatları orqanlarının, eləcə də Dövlət Yol Polisi və Nəqliyyatda Polis orqanlarının nümayəndələrinin iştirakı ilə keçidlərə komissiyon baxış keçirilməlidir.

Baxışın nəticələrinə əsasən, keçidlərin qurğu və avadanlıqlarının, kecidə birləşən yolu sahələrinin (küçələrin) TİQ-nin, AR-nın «Yol hərəkəti haqqında Qanun»unun, bu Təlimatın və keçidlərin tipli layihələrinin tələblərinə uyğun qaydaya salınması təşkil olunmalıdır.

İl ərzində keçidlərin və onlara yaxınlaşma yollarının vəziyyətinin başqa yoxlanışları da aparıla bilər.

Keçidlərə yaxınlaşmada avtomobil yollarının (küçələrin) qeyri-kafi vəziyyətdə saxlanıldığı hallarda yol distansiyasının rəisi yerli ərazi Dövlət Yol Polisi orqanlarına, həmin avtomobil yolları lazımı vəziyyətə getiriləndək belə kecidlərdə nəqliyyat vasitələrinin hərəkətinin dayandırılması haqqında təqdimat göndərir.

2. Keçidlərin təsnifikasi. Keçidlərin kateqoriyalarının müəyyən edilməsi qaydaları

2.1. Keçidlər yerləşdiyi yerlərə görə aşağıdakılara bölünür:

- **ümumi istifadəli** - ümumi istifadəli dəmir yollarının ümumi istifadəli avtomobil yolları ilə kəsişdiyi yerlərdəki kecidlərdir;

- **qeyri-ümumi istifadəli** – dəmir yolunun ayrı-ayrı müəssisə və ya təşkilatların avtomobil yolları ilə kəsişdiyi kecidlərdir (mülkiyyətçilik formasından asılı olmayaraq). Qeyri-ümumi istifadəli kecidlərin qurğularının və avadanlıqlarının saxlanması, onlara xidmət göstərilməsi, bu kecidlərdən istifadə edən müəssisə, təşkilat və ya avtomobil yolları idarəsi orqanlarının və avtomobil yollarını saxlayan təşkilatların vəsaiti hesabına yerinə yetirilir.

Ümumi istifadəli və qeyri-ümumi istifadəli kecidələrin saxlanması və onlara xidmət göstərilməsi qaydaları ADDY rəisi tərəfindən müəyyən edilir.

Müəssisənin ərazi sərhəddində (anbar, depo, elevator və s.) dəmir yollarının həmin müəssisənin texnoloji proses işlərini təmin etmək üçün təyin olunan avtomobil yolu ilə kəsişməsi texnoloji kecidə aiddir və dəmir yolu kecidə kimi sayılmır. Onlarda hərəkət tərkibinin və nəqliyyat vasitələrinin hərəkətinin təhlükəsizliyi müəssisə rəhbərliyi tərəfindən təmin edilməlidir.

Texnoloji kecidlərin qurulması, saxlanması və onlara xidmət göstərilməsi, açılması və bağlanması qaydası ADDY rəisi tərəfindən müəyyən edilir.

2.2. ADDY-nin istismarda olan kecidləri dəmir yolu və avtomobil nəqliyyatlarının hərəkət intensivliyindən asılı olaraq dörd kateqoriyaya bölünür (1 №-li cədvəl).

I №-li cədvəl. Keçidlərin kateqoriyaları

Baş yolda qatarlarin hərəkət intensivliyi (hər iki istiqamətin cəmi) qatar/gün	Nəqliyyat vasitələrinin hərəkət intensivliyi (hər iki istiqamətin cəmi) avt/gün ¹				
	200-ə kimi	201-1000	1001-3000	3001-7000	7000-dən çox
16-ya qədər, eləcə də bütün stansiya və dalan yolları üzrə	IV	IV	IV	III	II
17-100	IV	IV	III	II	I
101-200	IV	III	II	I	I
200-dən çox	III	II	II	I	I

Qeyd: cədvəldə əhatə edilməyən qalan bütün kecidlər IV kateqoriyaya aiddir.

¹ Gətirilən vahidlərlə

2.2.1. Keçidlər tənzimlənən və tənzimlənməyənlərə bölünürlər.

Tənzimlənən keçidlərə - qatarın (hərəkət tərkibinin) keçidə yaxınlaşmasını nəqliyyat vasitələri sürücülərinə bildirən kecid işarəverici qurğuları ilə təchiz olunmuş və ya növbətçi işçi tərəfindən, eləcə də qatarların (hərəkət tərkibinin) və nəqliyyat vasitələrinin keçiddə hərəkətinin tənzimlənməsini yerinə yetirmək vəzifəsi tapşırılmış başqa dəmir yolu işçisi tərəfindən xidmət olunan keçidlər aiddir.

Göstərilən işçilər kecid növbətçisi vəzifəsini icra etmək üçün TİQ-nin 1.7 və 1.8-ci bəndlərində müəyyən edilmiş qayda üzrə təyin edilirlər.

Tənzimlənməyən keçidlərə - kecid işarəverici qurğuları ilə təchiz olunmayan və kecid növbətçisi və ya qatarların (hərəkət tərkiblərinin) və nəqliyyat vasitələrinin keçiddə hərəkətinin tənzimlənməsi üçün başqa işçilər tərəfindən xidmət edilməyən keçidlər aiddir.

Bələ keçidlərdən təhlükəsiz keçmə imkanlarını Azərbaycan Respublikasının «Yol hərəkəti haqqında Qanun»una uyğun olaraq nəqliyyat vasitəsinin sürücüsü müəyyənləşdirir.

2.2.2. Fəaliyyətdə olan keçidlərin kecid işarəverici qurğuları ilə təchizatı dəmir yolunun illik və perspektiv planlarına əsasən yerinə yetirilir.

2.3. Kecid işarəverici qurğuları ilə təchiz edilən və ya edilməyən keçidlərə növbətçi işçilər tərəfindən xidmət olunması¹ yalnız aşağıdakı keçidlərdə təyin edilir¹:

- tramvay və ya trolleybus hərəkət edən avtomobil yolunun baş yolları ilə kəsişmədə yerləşən;

- I kateqoriyalı;

¹ Növbətçi işçi tərəfindən xidmət edilən keçidlər bundan sonra “Növbətçili keçidlər”, növbətçi işçi tərəfindən xidmət edilməyənlər isə - “Növbətçisiz keçidlər” adlanacaq.

- hərəkət intensivliyi 16 qatar/gündən çox olan sahələrdə yerləşən və qırışan ay-ağ işarəli avtomatik sveftofor işarəverici ilə və stansiya növbətçisi (qatar dispeçeri) yanında kecid işarəverici qurğularının nasazlığına avtomatik nəzarət sistemi ilə təchiz olunmayan II kateqoriyalı.

Kecid işarəvericisi ilə təchiz edilməyən keçidlər, yalnız aşağıdakı hallarda növbətçi təyin edilməklə xidmət olunur:

- avtomobil yolu üç və daha çox baş dəmir yolları ilə kəsişdikdə;

- II kateqoriyalı keçiddə qeyri-kafı görünmə şəraitü olduqda, hərəkət intensivliyi 16 qatar/gündən çox olan sahələrdə isə görünmə şəraitindən asılı olmayıaraq müvafiq Dövlət standartına əsasən növbətçisiz kecidlərdə nəqliyyat sürücüləri 2 №-li cədvəldə göstərilən normaya uyğun, yolun yaxın relsindən 50 m uzaqda olduqda, hər hansı tərəfdən qatarın yaxınlaşmasının görünməsi təmin olunmalıdır;

- III kateqoriyalı keçiddə qeyri-kafı görünmə şəraitü olduqda və hərəkət intensivliyi 16 qatar/gündən çox olan sahələrdə yerləşdikdə, hərəkət intensivliyi 200 qatar/gündən çox olan sahələrdə yerləşdikdə isə görünmə şəraitindən asılı olmayıaraq.

Yerdə qalan keçidlərin növbətçi ilə xidmət olunması vacib deyildir.

2 №-li cədvəl. Kecidə yaxınlaşan qatarın görünməsini təmin edən normalar

Kecidə yaxınlaşarkən qatarların müəyyən edilmiş maksimum sürəti, km/saat	81-120	41-80	26-40	25 və az
Görünmə məsafəsi, m və ondan az olmayıaraq	400	250	150	100

Qeyd: Yeni tikilən və yenidənqurulan ümumi istifadəli avtomobil yolları və sənaye müəssisələrinin dalan dəmir yolları layihəlaşdırılarkən, avtomobil sürücüsü (2.05.02-85 tarixli «Avtomobil yolları» TN və Q-na əsasən) avtomobili saxlamaq üçün tələb olunan məsafədən az olmayıaraq, keçiddən elə məsafədə olmalıdır ki, keçidə yaxınlaşan qatarı 400 m-dən az olmayan məsafədən görsün, yaxınlaşan qatarın maşinisti isə 1000 m-dən az olmayan məsafədən keçidin ortasını görsün.

2.4. Ümumi istifadəli dəmir yolu şəbəkəsində yeni keçidlərin açılmasına icazə verilmir:

- I, II və III kateqoriyalı;
- üç və daha çox baş dəmir yolları ilə kəsişən zaman görünmə qabiliyyəti qeyri-kafi olan qazma torpaq yatağı və başqa yerlərdə yol ilə kəsişən zaman (bu Təlimatın 2 №-li və 2.05.02-85 tarixli ««Avtomobil yolları» TN və Q-nın 10 №-li cədvəlləri»), eləcə də keçidlərə növbətçi işçi tərəfindən xidmət olunması tələb olunan hallarda IV kateqoriyalı ;
- Yuxarıda göstərilənlərdən başqa, IV kateqoriyalı yeni keçidin açılmasına, (başqa imkan qeyri-mümkün olduqda) Dövlət Yol Polisi, avtomobil yolu idarəsi və avtomobil yolu saxlayan təşkilat orqanları ilə razılaşdırılmaqla ADDY rəisinin icazəsi ilə yol verilə bilər.

İstismar olunan keçidlərdə tramvay və trolleybus hərəkətinin açılmasına **icazə verilmir**.

Keçidlərdə yeni avtobus hərəkətinin açılmasına, onun keçid işarəvericisi ilə təchiz edilməsi və bu Təlimatın 1.3-cü bəndində təyin edilmiş tərkibdə komissiyanın rəyinin olması şərtiə **ADDY rəisinin icazəsi ilə** yol verilir.

2.5. Növbətçili keçidlərdə şlaqbaumlar quraşdırılmalı, onlarda isə bir qayda olaraq, tam sutka müddətində növbə çəkilməlidir. Tam sutka müddətində növbə avtomatik, yarımatomatik və elektrik şlaqbaumları quraşdırılmış keçidlərdə icra edilməlidir.

Qeyri-ümumi istifadəli keçidlərdə, eləcə də yerli əhəmiyyətli keçidlərdə iş rejimi sutkadan az müddətə təyin oluna bilər.

Keçidin iş fəaliyyətini dayandırmazdan əvvəl avtomatik (yarımatomatik, elektrik) şlaqbaumlar keçid növbətçisi tərəfindən üfiqi vəziyyətə gətirilir, avtomobil yolunu tam tuta bilən ehtiyat şlaqbaumlar isə çəpərləyici vəziyyətə gətirilərək qiflla bağlanılır.

Tam sutka müddətində işləməyən keçidlərin siyahısı və onların iş saatları Respublikanın yerli orqanları, Dövlət Yol Polisi və bu keçidin lazım olduğu təşkilatla razılaşdırılmaqla ADDY rəisinin təsdiq etdiyi qayda üzrə müəyyən edilir.

Azfəaliyyətli dalan dəmir yolu və stansiya yollarında¹ yerləşən və üfiqi-çevrilən şlaqbaumla təchiz edilən keçidlər, dəmir yolu tərəfindən qatar tərtibatçısı və ya lokomotiv briqadası ilə idarə olunan svetofor işarəvericisi quraşdırılmalıdır. Keçidlər işarəverici ilə təchiz edilənə qədər üfiqi-çevrilən şlaqbaumlar saxlanılır və belə keçidlərə növbətçi işçi tərəfindən xidmət olunmur.

Üfiqi-çevrilən şlaqbaumlarının bağlanması və açılması və ya svetofor işarəvericinin qoşulması və açılması qaydası ADDY rəisinin həvalə etdiyi vəzifəli şəxsin DYP ilə razılaşdırılmaqla, təsdiq etdiyi yerli Təlimatla müəyyənləşdirilir.

Yoldəyişmə postları növbətçilərinin, dəmir yolu stansiyaları² (post) növbətçilərinin otaqlarına yaxın yerləşən keçidlərə, DYP ilə razılaşdırılmaqla, ADDY rəisinin müəyyən etdiyi qayda üzrə «Daşima proseslərini idarəetmə» Birliyinin işçiləri tərəfindən xidmət edilə bilər.

¹ Sonradan – «dalan və stansiya yolları»

² Sonradan – «stansiya növbətçiləri»

2.6. Qatarların və nəqliyyat vasitələrinin hərəkət intensivliyinin, keçidlərin iş şəraitlərinin yoxlanılması və kateqoriyasına yenidən baxılması, faktiki tələbata görə, ildə 1 dəfədən az olmayaraq yol distansiyaları tərəfindən aparılır. Keçidlərin kateqoriyasını müəyyən etmək üçün qatarların hərəkət intensivliyi qatarların hərəkət qrafikindən, nəqliyyat vasitələrinin hərəkət intensivliyi isə avtomobil yoluna xidmət edən yol təsərrüfatı təşkilatlarının qiymətlərinə görə və ya yol distansiyasının xronometraj müşahidəsi üzrə götürülür.

Bu zaman, növbətçi işçi ləğv edilən və ya bərpa olunan (yenidən təyin olunan) keçidlərin siyahısı tərtib edilir.

Bu siyahı Dövlət Yol Polisi ilə razılaşdırılır.

Keçiddə növbətçi işçi tərəfindən xidməti dayandırmadan əvvəl aşağıdakı tədbirlər yerinə yetirilməlidir:

- avtomatik keçid işarəvericisinin işinə nəzarət qurğusunun (o olduqda) stansiya növbətçisinin (qatar dispetçeri) yanında quraşdırılması üzrə işlərin yerinə yetirilməsi;

- keçidin vəziyyətinin və avadanlıqlarının bu Təlimatın tələblərinə uyğun gəlməsini yoxlamaq və yoxlamadan nəticəsinə əsasən onun növbətçisiz istismara hazır olması haqda, DYP ilə razılaşdırılmış rəyin hazırlanması;

- keçidə növbətçi işçi tərəfindən xidmət edilməsi ilə əlaqədar avtomatik, yarımatomatik şlaqbaumların, elektrik şlaqbaumlarının və başqa qurğuların sökülməsi;

- müvafiq yol nişanlarının dəyişdirilməsi.

Dəmir yolu işçisinin iştirakı ilə hərəkət tərkibinin buraxılması nəzərdə tutulmuş keçidlərin qurğularının xidməti və istismarı qaydaları ADDY rəisi tərəfindən müəyyənləşdirilir. Bu halları DYP ilə razılaşdırmaq tələb olunmur.

Keçidlərin növbətçisiz, eləcə də növbətçi ilə xidmət olunan kecidə keçirilmə qaydası ADDY rəisi tərəfindən müəyyənləşdirilir.

DYP ilə razılaşdırılmış yerlərdə kecid növbətçiliyi ləğv edilməzdən ən gec 15 gün əvvəl, bir ay müddətinə, yaxşı görünən yerdə «Keçid (tarix)-dən növbətçisizdir» elanı asılmalıdır.

2.7. Fəalliyətdə olan keçidlərin bağlanması (daimi və ya müvəqqəti), köçürülməsi, yenidən bərpası, avtomobil yolları idarəsi orqanları, avtomobil yolunu saxlayan təşkilat və DYP ilə razılaşdırılmaqla ADDY rəisinin müəyyən etdiyi qaydada yerinə yetirilir. Ərazi üzrə administrasiya (icra orqani) kecid bağlanmazdan 2 aydan az olmayaraq, əvvəlcədən bu haqda məlumatlaşdırılmalıdır.

Bağlanan keçidlərdə (daimi və ya müvəqqəti) döşəmələr sökülr, avtomobil yolundan kecidə gələn yolun eni boyu, kənar relsən 10 m-dən az olmayaraq məsafədə maneələr qoyulur, lazımlı gəldikdə isə, dəmir yoluna tərəf 2 m məsafədə arx qazılır. Keçidə yaxınlaşan yollara qoyulmuş xəbərdaredici nişanlar çıxarılır və yandan (başqa yerdən) keçmək istiqamətini göstərən məlumat-göstərici nişanı qoyulur.

Bağlanan keçidlərdə bütün avadanlıqlar sökülbü çıxarılır. Keçidlərin istismarı qısamüddətə dayandırıldıqda, həmin müddətə, avtomatik qurğuların işi açılır, ehtiyat şlaqbaumlarının tirləri nəqliyyat vasitələrinin hərəkitinə qadağa qoyan vəziyyətə gətirilərək qifillanır.

Bağlanan keçidlərin girəcəyində, yol distansiyası tərəfindən nəqliyyat vasitələrinin dönməsi üçün meydança dəvətdilir.

Keçidin bağlanması haqda bildirişin elan edilməsi DYP ilə razılaşdırılmış qaydada yol distansiyası rəisinə həvalə olunur.

-bix Bağlanan keçidin tikili, qurğu və avadanlıqlarının sökülməsi, onların saxlanması və ya təkrar istifadə olunması qaydaları ADDY rəisi tərəfindən müəyyənləşdirilir.

3. Keçidlərin qurğuları və avadanlıqları

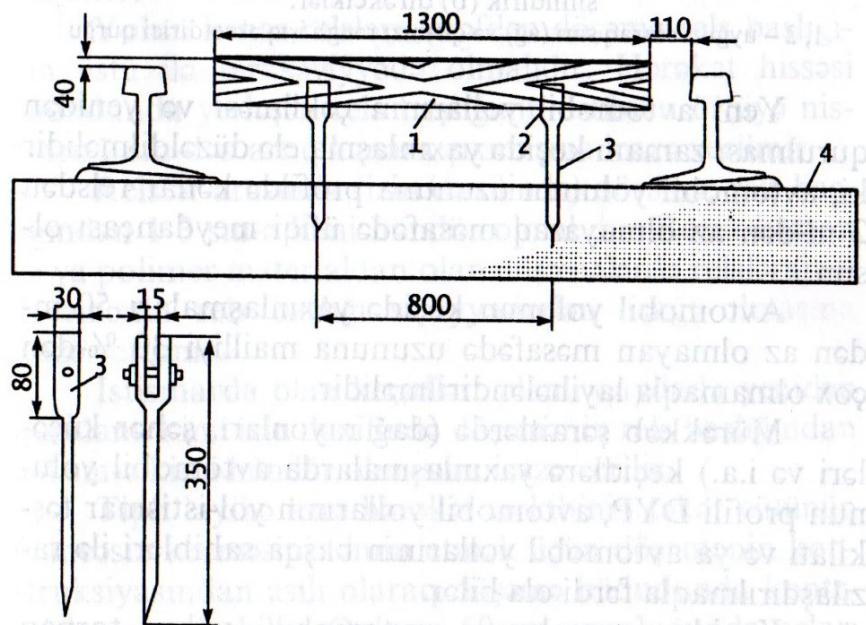
3.1. Keçidlərin bütün qurğuları ADDY-nun TİQ-nin, bu Təlimatın, tipli layihələrin, Azərbaycan Respublikasının «Yol hərəkəti haqqında Qanun»unun «Yol hərəkəti təşkilinin texniki vasitələri. Tətbiq Qaydaları»nın tələbərinə uyğun olmalıdır. «Avtomobil yolları və küçələr. Yol hərəkətinin təhlükəsizliyinin təmin olunmasına icazə verilən istismar vəziyyətinin tələbləri», ümumi istifadəli və sənaye müəssisəsinə gedən dalan avtomobil yolları yeni tikildikdə və yenidən qurulduğda isə – «Avtomobil yollarının tikinti normaları və qaydaları»nın tələblərinə uyğun olmalıdır. Keçidlərdə nəqliyyat svetoforlarının (6 tipli) qoyulmasının zəruriliyi Azərbaycan Respublikası Nəqliyyat Nazirliyinin təsdiq etdiyi normativ texniki sənədlərə uyğun müəyyənləşdirilir. Xüsusi hallarda, Azərbaycan Respublikası Nəqliyyat Nazirliyinin razılığı ilə keçidlərdə 1.1.1 – 1.1.3, 1.1.16 və 1.1.17 tipli nəqliyyat svetoforlarının istifadə olunmasına icazə verilir.

3.2. Keçidlər, əsas etibarilə dəmir və avtomobil yollarının qazma torpaq yatağı və kafı görünmə şəraiti təmin olunmayan yerlərdən kənardı, düz sahələrdə yerləşdirilməlidir.

Dəmir yollarının avtomobil yolları ilə kəsişməsi, əsasən, düzbucaq altında yerinə yetirilməlidir. Bu şərti yerinə yetirmək mümkün olmadıqda, kəsişən yollar arasındaki iti bucaq 60° - dən az olmamalıdır. Daha iti bucaq altında yerləşmiş işlək keçidlərin yenidən qurulmasını avtomobil yollarında aparılan yenidənqurma ilə eyni vaxtda aparmaq lazımdır.

3.3. İstismarda olan keçidlərdə kənar relsdən 10 m-dən az olmayan məsafədə uzununa profildə avtomobil yolunun üfiqi meydançası və ya böyük radiuslu şaquli əyrisi, və ya yolun kəsişməsi əyri sahədə yerləşdikdə, bir relsin o birindən hündürlüğünə görə müvafiq mailliyi olmalıdır.

Avtomobil yolunun keçidə yaxınlaşmasının meydançadan əvvəl 20 m məsafədə uzununa maillik 50 %-dən çox olmamalıdır.

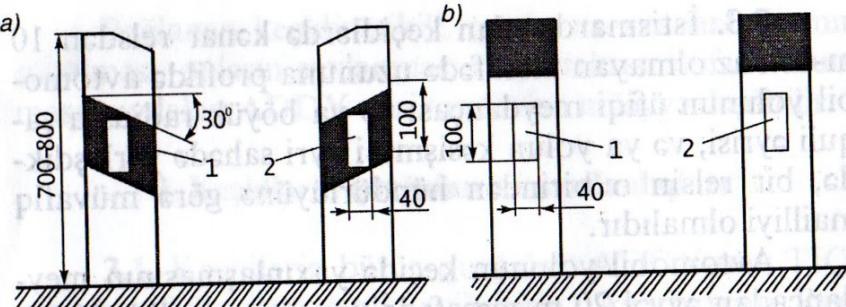

Şəkil № 1. Qatarlarda aşağı əndazəsizliyi müəyyən etmək üçün qurğu:

1 - 140x1300x15mm ölçüdə ağac plankası; 2 - bolt və ya valik;
3 - metal ştr; 4 - şpal

Qeyd: 1. Ağac plankanın üfiqi və şaquli sürüşməməsi üçün bir boltu gayka və ya splintli valiklə bərkidiilir.

2. Dəmir beton şpallarda millər şpal yesiyinə qoyulmuş ağac şpala çalınır.

Şəkil № 2. İstiqamətləndirici zolaqlı (a) və silindirik (b) dirəkciklər.

1, 2 – uyğun olaraq sarı (ağ) və qırmızı rəngli işq əksetdirici qurğu

Yeni avtomobil yollarının çəkilməsi və yenidən qurulması zamanı keçidə yaxınlaşma elə düzəldilməlidir ki, avtomobil yolunun uzununa profildə kənar relsdən 2 m-dən az olmayaraq məsafədə üfiqi meydançası olsun.

Avtomobil yolunun keçidə yaxınlaşmaları 50 m-dən az olmayan məsafədə uzununa mailliyi 30 %-dən çox olmamaqla layihələndirilməlidir.

Mürəkkəb şəraitlərdə (dağ rayonları, şəhər küçələri və i.a.) keçidlərə yaxınlaşmalarda avtomobil yolunun profili DYP, avtomobil yollarının yol-istismar təskilatı və ya avtomobil yollarının başqa sahibləri ilə razılışdırılmaqla fərdi ola bilər.

Keçidə yaxınlaşan avtomobil yolu torpaq (möhkəm örtüksüz) olduqda, kənar relsdən 10 m-dən az olmayan məsafədə yolda hər iki tərəfə möhkəm örtük verilməlidir.

3.4. Yeni yaradılan qoruyucu meşə zolağı nəqliyyat vasitələrinin sürücülərinin keçiddən 50 m və ondan az məsafədə yaxınlaşmaqdə olan qatarın ən azı 500 m məsafədən görünməsini təmin etməlidir.

3.5. Keçidə yaxınlaşmada və onun sərhədlərində yolun hərəkət hissəsi, eləcə də döşəmə, işarə dirəkciklə-

ri, məhəccər və maneq tipli çəpərləmə keçidin tipli layihəsinə uyğun olmalıdır.

Keçidin hərəkət hissəsinin eni avtomobil yolunun hərəkət hissəsinin eninə bərabər, lakin 6 m-dən az olmamalıdır, mal-qara keçirilən yerlərdə isə döşəmənin eni 4 m-dən az olmamalıdır.

Keçidin döşəməsi «Yol» İstehsalat Birliyinin təsdiq etdiyi konstruksiyaya uyğun olmalıdır. Keçidə döşəmənin altı ağaç və ya dəmir-beton spallardan ibarət ola bilər.

Yolun kənar relsləri tərəfdən döşəmə rels başlığının üstü ilə bir səviyyədə olmalıdır. Hərəkət hissəsi hüdudunda yerləşən rels başlığının üstünün örtüyə nisbətən 2 sm-dən artıq kənara çıxmasına icazə verilmir.

Rechlər arasında (izin daxilində) döşəmə, rels başlığından 1-3 sm-ə kimi hündür olmalıdır. Rezin-karton və ya polimer materialdan olan döşəmələrdə relslərarası döşəmənin rels başlığı səviyyəsindən aşağımasına icazə verilmir.

İstismarda olan keçidlər, planlı qaydada yenidən qurulana kimi izin daxilində döşəmənin rels başlığından 3-4 sm-ə kimi hündür olmasına icazə verilir.

Tipli layihə üzrə hərəkət tərkibinin təkər cütünün maneqsiz keçməsini təmin etmək üçün döşəmənin konstruksiyasından asılı olaraq döşəmə hüdudunda kontr-rechlər qoyula bilər. Onların 50 sm uzunluğunda ucları yolun daxilinə tərəf (içəriyə) 25 sm əyilməlidir. Novlарın eni 75-110 mm, dərinliyi isə 45 mm-dən az olmayaraq müəyyən edilir.

Növbətçili keçidlərdə hər yolun izinin daxilinə (təkyolu sahələrdə – hər iki tərəfdən) döşəmədən 0,75-1,0 m məsafədə qatarı dayandırmaq üçün köçürünlən işarəni (qırmızı lövhə, fənər) qoymaq üçün metal boru basdırılır, eləcə də hərəkət tərkibinin aşağı əndazəsini müəyyənləşdirmək üçün xüsusi qurğu quraşdırılır (1 №-li şəkil).

Şlaqbaumların dirəkcikləri, keçid işarəverici svetoforları, çəpərləmələr, məhəccərlər və istiqamətverici dirəkciklər yolun hərəkət hissəsinin kənarından ən azı 0,75 m aralı yerləşdirilməlidir (2 №-li şəkil). İstiqamətverici dirəkciklər keçidin hər iki tərəfində kənar relsdən 2,5 m-dən başlayaraq 16 m-ə kimi məsafədə hər 1,5 m-dən bir qoyulur.

Keçidlərdə mal-qara keçirmək üçün 1,2 m hündürlüyündə dəmir-beton, ağaç və ya metal maneqipli məhəccər və ya çəpər qoyulur, mexanikləşdirilmiş şlaqbaumlarda isə qoruyucu torlar asılır.

Keçidlərin çəpərlənməsi Dövlət standartına, «Yol hərəkətinin təşkili üçün texniki vasitələrin tətbiqi Qaydaları»na uyğun rənglənməlidir.

Keçidlərdə avtomobil yolu tərəfdən yol nişanları (1 №-li rəngli əlavə) qoyurlar.

Yaşayış məntəqələrində və onların yaxınlığında səkiləri olan avtomobil yolunda yerləşən keçidlərdə «Avtomobil yolları» Qaydasına uyğun olaraq, Respublikanın yerli hakimiyyət orqanları və yol distansiyası rəhbərlərinin birgə qərarına əsasən piyadalar üçün də keçid qurulmalıdır. Belə keçidlərdə keçid işarəvericisi olduqda, piyada keçidləri də yol hərəkəti iştirakçılarının keçiddən hərəkətinin qadağan edilməsini bildirən əlavə səs işarəsi ilə təmin olunmalıdır.

3.6. Keçidlərə yaxınlaşmalarda (2, 3 №-li rəngli əlavə) dəmir yolu tərəfdən qatar maşinistlərinin fit verməsi üçün «C» daimi xəbərdaredici işarə nişanları, avtomobil yolu tərəfdən isə bütün növbətçisiz keçidlərdə - 1.3.1. «Birxətli dəmir yolu» və ya 1.3.2. «Çoxxətli dəmir yolu» xəbərdarlıq yol nişanları və başqa nişanlar (9 №-li rəngli əlavə) qoyulur. Keçiddə keçid svetofor işarəvericisi olduqda 1.3.1 və 1.3.2. nişanları svetoforla bir dirəkdə, o olmadıqda isə – kənar relsdən ən azı 20 m məsafədə qoyulur.

«C» işarə nişanları qatarların hərəkət istiqamətinin sağ tərəfində keçiddən 500-1500 m məsafədə qoyulur.

Qeyri-kafi görünmə şəraiti olan növbətçisiz keçidlərin qarşısında, keçiddən 250 m məsafədə bundan başqa əlavə "C" işarə nişanı qoyulmalıdır.

3.7. Növbətçisiz və keçid işarəvericisi ilə təchiz olunmayan keçidlərin qarşısında, əgər nəqliyyat vəsitələrinin sürücüləri yaxın relsdən 50 m-dən çox olmayıraq uzaqlaşmada olduqda, yolun hesabat görünmə məsafəsinə bərabər məsafədə (bu Təlimatın 2 №-li cədv.) qatarın görünməsi təmin edilmədikdə, eləcə də keçiddə iş aparıllarkən "Dayanmadan keçmək qadağandır" - 2.5 üstünlük yol nişanı qoyulur. 2.5 üstünlük nişanının qoyulması zəruriyini komissiya müəyyənləşdirir (bu Təlimatın 1.3-cü bəndi). Onun qoyulma yeri Dövlət standartına müvafiq müəyyən edilir.

Belə keçidlər qarşısında onlar yenidən qurulana kimi hərəkətin təhlükəsizliyini təmin etmək məqsədilə, ayrı-ayrı hallarda ADDY rəisi tərəfindən qatarların hərəkət sürəti daimi məhdudlaşdırıla bilər.

3.8. Mal-qara keçirilən yerdən yaxınlığında kənar relsdən 20 m. məsafədə "Qatardan gözlə! Mal-qara keçirilən yer" yazılış lövhəciklər, kənar relsdən 3-4 m. məsafədə isə mal-qara keçirilən ciğirin eninə - nəqliyyat vasitələrinin dəmir yoluna çıxmasının qarşısını almaq üçün dirəkciklər qoyulur.

3.9. Elektrikləşdirilmiş xətlərdə keçidin hər iki tərəfində şlaqbaumdan 5 m-dən az olmayan şlaqbaumlar olmadıqda isə - kənar relsdən ən azı 14 m- dən az olmayan məsafədə "4,5 m" rəqəmi olan 3.13. "Hündürlüyün məhdudlaşdırılması" (3 №-li rəngli əlavə) qadağanedicili yolu nişanları qoyulur.

3.10. Keçidlərə yaxınlaşmalarda avtomobil yolları tərəfdən şlaqbaumların qabağında, onlar olmadıqda isə – «Yol hərəkəti haqqında Qanun»a uyğun olaraq 1.3.1

və 1.3.2 xəbərdarlıq yol nişanlarının qarşısında 1.1. "Şlaqbaumlu dəmir yolu keçidi" və ya 1.2. "Şlaqbaumsuz dəmir yolu keçidi" xəbərdarlıq yol nişanlarını 150-300 m məsafədə, yaşayış məntəqlərində isə - kənar relsdən 50-100 m məsafədə və başqa yol nişanları (rəngli qoşma şək. 2, 3) qoyulur.

Hər iki istiqamətdə üç və daha çox zolaqlı yollarda, həmçinin hər iki istiqamətdə bir və ya iki zolaqlı yollarda keçidin görünmə məsafəsi yaşayış məntəqələrindən kənarda ən azı 300 m-dən, yaşayış məntəqələrində isə 100 m-dən az olduqda 1.1 və 1.2 nişanları təkrarlanmalıdır.

Ümumi istifadəli və ya qeyri ümumi istifadəli keçidlərə yaxınlaşma avtomobil yollarının dəmir yol şpallarının başına kimi təmiri və saxlanması üzrə işlər həmin yolların sahiblərinin hesabına aparılır. Bu zaman yaxın relslərin şpallarının başından 10 m. hündüdündə işlər yol distansiyasının razılılığı ilə distansiya rəhbərliyinin səlahiyyətli işçisinin iştirakı ilə aparılır.

3.11. Növbətçili keçidlər şlaqbaumlarla təchiz olunur.

Avtomatik və yarımvətomatik, eləcə də elektrik şlaqbaumlarının tirləri qırmızı rəngli işiqəksətdirici qurğularla təchiz olunmalı və 4; 6 və 8 m standart uzunluğa malik olmalıdır.

Avtomatik, yarımvətomatik və elektrik şlaqbaumları nəqliyyat vasitələrinin hərəkət istiqaməti üzrə avtomobil yolunun hərəkət hissəsinin ən azı yarısını tutmalıdır. Yolun sol tərəfinin eni ən azı 3 m tutulmur. Lazım gəldikdə göstərilən şlaqbaumların qeyri-standart uzunluqda qoyulmasına icazə verilir.

Nəqliyyat vasitələrinin intensiv hərəkət etdiyi, eləcə də sərnişin qatarlarının hərəkət sürəti yüksək olan keçidlərdə nəqliyyat vasitələrinin belə keçidlərə qeyri-qanuni girməsinin qarşısını almaq məqsədilə dəmir yolu keçidlərini çəpərləyən (KÇQ) xüsusi qurğular isti-

fadə oluna bilər. KÇQ-nun təchizatı və istismarı qaydasını Nəqliyyat Nazirliyi (NN) müəyyənləşdirir.

Mexanikləşdirilmiş şlaqbaumlar, bir qayda olaraq, yolun bütün hərəkət hissəsini tutmalıdır və günün qaranlıq vaxtında, eləcə də gündüz pis görünmə vaxtı (duman, çiskin və başqa pis hava şəraiti) tətbiq edilən işarə fənərləri olmalıdır. Mexanikləşdirilmiş şlaqbaumların çəpərləmə tirlərinin üstündə qoyulan işarə fənərləri avtomobil yolu tərəfə göstərməlidir:

- şlaqbaumların bağlı vəziyyətində - qırmızı işarələr (işıqlar);
- şlaqbaumların açıq vəziyyətində - şəffaf - ağ işarələr (işıqlar).

Dəmir yoluna tərəf - şlaqbaumların istər açıq, istərsə də bağlı vəziyyətində nəzarət şəffaf-ag işarələr (işıqlar) hesab olunur.

Şlaqbaumlar avtomobil yolunun qırığında, sağ tərəfdə onların tirlərinin bağlı vəziyyətində yolun hərəkət hissəsi səviyyəsindən 1-1,25 m hündürlüyündə olmaqla, keçidin hər iki tərəfində qoyulur. Bu zaman mexanikləşdirilmiş şlaqbaumlar kənar relsdən ən azı 8,5 m-dən az və 14 m-dən çox olmayan məsafədə yerləşdirilir; avtomatik, yarımvətomatik və elektrik şlaqbaumlarının çəpərləyici tirlərinin uzunluğundan asılı olaraq (4; 6; 8 m)¹, kənar relsdən ən azı 6, 8 və 10 m. məsafədə olmalıdır.

Yolun, tikili və qurğularının təmiri aparılarkən, keçidi çəpərləmək üçün əsas şlaqbaumdan avtomobil yoluna tərəf 1 m. məsafədə qoyulmuş və ən azı yolun əsas hərəkət hissəsi qədər sahəni tutan əl ilə çəvrilən ehtiyat üfiqi-dönən şlaqbaumlardan istifadə edilməlidir. Bu şlaqbaumlar bağlı və açıq vəziyyətdə onların bərkidilməsi və işarə fənərini asmaq üçün xüsusi qurğulara malik olmalıdır.

¹ Əgər tırın belə uzunluğu layihə ilə nəzərə alınıbsa

Şlaqbaumların çəpərləyici tirləri (əsas və ehtiyat) sağ tərəfə 45-50° bucaq altında maili (avtomobil yolu tərəfdən baxdıqda) qırmızı və ağ rəngli zolaqlarla rənglənməlidir. Zolaqların eni 500-600 mm-dir. Çəpərləyici tirlərin sonunda 250-300 mm enliyində qırmızı zolaq olmalıdır. Şlaqbaumların tirlərini qırmızı rəngli işıqqaytarıcı qurğularla təchiz edirlər.

3.12. Avtomatik və yarımavtomatik şlaqbaumların normal vəziyyəti açıq, elektrik və mexanikləşdirilmiş şlaqbaumlarındakı isə - bağlıdır. Ayrı-ayrı hallarda nəqliyyat vasitələrinin intensiv hərəkət etdiyi keçidlərdə, eləcə də başqa birliyin işçilərinə xidmətə verilmiş keçidlərdə elektrik və mexanikləşdirilmiş şlaqbaumların normal vəziyyəti açıq tə'yin oluna bilər.

Normal vəziyyəti bağlı olan şlaqbaumlar, yalnız yaxınlaşan qatar olmadıqda nəqliyyat vasitələrini buraxmaq üçün açılmalıdır.

3.13. Hər iki istiqamətdə iki və ya üç zolaqlı hərəkəti olan yollarda eks istiqamətli nəqliyyat axınıni ayırmak üçün (ox xətti), Dövlət standartlarına müvafiq keçidin qarşısında, yaxın relsdən 1.12 (dayanma xətti) xəttinə qədər və 1.12 xəttindən 100 m məsafədə 1.1 üfiqi xətt çəkilir.

1.12 xətti şlaqbaumdan və ya svetofordan 5 m-dən az olmayan məsafədə onlar olmadıqda isə - yaxın relsdən 10 m-dən az olmayan məsafədə çəkilir.

Bir istiqamətli hərəkət üçün iki və ya çox zolaqlı hərəkətdə onların sərhədlərini nişanlamaq üçün keçidin qarşısında, 1.12 üfiqi nişanlamadan 20 (40) m-dən az olmayan məsafədə, 1.3 üfiqi nişanlama çəkilir.

3.14. Hövbətçili keçidlərdə tipli lahiyə üzrə dəmir yoluna paralel, avtomobil yoluna çıxışı olan növbətçilər üçün otaq - kecid postu binası tikilməlidir. Kecid postu binasından dəmir yolu tərəfə çıxışlar məhəccərlə çəpərlənməlidir.

3.15. I və II kateqoriyalı keçidlərin hamisində, eləcə də uzununa elektrik təchizatı xətti və ya başqa daimi elektrik təchizatı mənbəyi olan, III və IV kateqoriyalı keçidlərdə də elektrik işıqlandırması olmalıdır.

Dəmir yolu nəqliyyatı obyektlərinin süni işıqlandırma Normalarına uyğun olaraq, keçidlərin hüdündə işıqlandırma ən azı aşağıda göstərilən qədər olmalıdır:

I kateqoriyalıda	- 5 lk;
II kateqoriyalıda	- 3 lk;
III kateqoriyalıda	- 2 lk;
IV kateqoriyalıda	- 1 lk.

Dəmir yolu planı üzrə, ilk növbədə II kateqoriyalı, daha sonra isə III və IV kateqoriyalı keçidlərin işıqlandırılma səviyyəsi 5 lk-ya çatdırılmalıdır.

Lazım gəldikdə keçən qatarlara baxmaq üçün keçidlərdə projektor qurğusu quraşdırılır.

Yüksək sürətli avtomobil yollarında və ümumşəhər əhəmiyyətli magistral küçələrdə yerləşən keçidlərdə, "Avtomobil yolları" Qaydalarına uyğun işıqlar qoyulmalıdır.

Keçid işarəverici qurğularının elektrik təchizatı mövcud normativlərə uyğun olmalıdır. Bu zaman sabit cərəyanlı rels dövrəli avtomatik qurğu üçün fasiləsiz işləmə müddəti 8 saatdan az olmayıaraq, əvvəlki 36 saat müddətində elektrik qidalanmanın açılmaması şərtilə akkumulyator ehtiyatı nəzərdə tutulmalıdır.

3.16. Növbətçili keçidlərdə qatar lokomotivlərinin maşinistləri ilə radio rabitə, yaxın stansiya və ya postla dispetçer mərkəzləşdirilməsi sahələrində isə - qatar dispetçeri ilə birbaşa telefon əlaqəsi olmalıdır. Telefon rabitəsi ilə çağırış üçün çöl zəngi də əlavə olunur.

3.17. Keçidlər, "Keçidlərin kecid işarəvericiləri ilə təchizatı üzrə əsas tələblər"ə (əlavə № 2) uyğun olaraq, işarə vermə qurğuları ilə təciz edilir.

İşarəvermə qurğuları, ilk növbədə, avtobuslar hərəkət edən, eləcə də qatarların və nəqliyyat vasitələrinin intensiv hərəkət etdiyi, qatarların yüksək sürətlə hərəkəti qeyri-kafi görünmə şəraiti olan baş yollarda yerləşən keçidlərdə quraşdırılır.

3.18. Avtomobil yollarında kecid işarəvericiləri ilə təchiz edilmiş keçidlərin qarşısında, iki üfiqi yerləşmiş və növbə ilə qırmızı işarə (ışıqla) ilə qırpişan, aşağıdakı mənənə bildirən svetoforlar qoyulur (5 №-li rənli əlavə):

- qırmızı işarə (ışıq) qoşulduqda - nəqliyyat vasitələrinin hərəkəti qadağandır;
- qırmızı işarə (ışıq) açıldıqda (söndükdə) - nəqliyyat vasitələrinin hərəkətinə yalnız sürücü kecidə yaxınlaşan qatarın olmadığına əmin olduqdan sonra icazə verilir.

Svetoforlar nəqliyyat vasitələrinin hərəkəti istiqamətinin sağ tərəfində qoyulur. Ayrı-ayrı hallarda (görünmə şəraiti, intensiv hərəkət) svetoforların işarələri (ışıqları) avtomobil yolunun eks tərəfində təkrar oluna bilər.

Nəqliyyat Nazirliyinin təsdiq etdiyi bəzi növbətçisiz keçidlərdə şəraitə görə, növbə ilə qırpişan iki qırmızı işarə (ışığı) və bir ay-ağ qırpişan işarə (ışığı) göstərən svetoforlarla, svetofor işarəvericisi tətbiq oluna bilər (5 №-li rəngli əlavə):

- qırmızı işarə (ışıq) qoşulduqda, ay-ağ işarə (ışıq) açıldıqda - nəqliyyat vasitələrinin hərəkəti qadağandır;
- ay-ağ işarə (ışıq) qoşulduqda, qırmızı işarə (ışıq) açıldıqda - nəqliyyat vasitələrinin hərəkətinə icazə verilir;
- qırmızı və ay-ağ işıqlı işarələr (ışıqlar) açıldıqda - kecid işarəvericisi açılmışdır, yaxud nasazdır.

Sürücü kecidin qarşısında yaxınlaşan qatarın olmadığına əmin olmalıdır və kecidə qatar (lokomotiv, drezin) yaxınlaşdıqda, ona yol verməlidir.

Nəqliyyat vasitələri sürücülərinin dəmir yolu keçidlərindən keçməklə hərəkət etməsi, onların konkret fəaliyyət qaydası Respublikanın "Yol hərəkəti haqqında Qanun"una müvafiq olaraq müəyyənləşdirilir.

İşarəverici açıldıqda və ya nasaz olduqda, yaxılıqdakı stansiyanın növbəcisinə və ya dispetçer mərkəzləşdirməsi sahələrində qatar dispetçerinə avtomatik olaraq kecid işarəvericisinin nasazlığı barədə bildiriş verilir.

Stansiya növbətçisi və ya qatar dispetçeri bildirişi aldıqdan sonra DU-46 formalı jurnalda keciddə avtomatikanın nasazlığı haqda qeyd etməli və bu barədə qonşu stansiyanın növbətçisinə və İMB elektromexanikə məlumat verməlidir.

Elektromexanik nasazlığın aradan qaldırılması üzrə tədbirlər görməlidir.

Stansiya növbətçisi və ya qatar dispetçeri radiorabitə ilə dərhal, kecid istiqamətinə ayırma məntəqələrində dayanmadan hərəkət edən qatarların maşinistlərinə keciddə avtomatika qurğularının nasazlığı və keciddən 20 km/saat çox olmayan sürətlə və xüsusi sayıqlıqla keçilməsinin zəruriliyi haqda məlumat verirlər.

Stansiyalarda dayanacağı olan qatarlara, "ADDY-nun Qatarların hərəkəti və manevr işinə dair Təlimat"da göstərilən qaydada kecid işarəvericisinin nasazlığı haqda yazılı xəbərdarlıq verilir.

Avtomatik svetofor işarəvericisi elə tənzimlənməlidir ki, avtomobil yoluna tərəf verilən dayanma işarəsinin başlanması, nəqliyyat vasitəsinin əvvəlcədən kecidi boşaltmaq üçün lazım olan vaxt müddətini ödəmiş olsun. Bu zaman qatar yaxınlaşma sahəsinə daxil olan kimi svetoforlarda avtomobil yoluna tərəf qırpişan qırmızı işarələr (ışıqlar) qoşulur, eləcə də hərəkət iştirakçılarına keciddən hərəkətin qadağan olunması haqda əlavə məlumat vermək üçün akustik (zəng və ya çıqırqan) işarələr verilir.

Qırmızı işaretlərin (ışıqların) açılması (sönməsi) qatar keçidi boşaltdıqdan sonra baş verir.

Avtobloklama ilə təchiz olunmuş təkyolu sahələrdə təyin edilməmiş istiqamətdə, iki - və çox yollu sahələrdə düzgün olmayan yolla qatarların hərəkəti zamanı qırmızı qırpişan işaretlər (ışıqlar), qatarın hərəkəti istiqaməti üzrə keçiddən sonra yerləşmiş yaxınlaşma sahəsini boşaltdıqdan sonra açılır.

Qatar yaxınlaşma sahəsinə daxil olan kimi svetoforlarda qırmızı qırpişan işaretlər (ışıqlar) qoşulur və hesablama ilə müəyyən olunan vaxtdan sonra şlaqbaumların tirləri üfiqi vəziyyətə enir. Qatar keçidi tam boşaldan kimi avtomatik şlaqbaumlar bağlı qalmalıdır və svetoforların qırmızı işaretləri (ışıqları) qoşulmuş (yanılı) halda olmalıdır.

Qatar keçidi tam boşaltdıqdan sonra avtomatik şlaqbaumların qoruyucu tirləri şaquli vəziyyətə qalxır, ondan sonra svetoforlarda qırmızı işaretlər (ışıqlar) söñür.

Yarımavtomatik şlaqbaumların açılması və svetoforlarda qırpişan işaretlərin (ışıqların) və akustik səs işaretlərinin açılması (sönməsi) keçid növbətçisinin "Açılmış" düyməsini basması ilə yerinə yetirilir.

Yaxınlaşma sahəsinin rels dövrəsi ilə təchiz edilməsi mümkün olmayan dalan və başqa yollarda svetofor işarəvericili növbətçili keçidlərdə, svetoforların qırmızı qırpişan işaretləri (ışıqları) keçid işarəvericisinin lövhəsindəki düyməni basmaqla qoşulur. Bundan sonra manevr svetoforunda qırmızı işıq söñür və ay-ağ ışıklı işaret qoşulur.

Şəhərlərdə dalan dəmir yollarında svetofor işarəvericili növbətçisiz keçidlərdə çəpərləyici kimi qırmızı və ay-ağ ışıklı işaret verən xüsusi svetoforlar qoyulmalıdır. Bu hallarda keçidi keçmək üçün qatara (manevr tərkibinə) icazəverici ay-ağ işığının qoşulması, yalnız keçid svetoforlarında qırmızı işaretlər (ışıqlar) qoşulduqdan

sonra mümkündür. Manevr svetoforlarında qırmızı işaretlər (ışıqlar) qoşulduqdan sonra kecid svetoforlarındakı qırmızı işaretlər (ışıqlar) açılmalıdır (sönməlidir).

Göstərilən asılılıq qısalılmış rels dövrəsinin köməyi ilə avtomatik surətdə həyata keçirilir.

3.19. Təsərrüfat, işçi, bərpa və başqa qatarlar mənzildən qayıdarkən və onların müxtəlif hərəkətləri zamanı keçidlərdə hərəkətin təhlükəsizliyi bu Təlimatın 4.13 və 6.3 bəndlərinə uyğun təmin edilməlidir.

Yaxınlaşma sahəsinə stansiya yolları daxil olan keçidlərdə qatarı svetoforan qadağanedici göstəricisi ilə göndərdikdə avtomatik işarəverici svetoforlar stansiya növbətçisinin "Keçidin bağlanması" düyməsini basması ilə qoşulmalıdır. Bu zaman qatarın maşinisti kecidə yaxınlaşdıqda xüsusi sayıqlıqla 20 km/saat-dan çox olmayan sürətlə hərəkət etməli və hərəkət üçün manə ilə rastlaşdıqda qatarı saxlamağa hazır olmalıdır. Belə keçidləri olan stansiyaların siyahısı Yol rəisi tərəfindən təsdiq olunur və dəmir yolu üzrə əmrlə elan edilir.

Stansiyaların hüdudlarında və ya yaxınlığında yerleşən və kecid işarəvericisi ilə təchiz edilən keçidlərdə stansiya növbətçiləri nəqliyyat vasitələrini kecid qarşısında çox saxlamamaq məqsədilə çıxış işaretinin açılması ilə qatarın göndərilməsi arasındaki müddətin uzadılmasına yol verməməlidirlər. Stansiya növbətçisi kecidə bildiriş göndərməli, işarəvericini qoşmalı, yerli Təlimatla müəyyən edilmiş qaydada telefonla və ya başqa üsulla qatarın göndərilməsi barədə kecid növbətçisini xəbərdar etməlidir.

Avtomatika qurğularında nasazlıqlar yarandıqda qatarların hərəkətinin tənzimlənməsi, qatarların düzgün və ya düzgün olmayan yolla göndərilməsi, bu haqda kecid növbətçilərinin məlumatlandırılması qaydaları, eləcə də qatar maşinistinin keçidi lazımı şərtlərlə dayanmadan keçməsi haqda məlumatlandırılması yerli Təlimatla müəyyənləşdirilir.

3.20. "Saxlama" düyməsi, keçid növbətçisinin böyükəndazəli avtomobilin tırın altından keçməsinə qədər və tırın sınmamasını təcrid edən lazımi hallarda şlaqbaumların (elektrik şlaqbaumlarının) bağlanması saxlamaq üçün nəzərdə tutulmuşdur. Bu zaman keçid növbətçisinin şlaqbaum saxlama vaxtı 5-10 saniyədən çox olmamalıdır.

Yarımavtomatik şlaqbaumlar quraşdırılmış keçidlərdə "Saxlama" düyməsindən, eyni zamanda şlaqbaumu açmaq üçün də istifadə olunur: qatar keçidi keçdiqdən və yaxınlaşma sahəsini boşaltdıqdan sonra keçid növbətçisi həmin düyməni basmaqla onu açıq vəziyyətə keçirmək üçün şlaqbaumu qosur.

3.21. Növbətçili keçidlərdə çəpərləyici işarəverici quraşdırılır. Qoyulduğu yerdən keçidin görünməsi şərti ilə keçiddən 800 m-dən çox və 15 m-dən az olmayan məsafədə yerləşən giriş, çıxış, xəbərdaredici, girişqabağı, manevr, keçid və marşrut svetoforlarından da çəpərləyici svetofor kimi istifadə oluna bilər. Sadalanan svetoforları istifadə etmək mümkün olmadıqda, keçid-dən qabaqda 15 m-dən az olmayan məsafədə xüsusi çəpərləyici svetoforlar qoyulur.

Təkyolu sahələrdə çəpərləyici svetoforlar keçidin hər iki tərəfinə qoyulur. Çəpərləyici svetoforlar ikiyolu sahələrdə - düzgün yola, düzgün olmayan yola isə - aşağıdakı hallarda qoyulmalıdır:

- hər yol üzrə qatarların ikitərəfli hərəkətində;
- şəhərtrafi bölgələrdə hərəkətin intensivliyi 100 cüt qatar/gün-dən çox olduqda.

Stansiyanın sərhədlərində və onların yaxınlığında, stansiya yollarının daxil olduğu yaxınlaşma sahələrində yerləşən keçidlərdə, stansiyadan qatarı çıxış svetoforunun qadağanedici işarəsi ilə göndərdikdə qatar yerdən tərpənən zaman keçidin bağlanması üçün tələb olunan xəbərdarlıq vaxtı təmin edilmədikdə, stansiya tərəfindən normal yananaçlı çəpərləyici svetoforlar qoyula-

bilər. Bu halda qatarın svetoforun qadağanedici göstəricisilə hərəkəti zamanı və o keçidə yaxın rels dövrəsinə daxil olarkən keçid svetoforlarında qırmızı qırışan işarələr (ışıqlar) qosulur, sonra isə nəqliyyat vasitələrinin keçidi boşaltması üçün lazım olan vaxt keçdiqdə çəpərləyici svetoforun qırmızı işığı sönür.

Bələ keçidlərin siyahısı ADDY rəisi tərəfindən müəyyənləşdirilir.

Qatarların düzgün olmayan yolla hərəkəti zamanı çəpərləyici svetoforların yolun sol tərəfində qoyulmasına icazə verilir.

İkiyolu sahələrin mənzillərində yerləşən və yalnız düzgün yolla hərəkət üçün çəpərləyici işarəverici ilə təchiz edilmiş keçidlərdə, ADDY rəisi tərəfindən düzgün yolla hərəkət üçün çəpərləyici svetoforun qadağanedici göstəricisinin düzgün olmayan yolla hərəkət edən qatarlar üçün də dayanma işarəsi hesab edilməsi qaydaları nəzərdə tutulur.

Əgər çəpərləyici svetoforun tələb olunan görünməsi təmin edilmirsə, onda avtobloklama ilə təchiz edilməyən sahələrdə bələ svetoforların qarşısında, çəpərləyici svetoforla eyni formada və əsas svetoforda qırmızı işıqda sarı işıqlı işarə göstərən və əsas svetoforda işıq söndükdə yanmayan xəbəredici svetofor qoyulur.

Avtobloklama sahələrində yerləşən növbətçili keçidlərin hamısı, çəpərləyici svetoforların olub-olmamasından asılı olmayaraq, keçiddə qatarların hərəkəti üçün maneə yarandıqda avtomat lokomotiv işarəverici kodlarının açılması və keçidin qabağına yaxın avtobloklama svetofrlarının qadağanedici göstərəciyə qosulması üçün qurğularla təchiz edilməlidir.

3.22. Keçid işarəvericisinin idarəetmə lövhəciyi keçid növbətçisi postunun bayırında keçidə yixınlaşmada dəmir yolu və avtomobil yolu yaxşı görünən yerində quraşdırılır. Keçid işarəvericisinin tipindən

edildikdə - stansiya rəisinin iştirakı ilə tərtib edilir, Yolun bölmə (hissə) rəisi və ya hərəkətin təhlükəsizliyi üzrə Baş inspektorу tərəfindən təsdiq edilir.

Yerli Təlimatda keçid növbətçisinin öz vəzifə borclarını yerinə yetirməsində real imkanlar öz əksini tapmalıdır. Bu Təlimata keçidin iş şəraitində dəyişiklik olduqda, lakin 5 ildə 1 dəfədən az olmayaraq yenidən baxılmalıdır. Yerli Təlimatın təxmini məzmunu 4 №-li əlavədə göstərilmişdir.

4.4. Növbəyə başlayan kecid növbətçisi aşağıdakılari yoxlamalıdır:

- keçiddən hər iki tərəfə 50 m məsafədə dəmir yolunu;
- keçid avadanlıqlarının vəziyyətini və onların bütün qürğüllərini ;
- plomblanan qurğularda plombların olmasını ;
- əl işaretlərinin, taraqqaların, alətlərin və inventarların olmasını və vəziyyətini.

Şlaqbaumların, kecid və çəpərləyici işaretəvericilərin, telefon (radio) rabitəsinin nasazlıqları haqda bütün iradlar, eləcə də nöqsanların düzəldilməsi haqda qeydlər «Növbənin qəbulu, təhvili və keçiddə qurğulara baxış» kitabına yazılır. Avtomatlaşdırma olduqda: "Avtomatlaşdırma sazdır" və ya "Avtomatlaşdırma nasazdır" sözlərini yazmaq lazımdır.

Keçid növbətçisinin hərəkətin təhlükəsizliyini qorxu altına alan nasazlığı öz gücü ilə dərhal ləgv etməsi mümkün olmadıqda, o, təhlükəli yeri dayanma işaretləri ilə çəpərləməyə, nəqliyyat vasitələrinin keçiddən hərəkətini bağlamağa və bu haqda stansiya növbətçisini (qatar dispetçerini) və onun vasitəsilə yol ustanını (yol briqadırını) məlumatlaşdırmağa borcludur.

Keçid növbətçisi kecid və çəpərləmə işaretəricisinin və avtomatik şlaqbaumlarının və ya elektrik şlaqbaumlarının, eləcə də telefon (və ya radio) rabitəsi-

nin nasazlığı barədə dərhal yaxındakı ayırma məntəqəsinin növbətçisinə (qatar dispetçerinə) xəbər verməlidir.

Nasazlıq ləgv olunanadək və elektromexanik bu haqda keçiddə «Növbənin qəbulu, təhvili və qurğulara baxış» kitabında qeydiyyat aparanadək nasaz qurğulardan istifadə qadağandır.

Hər bir nasazlıq ləgv edildikdən və verilən göstərişlər yerinə yetirildikdən sonra kecid növbətçisi kecidde «Növbənin qəbulu, təhvili və qurğulara baxış» kitabında müvafiq qeydiyyat aparmalıdır.

4.5. Keçid növbətçisi növbə vaxtı aşağıdakılari yerinə yetirməyə borcludur:¹

- şlaqbaumları vaxtında açmaq və bağlamaq və təyin edilmiş işaretləri vermək ;
- keçən qatarların vəziyyətini müşahidə etmək;
- hərəkətin təhlükəsizliyinə qorxu yaradan nasazlıq aşkar etdikdə, qatarın dayandırılması üçün tədbirlər görmək, qatarın quyuğunu göstərən işaret olmadığıda isə bu haqda stansiya növbətçisinə, dispetçer mərkəzləşdirilməsi ilə təchizat edilmiş sahələrdə isə qatar dispetçerinə məruzə etmək ;

- qatarın kecməsinə 5 dəqiqədən az olmayaraq vaxt qaldıqda, keçiddən mal-qaranın keçirilməsini dayandırmaq ;

- qatarların təhlükəsiz hərəkətinə qorxu yarada bilən yolu zədələnmiş yerlərini dərhal dayanma işaretisi ilə çəpərləmək və bu haqda telefonla stansiya növbətçisinə və ya qatar dispetçerinə məlumat vermək ;

- nəqliyyat vasitələrinin və başqa özü hərəkət edən maşın və mexanizmlərin, eləcə də insanların və mal-qaranın keçiddə dayanmasını qadağan etmək;

¹ Keçid növbətçiləri və onların funksiyasını əvəz edən yoldayışən postu növbətçisi və başqa işçilər üçün kecidlərə xidmət üzrə vəzifə borcları yerli Təlimatla müəyyənləşdirilməlidir.

- təkər darağının sərbəst keçməsi üçün novları temizləmək və keçidin sərhəddi ərazisində bütün meydançanı daim təmiz saxlamaq;
 - qartəmizləyənин hərəkəti üçün şlaqbaumların, işarəvermə qurğularının, xəbərdaredicilərin və müvəqqəti işarə nişanlarının işlək vəziyyətdə olmasını izləmək;
 - keçiddə və şlaqbaumlarda fənərləri yandırmaq, bayırın işıqlarını və projektor qurğusunu vaxtında qoşmaq və açmaq, onların nasazlığı haqda elektrik təchizatı distansiyasını xəbərdar etmək üçün stansiya növbətçisinə (qatar dispetçerinə) telefonla məlumat vermək;
 - Keçiddən, yol distansiyası rəisi tərəfindən təyin edilmiş daha böyük fəaliyyətli keçidlərdən başqa hər iki tərəfə 50 m. məsafədə boltları, əksqaçıcları bərkitmək, yolu qardan və otdan təmizləmək, kənar əşyaları yoldan yiğisdirmaq, ballast prizmasını düzəltmək, yola baxmaq;
 - kecid növbətçiləri üçün texniki təhlükəsizlik və istehsalat sanitariyası üzrə Təlimata riayət etmək.
- Yolda və keçiddə işin aparılmasına, yalnız şlaqbaumlar bağlı olduqda icazə verilir.
- Keçid növbətçisi bütün növbə vaxtı keçidin açıq və ya şüşəbənd artırmamasında (dəhlizində) olmalıdır. O, otağa yalnız keçidin nəqliyyat vasitələrindən boş olmasına və kecidə yaxınlaşan qatarın olmadığına əmin olduğunu sonra daxil ola bilər. Bu zaman avtomatlaşdırılan şlaqbaumlar bağlanmalıdır.
- Postdan getmək və ya kecidə xidməti müvəqqəti başqa şəxslərə həvalə etmək qadağandır.
- 4.6.** Qatar, tək lokomotiv, yol və ya başqa özühərəkət edən maşınlar və ya drezinlər yaxınlaşan zaman, kecid növbətçisi şlaqbaumları bağladıqdan sonra yolların keçiddə və ondan hər iki tərəfə boş olmasını yoxlamalı və qatar ondan 400 m-dən az olmayan məsafədə

olduqda yoldan çıxmalıdır (bu zaman avtoşlaqbaumlar düyməni basmaqla bağlanmalıdır).

Qatarı qarşılıyarkən, bir qayda olaraq, kecid postu binasının yanında (açıq və ya şüşəbənd dəhlizdə) kənar relsdən 2 m-dən yaxın olmayan məsafədə, üzü yola tərəf, başı yarımdövrə hərəkətə doğru dayanmaq, nəfəs şeypuru ilə işarə vermək (tək qatar yaxılaşdıqda bir uzun səs və cüt qatar yaxılaşdıqda isə iki uzun səs işarəsi verməli).

Yol boş olduqda aşağıdakı işarəni vermək lazımdır:

gündüz - bükülmüş halda sarı bayraq ;

gecə - əl fənərinin şəffaf - ağ işığı ;

Qatarın sürətinin azaldılması lazım gəldikdə aşağıdakı işarəni vermək lazımdır :

gündüz – açıq sarı bayraq ;

gecə – mənzillərdə şəffaf ağ işıqlı əl fənərinin aşağı və yuxarı yavaş hərəkəti ilə ;

Stansiyalarda - sarı işıqlı əl fənəri ilə, belə fənər olmadıqda - şəffaf - ağ işıqlı əl fənərinin aşağı və yuxarı yavaş hərəkəti ilə.

Kecid növbətçisi qatarı qarşlayan zaman hərəkət tərkibinə diqqətlə baxmalıdır, keçiddə projektor olduqda gecə ondan istifadə etməlidir.

Qatar kecidikdən sonra, kecid növbətçisi yola çıxmadan, qatarın arxası ilə və ya qonşu yolla başqa qatarın, lokomotivin və ya drezinin gəlib-gəlməməsinə əmin olduqdan sonra avtomatlaşdırılmamış şlaqbaumları açmalı və keçiddən nəqliyyat vasitələrini və ya mal-qarani buraxmalıdır.

Yol vaqoncuğu, yol arabacığı və ya götürülən drezinlər kecidikdən sonra kecid növbətçisi bükülmüş sarı bayraqı açıq qırmızı bayraqla əvəz etməli və onu vaqoncuğu və ya arabacığı arxadan çəpərləyən işarəçi gözdən itənədək və ya drezin keçiddən 200-250 m. uzaqlaşanadək əlində tutmalıdır.

4.7. Qatar, lokomotiv və ya drezin keçən zaman kecid növbətçisi aşağıdakı hallarda dayanma işarəsi verməlidir:

- təkərdə sürüngəc olduğuna görə qüvvətli zərbələr;
- fırlanmayan təkər olduqda;
- yanğın;
- buksun qızması;
- insanın və ya yükün qatardan düşmə təhlükəsi və s. nöqsanlar nəzərə çarplıqda. Fırlanmayan təkəri və ya sürüngəci olan qatar keçdikdən sonra, kecid növbətçisi bu barədə stansiya növbətçisinə (qatar dispetçerinə), yol ustasına (yol briqadırınə) təcili məlumat verməyə və xidmət etdiyi sahə hüdudunda yola tam baxış keçirməyə borcludur :
 - ikiyollu xəttdə düzgün olmayan yolla gələn qatarın başında işarələr olmadıqda ;
 - eyni yolla hərəkət edən bir qatarın digər qatarın qarşısına getməsini, bir qatarın başqa drezinə və ya yol vaqonuğuna çatmasını aşkar etdiqdə (sonuncu halda dayanma işarəsi yalnız gəlib çatan qatara göstərilir);
 - qatardan və ya yoldan maşinistə dayanma işarəsi verildikdə, lakin qatar hərəkətinə davam etdiqdə ;
 - yol kənarında hərəkətə təhlükə yarada bilən yanğın olduqda ;
 - hərəkətin təhlükəsizliyini və insan həyatını qorxu altına ala biləcək başqa hallarda.

Keçid növbətçisi qatarda göstərilən nasazlıqlar haqda həmin qatarın maşinistinə (radiorabitə olarsa), eləcə də telefonla stansiya növbətçisinə (qatar dispetçerinə) mə'lumat verməlidir.

4.8. Yarımavtomat şlaqbaumlar quraşdırılan keçidlərdə şlaqbaumların açılması yalnız qatar keçiddən dayanmadan keçdiqdən və kecid növbətçisi idarəetmə lövhəsindəki "Açmaq" düyməsini basdıqdan sonra mümkündür. Əgər bu düyməni basdıqda yarımavtomat

şlaqbaumlar açıq vəziyyətə keçməzsə, avtomat şlaqbaumları olan keçidlərdə isə onlar avtomatik açıq vəziyyətə keçməzsə, onda kecid növbətçisi plombu qırmazdan və "Qəza açılma" düyməsindən istifadə etməzdən qabaq, "Çəpərlənmənin qoşulması" düyməsindəki plombu qırmağa və onu basmağa, kecidə yaxınlaşın qatarların olmamasına əmin olmağa, keçiddə «Növbənin qəbulu, təhvili və qurğulara baxış» kitabında qeydiyyat aparmağa, avtomat qurğuların nasazlığı barədə stansiya növbətçisinə (qatar dispetçerinə), imkan daxilində isə, İMB elektromexanikinə də məlumat verməyə borcludur. Sonra "Qəza açılma" düyməsindən plombun qırılmasına və şlaqbaumları açıq vəziyyətə keçirmək üçün onu basmağa icazə verilir. Keçid növbətçisi, nəqliyyat vasitəsi və ya nəqliyyat vasitələri qrupu şlaqbaumun tiri altından keçənədək "Qəza açılma" düyməsini basılmış vəziyyətdə saxlamalıdır.

Keçid növbətçisi "Qəza açılma" düyməsini basmaqla bu müddətə svetofor və səs işarəvericilərini ayırır, şlaqbaumları məcburi açır və onların idarəolunmasını öz üzərinə götürür.

Əlini düymədən götürdükdən sonra kecid işarəvericisi və şlaqbaumlar avtomatik qoşulmalı və bağlı vəziyyətə keçməlidir.

"Qəza açılma" düyməsindən istifadə etdiqdə nəqliyyat vasitələri kiçik qruplarla buraxılmalıdır.

Keçiddə avtomatika qurğuları nasaz olduqda qatarların və bütün hallarda drezinlərin hərəkəti zamanı rels dövrəsində mümkün şuntlama olmadıqda kecid növbətçisini məlumatlandırma qaydaları ADDY-nun rəisi tərəfindən müəyyən edilir.

Drezinin hərəkəti barədə bildiriş alan kecid növbətçisi, onun gəlməsini izləməli, "Bağlamaq" düyməsini basmalı və drezin keçiddən keçənədək onu basılı vəziyyətdə saxlamalıdır.

Keçid işarəvericisi işləmədikdə, avtomat və ya yarımavtomat şlaqbaumlar isə bağlanmadıqda, keçid növbətçisi işarəvericini "Bağlamaq" düyməsini basmaqla qoşmalıdır. Əgər "Bağlamaq" düyməsini basdıqdan sonra şlaqbaumlar bağlanmırsa, keçid növbətçisi nasazlıq düzələnədək, keçidin istismarı üzrə yerli Təlimatda müəyyənləşdirilmiş qaydada fəaliyyət göstəməlidir.

4.9. Keçiddə hərəkətin təhlükəsizliyi üçün qorxulu maneə yarandıqda, eləcə də keçid düşmüş yuklə və ya dayanmış nəqliyyat vasitəsilə tutulduqda, keçid növbətçisi aşağıdakı qaydada fəaliyyət göstərir:

- keçiddə çəpərləyici işarəverici olduqda dərhal onu qoşur. Bunun üçün "Çəpərləyicinin qoşulması" düyməsinin plombunu qırıldıqdan sonra onu basmaq və şlaqbaumları bağlamaq lazımdır. Çəpərləyici svetoforların qoşulması, şlaqbaumların idarəetmə lövhəsində olan lampa ilə yoxlanılır;

- çəpərləyici svetoforu qoşduqdan sonra baş vermiş hadisə barədə stansiya növbətçisinə və ya qatar dispətçerinə, eləcə də başqa vəzifəli şəxslərə telefonla məlumat verir, radiorabitə olduqda isə qatarların maşinistlərinə dayanmağın vacibliyi və keçiddə maneənin olması barədə məlumat verir (5 №-li əlavə), bundan sonra hadisənin nəticələrini aradan qaldırmaq üçün tədbirlər görür;

"Çəpərləmə işarəvericisinin qoşulması" düyməsinin plombun qırılması haqqında, keçiddə «Növbənin qəbulu, təhvili və qurğulara baxış» kitabında qeydiyyat aparılmalı və dərhal İMB elektromexanikinə məlumat verilməlidir.

Kömək tələb olunan hallarda keçid növbətçisi nəfəslə şeypurla və ya asılmış metal əşyaya zərbələr vurmaqla bir uzun və üç qısa səs qrupu (— ... — ...) ilə ümumi həyəcan işarəsi verir. Keçiddə xüsusi işarəverici vasitələr (qırmızı rəngli parıldayan mayak və sirena) olduqda onları qoşur.

Keçiddə hərəkət üçün mövcud maneə və ya nasazlıq ləğv olunduqdan sonra çəpərləyici svetoforlar söndürülməlidir.

Əgər çəpərləyici svetoforanın qırmızı işığı sönməzsə, keçid növbətçisi şlaqbaumları bağlamağa və şəxsən çəpərləyici svetoforanın nasazlığı barədə maşinistə məlumat verməlidir, bundan sonra maşinistə çəpərləyici svetoforanın qadağanedici işarəsini keçmək hüququ verilir.

4.10. Çəpərləyici svetofor olmadıqda və ya o nasaz olduqda və yaxud lövhədə nəzarət lampaları yanmadıqda keçid növbətçisi yubanmadan maneə yaranmış hər bir dəmir yoluna köçürülünen dayanma işarəsi (gündüz - qırmızı lövhə, gecə - ikitərəfli qırmızı fənər) qoymalı, şlaqbaumları bağlamalı, maneə barədə stansiya növbətçisini (qatar dispətçerini) məlumatlaşdırmağı, eyni zamanda stansiyadan mənzilə qatarın göndəriləb-göndərilməməsini aydınlaşdırmalıdır.

Əgər stansiyadan mənzilə qatar göndəriləbsə, stansiya növbətçisi keçiddə olan maneə barədə maşinistə xəbərdar etməlidir.

Keçid növbətçisi stansiya növbətçisindən (qatar dispətçerindən) mənzilə qatarın göndərilməsi barədə bildiriş aldıqdan sonra, dayanma işarəsi verə-verə qatarla qarşı qaçmalı və Yol rəisi tərəfindən müəyyən edilmiş məsafədə və ya çatdığı yerdə, əgər qonşu yolda maneə aşkar edilmişdirə, o cümlədən, orada da taraqqalar qoymalıdır. Ondan sonra keçid növbətçisi maneə olan yerə qayıtmalı və onun ləğvi üçün mümkün olan tədbirləri görməlidir.

Keçid işarəvericisi nasaz olduqda şlaqbaumlar keçid növbətçisinin "Bağlamaq" düyməsini basması ilə bağlanır.

Əgər düyməni basmaqla avtomatik şlaqbaumlar bağlanmazsa (zədələnib), onda keçid növbətçisi keçidi ehtiyat üfiqi-dönən şlaqbaumlarla çəpərləməli və na-

Təsərrüfat, bərpa və başqa qatarların lokomotivlərinin məsinistləri mənzildən düzgün olmayan yolla qayıtdıqda da keçidləri həmin sürətlərlə keçməlidirlər.

Düzgün olmayan yolla hərəkətin bütün hallarında (yol və inşaat işləri aparıllarkən və ya hərəkəti tənzimləyərkən və başqa hallarda) qatarların məsinistləri «ADDY-nun İşarəvermə Təlimatı»nın tələblərinə uyğun olaraq lokomotivin fiti ilə bir neçə dəfə bir uzun, bir qısa və bir uzun sxemi üzrə (— • — • —) xəbərdarlıq (bildiriş) işarəsi verməlidirlər.

4.14. Ağırçəkili, təhlükəli və böyükəndazəli yüklü maşın və mexanizmlərin keçidlərdən keçməsinə yalnız yol distansiyası rəisinin icazəsi ilə yol verilir. Onların sürəti «Yol hərəkəti haqqında Qanun»un 44-cü maddəsinin III-bəndi və nəqliyyat vasitələrinin istismara buraxılışı və vəzifəli şəxslərin hərəkətinin təhlükəsizliyinin təminini üzrə əsasnamələrilə müəyyənləşdirilmişdir.

İcazə almaq üçün sıfariş daşımaya 24 saatdan gec olmayıaraq yol distansiyasının rəisinə verilməlidir. Sıfarişdə nəqliyyat vasitəsinin eni və hündürlüyü, avtoqatar olduqda isə – onun uzunluğu da göstərilməlidir. Lazım gəldikdə yol distansiyasının rəisi əvvəlcədən qatarlara xəbərdarlıq vermək üçün sıfariş təqdim etməlidir.

Yol ustası (yol briqadırı) «ADDY-nun İşarəvermə Təlimatı»na müvafiq olaraq dayanma işarəsi ilə keçidi çəpərləməyi təmin etməli və göstərilən nəqliyyat vasitələrinin buraxılmasına nəzarət etməlidir.

Elektrikləşdirilmiş sahələrdə nəqliyyat vasitələrinin hündürlüyü 4,5 m-dən çox olduqda, yol distansiyasının rəisi bu haqda əvvəlcədən elektrik təchizatı distansiyasının rəisinə (nəqliyyat vasitəsinin keçiddən buraxma tarixini göstərməklə) məlumat verir, o isə, öz növbəsində, keçidin sərhəddi hüdudunda hava xətlərinin, qrup torpaqlamanın, dalğaötürənlərin avtomobil yolunun hərəkət hissəsinin səviyyəsinə qədər məsafə, kontakt şəbəkəsi məftilləri asqısının rels başlığı səviyyəsinə qədər hündürlüyü şəraitinə görə nəqliyyat vasitələrinin buraxılması mümkünlüyünü müəyyənləşdirir və vəziyyəti müşahidə etmək üçün nümayəndə ayırır.

4.15. Keçid növbətçisi dəmir yolu keçidlərindən istifadə edən bütün şəxslərdən müəyyən edilmiş qaydaları şərtsiz yerinə yetirmələrini tələb etməlidir. Keçmə qaydaları pozulduqda keçid növbətçisi, imkan daxilində, nəqliyyat vasitəsini dayandırmaq üçün tədbir görməli, nəqliyyat vasitəsinin nömrəsini aydınlaşdırmalı, pozuntunun vaxtını və xüsusiyyətini keçiddən keçmə qaydalarının pozulması Jurnalında qeyd etməlidir.

Sürücülərin keçiddən keçərkən «Yol hərəkəti haqqında Qanun»u pozmaları barədə məlumatın toplanması və müvafiq təşkilatlara verilməsi qaydaları, eləcə də onların araşdırılması və görülmüş tədbirlər barədə məlumatlandırma müddətini yol distansiyasının rəisi ərazi Dövlət Yol Polisi orqanları ilə birgə müəyyənləşdirir və bunlar keçidin istismarı üzrə yerli Təlimatda öz əksini tapmalıdır.

4.16. Keçid növbətçisi bilavasitə yol briqadırının tabedir. Bütün sərəncamlar keçid növbətçisinə, bir qayda olaraq, yol briqadırı vasitəsilə verilməlidir. Yüksək vəzifəli rəisdən alınan sərəncamı keçid növbətçisi yerinə yetirməli, ondan sonra bu barədə telefonla və ya şəxsən yol briqadirinə məruzə etməlidir.

4.17. Keçid növbətçisi vəzifə borcunu yerinə yetirmədiyinə, ADDY-nun TİQ-nı, İT-nı, QHT-nı, bu Təlimati pozduğuna görə müəyyən edilmiş qaydada məsuliyyət daşıyır.

5. Dəmir yolunun süni tikililərinin altında nəqliyyat vasitələri keçərkən və mal-qara sürülən zaman əsas tələblər

5.1. Süni tikililərin altında nəqliyyat vasitələrinin buraxılması və mal-qaranın sürülməsi üçün yolun quruluşunun düzəldilməsinə dəmir yolunun «Yol təsərrüfatı» İstehsalat Birliyi rəisinin icazəsi ilə yol verilir.

5.2. Nəqliyyat vasitələrinin süni tikililərin altında hərəkət etməsi məsələsinin həlli zamanı tam əndazə ölçüləri nəzərə alınmaqla, aşağıdakı ölçülərdən az olmalıdır:

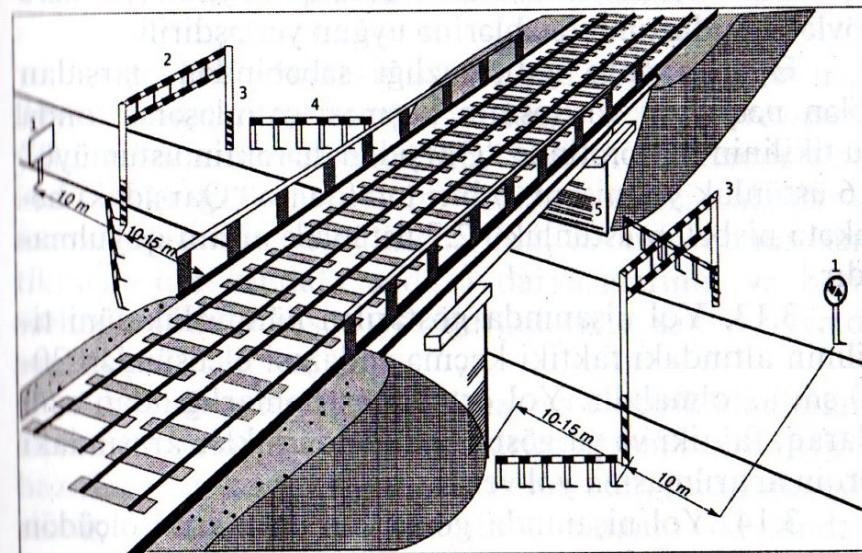
- nəqliyyat vasitələrinin buraxılması üçün eninə görə 7 m. və hündürlüyünə görə 5-m.

- mal-qaranın sürülməsi üçün eninə görə 4 m. və hündürlüyünə görə 2,5 m.

Müstəsna hallarda «Yol təsərrüfatı» İB rəisinin razılığı ilə süni tikililərin¹ əndazə ölçüləri eninə görə 7 m-dən az, hündürlüyünə görə 5 m-dən az olduqda nəqliyyat vasitələrinin keçməsinə yol verilir.

Ağac körpülərin altında nəqliyyat vasitələrini buraxmaq üçün yolun quruluşuna, müstəsna hallarda yalnız «Yol təsərrüfatı» İB rəisinin icazəsi ilə yol verilebilər.

5.3. 5 m-dən az hündürlükdə keçidi olan süni tikililərin qabağında əndazə darvazası qoyulur (3 №-li şəkil).

Şəkil № 3. Süni tikililərin altında keçidlərin qarşısındaki qurğular və nişanlar:

1. - 2.6. "Qarşidakı hərəkətin üstünlüyü" və ya 2.7. "Qarşidakı hərəkət-dən qabaq üstünlük" yol nişanları; 2. - 3.13. "Hündürlüyün məhdudlaşdırılması" nişanı; 3. - Əndazə darvazaları; 4.- Maneə hasarı 5. Körpü dayaqlarının qabaq tərəfləri.

Əndazə darvazasının üfiqi nəzarət xətti süni tikililərin aşağı tininin hündürlüyündən 20 sm aşağı yerləşdirilir.

Əndazə darvazası (4 №-li rəngli əlavə) süni tikililərin hər iki tərəfindən 10-15 m məsafədə qoyulur. Süni tikiliyə bir neçə avtomobil yolu yaxınlaşdıqda, əndazə qapısı elə yerdə qoyulmalıdır ki, onun yanından keçmək mümkün olmasın.

Əndazə darvazalarında 3.13 «Hündürlüyün məhdudlaşdırılması» qadağanedici yol nişanı, keçmənin eni 3,5m-dən az olduqda və ağac körpülərin qarşısında, bundan başqa, 3.14 «Enin məhdudlaşdırılması» qadağanedici yol nişanı yerləşdirilir. Şəhər daxilində əndazə darvazalarının qoyulması imkanı olmadıqda 3.13 və 3.14 yol nişanları süni tikililərdə «Yol hərəkətinin

¹ – Dəmir yolunun süni tikililərinə körpülər, yol aşırımları, tunellər və s. addır.

təşkilinin texniki vasitələri. Tətbiq qaydaları» üzrə dövlət standartının tələblərinə uyğun yerləşdirilir.

Əgər əndazə çatışmazlığı səbəbindən qarşıdan gələn nəqliyyat vasitəsinin keçməsi çətinləşərsə, onda bu tikilinin bir tərəfində “Qarşidan hərəktin üstünlüyü” 2.6 üstünlük yol nişanı, o biri tərəfdə isə “Qarşidakı hərəkətə nisbətən üstünlük” 2.7 üstünlük nişanı qoyulmalıdır.

3.13. Yol nişanında göstərilən hündürlük süni tikilinin altındaki faktiki keçmə əndazəsi ölçüsündən 30-40 sm az olmalıdır. Yol örtüyünün hamarlığından asılı olaraq, faktiki və ya göstərilən hündürlüklər arasındaki fərqi artırılmasına yol verilir.

3.14. Yol nişanında göstərilən en faktiki ölçüdən 20 sm az olmalıdır.

Süni tikilinin altındaki keçidin eni yolu işlek hissəsindən az olduqda, «Yolun daralması» 1.18.1-1.18.3 xəbərdarlıq nişanları qoyulur.

Süni tikililərin dayaqlarının və başqa hissələrinin zədələnməsinə yol verilməməsi məqsədilə, onun konstruksiyasından və yerli şəraitdən asılı olaraq sədd tripli çəpərləmə və ya hündür səki quraşdırılmalıdır.

Çəpərləmənin üzərində “Yol hərəkətinin təşkilinin texniki vasitələri. Tətbiq qaydaları” və “Yolun nişanlanması” dövlət standartlarına uyğun olaraq, şaquli qara və ağ zolaqlar çəkilir.

Ağac dayaqlı körpülərin altından nəqliyyat vasitələrinin hərəkətinə icazə verilibsə, dayağın və başqa hissələrin zədələnmədən qorunması üçün körpünün hər iki tərəfində və onun altında mütləq qoruyucular qoyulur.

6. Keçidlərin saxlanması və təmiri

6.1. Yol distansiyaları keçid sərhəddində nəqliyyat vasitələrinin hərəkətinə icazə verilən avtomobil yolu sahəsinin, döşəmələrin, keçidin iki dəmir yolu arasındaki işlek hissəsinin, izolyasiyaedici calaqların, mənzillərdə rels birləşdiricilərinin, dəmir yoluun süni tikililəri qarşısındaki əndazə darvazalarının və keçid sərhədlərindəki başqa yol qurğularının saz vəziyyətdə saxlanışını təmin edir.

Yol distansiyaları avtomat və elektrik şlaqbaumlarının tırlarını zavod çertyojlarına (rəsmlərinə) uyğun hazırlayır və keçidləri onlarla təmin edir, mexanikləşdirilmiş və ehtiyat şlaqbaumları, binanın daxilindəki lampaları və mexanikləşdirilmiş şlaqbaumların işarə fənərlərini dəyişdirirlər.

İşarəvermə və rabitə distansiyaları şlaqbaumlarının, tirlərdəki işıqqaytarıcıların, keçid və çəpərləmə işarəvericisinin, telefon (radio) rabitəsinin saz saxlanması və işləməsini, üzərində işıqqaytarıcı şlaqbaumların dəyişdirilməsini təmin edir.

Elektrik təchizatı distansiyaları keçidlərin fasiləsiz elektrik təchizatını, xarici elektrik şəbəkəsinin, projektor qurğularının, çöl işıqlandırmasının avtomatik qoşulmasının və açımasının sazlığını, xarici işıqlandırma və projektor qurğularının elektrik lampalarının alınmasını və dəyişdirilməsini təmin edir.

Yol ustaları (yol briqadırları), yola baxış keçirmək üçün təyin edilmiş şəxslər, paylayıcı şəbəkələrin istismarı üzrə elektrik mexanikləri və elektrik montyerləri keçidləri yoxlayarkən, öz vəzifə borcları çörçivəsində, xüsusilə işlek hissənin, novların, döşəmələrin vəziyyətinə, avtomatik və başqa qurğuların işinə (səs işarəvericisinə, keçid svetofor işarələrinə, şlaqbaum tırlarındakı işarə fənərlərinə), rele və batareya şkaflarının, işıqlanmanın vəziyyətinə diqqət yetirməli, nasaz-

lıqlar aşkar edildikdə onların ləğvi üçün tədbirlər görməlidirlər.

6.2. Keçidlərdə yol qurğularının təmiri planlı olaraq yol distansiyasının gücü ilə yerinə yetirilir. Yolun əsaslı təmiri zamanı, bir qayda olaraq, keçidlərin də əsaslı təmiri aparılmalıdır. Təmir zamanı hər bir keçid üzrə, yerli şəraiti nəzərə almaqla və bunun üçün yol distansiyası tərəfindən, smeta sənədləri hazırlamaqla iş həcmi müəyyənləşdirilir, lazım gəldikdə isə iş çertyojları da tərtib olunur.

Keçidin avtomobil yolunun hərəkət hissəsinin, iki dəmir yolu arasındaki hərəkət hissəsinin və döşəmənin təmiri, onların belə işlərin icrasına lisenziyası olduqda, dəmir yolunun qeyri-istismar təşkilatlarına da həvalə oluna bilər.

Keçidlərdə avtomatik qurğuların fəaliyyətini poza biləcək yol işlərinin icrası işarəvermə və rabitə distansiyalarının rəisləri ilə razılaşdırılmalıdır.

Keçidlərdə avtomatik (yarımavtomatik) şlaqbaumların, elektrik şlaqbaumlarının, keçid və çəpərləmə işarəvericisinin təmiri işarəvermə və rabitə distansiyasının işçiləri tərəfindən yerinə yetirilir.

Keçiddə yolun və ya qurğuların təmiri üzrə işlər yerinə yetirilərkən, nəqliyyat vasitələrinin buraxılmasıının pozulduğu və ya – çətinlik yarandığı hallarda, işin aparılmasına 5 gün qalmış, yol distansiyası rəisinin sifarişi əsasında avtomobil yollarının istismarı idarəsi rəhbərliyi və yerli Dövlət Yol Polisi nümayəndələri ilə birlikdə nəqliyyat vasitələrinin həmən keçiddən və ya yaxınlıqdakı süni tikililərin altından, yaxud başqa keçidlərdən buraxılması qaydasını müəyyən etməlidirlər. Keçidin bağlanması vaxtı işin aparılma cədvəli ilə təyin edilir. Təmir zamanı avtonəqliyyat vasitələrinin dolayı yolla başqa istiqamətdə hərəkət etmələrini göstərən məlumat nişanlarının qoyulması avtomobil yollarının istismarı idarələrinə həvalə olunur.

6.3. Keçidlərdə yol işlərini yerinə yetirməzdən, avtomat qurğuların (şlaqbaumların və işarəvericilərin) təmirindən əvvəl, eləcə də keçidlərdə avtomatikanın işini pozan avtobloklama və ya elektrik təchizatı qurğularını təmir edərkən, yol, elektrik təchizatı, işarəvermə və rabitə distansiyalarının rəisləri işlərin icrası müddətində hərəkətin təhlükəsizliyini təmin edə biləcək tədbirləri birgə işləyib hazırlayırlar. Lazım gəldikdə keçid növbətçilərinin, qatar maşinistlərinin, stansiya növbətçilərinin əlavə təlimatlandırılmasını təşkil edir, keçiddə köməklik göstərmək üçün əlavə işçilər ayırır, təmir aparılan keçiddə və s. xüsusi şəraitlə qatarların hərəkət etmələri barədə xəbərdarlıqlar verirlər. Keçiddə işlərin icrası zamanı hərəkətin təhlükəsizliyinin təmin olunmasına görə cavabdehlik keçid növbətçisinə həvalə olunur.

Növbətçisiz keçidlərdə yol briqadırları, elektrik mexanikləri və yaxud paylayıcı şəbəkənin istismarı üzrə (işin kim tərəfindən yerinə yetirilməsindən asılı olaraq) işlərin aparılma müddətində keçidin hər iki tərəfində keçid svetofornun yanında 2.5 - «Dayanmadan keçmək qadağandır» üstünlük yol nişanı qoymalıdır. İki ədəd belə nişan rele şkafının yanında və yaxud onun yaxınlığında yol distansiyasının ayrıca qutusunda saxlanmalıdır.

Əgər təmir işlərini iş günü müddətində qurtarmaq qeyri-mümkündürsə, iş icraçısı bu barədə aidiyyatı yol, elektrik təchizatı, işarəvermə və rabitə distansiyasının rəislərinə məlumat verməlidir və onlarda öz növbəsində, yerli şəraitə uyğun olaraq, keçidin işləməsi qaydası haqqında birgə qərar qəbul etməlidirlər, bundan sonra yol briqadirlərinə, elektrik mexaniklərinə və paylayıcı şəbəkənin istismarı üzrə elektrik montyorlarına müvafiq göstərişlər verirlər.

6.4. Keçidlərdə yol qurğularının və avtomatika vasitələrinin işləmə vəziyyətinə mütəmadi baxışların keçirilməsi, müvafiq təlimat və göstərişlərdə nəzərdə

tutulmuş müddətlərdə və qaydada, vəzifəli şəxslər tərəfindən aparılır.

Yol distansiyalarının rəisləri və onların müavinləri hər rübdə 1 dəfədən az olmayaraq, keçid növbətçilərinin işinin qəfil yoxlanışını keçirməli və onları təlimatlaşdırmalıdır.

Keçiddə «Növbənin qəbulu, təhvili və qurğulara baxış» kitabı aşağıda göstərilən qaydada, keçidin saxlanmasıının və xidmətinin hər yoxlanışında, yoxlanılmalıdır:

- yol ustası tərəfindən ayda 2 dəfədən az olmayaraq;
- yol briqadıri tərəfindən – ayda 4 dəfədən az olmayaraq;
- eləcə də onlar hər dəfə keçiddə olarkən.

Göstərilən Kitabda yoxlamaların nəticələri və verilən göstərişlər barədə qeydiyyatlar aparılmalıdır.

Keçidə «Daşima proseslərini idarəetmə» Birliyinin işçiləri xidmət etdikdə, həmin işləri, eləcə də stanxiya rəhbərləri aparmalıdır.

6.5. Yol, işarəvermə və rabitə, elektrik təchizatı distansiyalarının rəisləri və Yolun hərəkətin təhlükəsizliyi üzrə inspektorluq aparatının rəhbərləri şəxsən və onlara tabe olan işçilər vasitəsilə mütəmadi olaraq keçidlərin vəziyyəti və istismarı, eləcə də aparılan baxışların keyfiyyəti və aşkar edilmiş nasazlıqların ləğvi üzrə nəzərdə tutulmuş tədbirlərin yerinə yetirilməsi üzərində nəzarəti həyata keçirməlidirlər.

Bu Təlimatın tətbiqi ilə əlaqədar SSRİ YN-nin 19 avqust 1991-ci ildə təsdiq etdiyi ÜP-4866 №-li «Dəmir yolu keçidlərinin istismarına dair Təlimat» öz qüvvəsini itirmiş sayılır.

ADDY-nun «Dəmir yolu keçidlərinin istismarı üzrə Təlimat»ında istifadə olunan TERMINLƏR

Avtomatik svetofor işarəvericisi - nəqliyyat vasitələrinin əvvəlcədən keçidi azad etmələrini təmin edə bilən məsafədən, qatar yaxınlaşarkən, avtomatik qoşulan və qatar keçidkən sonra avtomatik açılan, növbə ilə qırışan iki qırmızı işarəli (ışıqlı) xüsusi keçid svetoforu ilə nəqliyyat vasitələrinin keçid-dən keçməsini tənzimləyən keçid işarəvericisi sistemidir. Keçid svetoforlarına qırışan ay-ağ işarə (ışıq) də əlavə oluna bilər. Keçid svetoforlarının qırışan qırmızı işarələrinə (ışıqlarına) akustik işarələr də əlavə oluna bilər.

Növbətçili keçidlərdə avtomatik svetofor işarəvericisində avtomatik və ya yarımavtomatik şlaqbaumlar tədbiq olunur.

Avtomatik şlaqbaumlu avtomatik svetofor işarəvericisi - bu sistemdə, qatar yaxınlaşma sahəsinə daxil olarkən, müəyyən hesabat vaxtı keçidkən sonra, şlaqbaumların tırlarının bağlı (üfiqi) vəziyyətə gətirilməsi, səs və svetofor işarəvericisinin qoşulması avtomatik yerinə yetirilir. Qatar keçidi boşaldıqdan sonra şlaqbaumların tırları yenidən avtomatik açıq (şaqlı) vəziyyətə gəlir.

Avtomatik svetofor işarəvericisi ilə təchiz edilmiş avtomat şlaqbaumlu keçidlərə növbətçi işçi tərəfindən xidmət olunur.

Yarımavtomatik şlaqbaumlu avtomatik svetofor işarəvericisi - bu sistemdə qatar yaxınlaşma sahəsinə daxil olarkən müəyyən hesabat vaxtı keçidkən sonra, şlaqbaumların tırlarının bağlı (üfiqi) vəziyyətə gətirilməsi, səs və svetofor işarəvericisinin qoşulması, avtomatik olaraq yerinə yetirilir. Şlaqbaumların tırlarının açıq (şaqlı) vəziyyətə gətirilməsi,

keçid növbətçisi tərəfindən xüsusi düyməni basmaqla yerinə yetirilir.

Ümumi istifadəli avtomobil yolları - dövlət mülkiyyətində olan şəhərdən kənar avtomobil yollarıdır. Onlar aşağıdakılara bölünür:

- Azərbaycan Respublikasının ümumi istifadəli mülkiyyət yolları - Respublika əhəmiyyətli ;
- Azərbaycan Respublikası subyektlərinin yolları.

İdarə və xüsusi avtomobil yolları - müəssisələrin, birliklərin, idarələrin və təşkilatların, fermer təsərrüfatlarının, sahibkarların və onların birliklərinin, şirkətlərinin və digər təşkilatların öz texnoloji, idarə və ya xüsusi ehtiyacları üçün istifadə etdikləri yollardır.

Sürücü - hər hansı nəqliyyat vasitəsini idarə edən, məlqarani, və yaxud minik heyvanları sürüşünü aparən şəxs. İdarəetməni öyrədən şəxslər də sürücүү bərabər tutulur.

Məcburi dayanma – texniki nasazlıq və ya aparılan yükün, sürücünün (sərnişinin) vəziyyətinin və ya yolda maneə yaranmasının doğurduğu təhlükə üzündən nəqliyyat vasitəsinin hərəkətinin dayandırılmasıdır.

Baş yollar - mənzillərin yolları, eləcə də mənzil yollarının davamı olan və bir qayda olaraq, yoldəyişənlərdən düz istiqamətdə keçən stansiya yollarıdır.

Keçidin sərhəddi - avtomobil yolu tərəfdən şlaqbaumlarının oxu üzrə avtomobil yolunu kəsən xətlər, onlar olmayan yerlərdə isə - "Birxətli dəmir yolu" 1.3.1, "Çoxxətli dəmir yolu" 1.3.2. yol nişanlarının qoyulma oxları üzrə. dəmir yolu (yolları) tərəfdən isə - keçid döşəməsinin ucundan yolu (yolları) hər iki tərəfə 50 m məsafədə kəsən xətt.

Yol - nəqliyyat vasitələrinin hərəkəti üçün tikilən və ya qurashdırılan və istifadə olunan torpaq yatağı, yaxud sünə qurğunun səthidir. Yola bir və ya bir necə hərəkət hissəsi, həmçinin tramvay yolları, səkilər, yol qıraqı və ayrıçı zolaqlar (əgər varsa) daxildir.

Yol nəqliyyat hadisəsi (YNH) – yollarda, küçələrdə, meydanda, dəmir yolu keçidlərində nəqliyyat vasitələrinin hərəkəti prosesində baş verən və adamların həlakına və ya müxtəlif dərəcəli bədən xəsarəti almasına, heyvanların və ya hərəkətsiz maneənin vurulmasına, nəqliyyat vasitələrinin, yolların, qurğuların zədələnməsinə və ya başqa maddi zərər dəyməsinə səbəb olan hadisədir.

Cəpərləyici işarəvericisi - cəpərləyici svetoforlar (qatarlar və manevr tərkibləri üçün) keçidin qarşısında qoyulur və keçid növbətçisi tərəfindən idarə edilir.

Keçidin yaxınlığında keçid svetoforları, eləcə də lazımi asılılıqla təchiz edilmiş giriş, çıxış, xəbərdaredici, girişqabağı, manevr və marşrut svetoforları da cəpərləyici kimi istifadə oluna bilər.

Böyükəndazəli yükler - hündürlüyüն, eninə və ya uzunluğuna görə əndazəsi "Azərbaycan Respublikasının yollarında avtomobil nəqliyyatı ilə böyükəndazəli və ağırcəkili yüklerin daşınması üzrə Təlimat"la "1 və 2-ci kateqoriyalı avtomobil nəqliyyat vasitələrinin parametrlərinin" 1 №-li əlavəsi ilə müəyyən edilmiş ölçülərdən böyük olan yüklü və ya yüksüz nəqliyyat vasitələrinə deyilir.

Məchaniki nəqliyyat vasitəsi - asma mühərrikli velosipedlər və relsli nəqliyyat vasitələri istisna olmaqla hər hansı özügedən nəqliyyat vasitəsidir.

Bildiriş işarəvericisi - qatarın kecidə yaxınlaşmasını optik və ya akustik işarə ilə növbətçiye bildirən kecid işarəvericisi sistemidir, keçidin cəpərlənməsi üçün texniki vasitələrin qoşulması və açılmasını isə növbətçi yerinə yetirir.

Dayanma - nəqliyyat vasitələrinin hərəkətinin əvvəlcədən düşünülmüş 5 dəqiqdən az dayandırılması, həmçinin sərnişinlərin minməsi və ya düşməsi, yaxud nəqliyyat vasitələrinin yüklenməsi və ya yükünün boşaldılması üçün daha çox dayandırılması.

Keçid işarəvericisi - dəmir yolu keçidlərində istifadə olunan işarəverici sistemin ümumi adıdır.

Piyada - nəqliyyat vasitələrindən kənarda yol hərəkətində iştirak edən və yolda hər hansı bir iş görməyən şəxsdir (mühərriksiz əlil arabalarında gedən, velosiped, moped və ya matosiklet aparan, kirşə, əl arabası, uşaq və ya əlil arabası aparan şəxslər də piyadaya bərabər tutulur).

Dalan yolu - ayrı-ayrı müəssisələrə, təşkilatlara, idarələrə (zavodlara, fabriklərə, mədənlərə, karxanalara, elektrik stansiyalarına, dartı yarımtansiyalarına və s.) xidmət etmək üçün nəzərdə tutulan dəmir yolunun ümumi fasıləsiz rəls yolu şəbəkəsinə qoşulan və dəmir yoluna, müəssisə və təşkilatlara məxsus yollardır.

Qatar - müəyyən edilmiş işaretləri olan bir və ya bir necə işlək lokomotivlə və motor - vaqonlarla tərtib edilmiş və bir-birinə qoşulmuş vaqonlar tərkibi. Mənzilə göndəriləcək vaqonsuz lokomotivlər, motor-vaqonlar və özü hərəkət edən xüsusi hərəkət tərkibləri qatar hesab edilir.

Qatar işaretləri - qatarların, lokomotivlərin və başqa hərəkət vahidlərinin nişanlanması üçün tətbiq edilən işaretlər.

Hərəkət zolağı - hərəkət hissəsinin nişanlama xətti vasitəsilə bölünmiş, eyni avtomobilərin bir sıradə hərəkəti üçün kifayət edən, hər hansı uzununa zolağıdır.

Keçidin hərəkət hissəsi - yolun nəqliyyat vasitələrinin hərəkəti üçün yolun istifadə edilən hissəsidir (yolun ayrıca zolaq vasitəsilə düzüst müəyyən edilən və ya müxtəlif seviyyələrdə olan bir necə hissəsi ola bilər).

Ayrırici zolaq-yolun ayrılmış elementi olub, yanaşı yerləşən hərəkət hissələrini bir-birindən ayıran, lakin nəqliyyat vasitələrinin, piyadaların hərəkəti və dayanması üçün nəzərdə tutulmayan hissəsidir.

Nizamlayıcı (tənzimləyici) - müvafiq vəsiqəsi və təchizatı (geyim forması və ya fərqlənmə nişanı-qol sarğısı, jezl, qırmızı işaretli ya da işıqqaytarıcılı disk, qırmızı fənər və ya bayraq) olan polis əməkdaşı,

hərbi avtomobil müfəttişi, yol istismar xidmətinin işçisi, dəmir yolu keçidinin növbətçisi, bərə keçidi növbətçisi, drujinacı, ştatdankənar polis əməkdaşıdır.

Svetofor işarəvericisi - keçid işarəvericisi və xüsusi svetofor arasında çəpərləyici kimi tətbiq edilən asılılıq qurğusudur. Normal (hesabat uzunluğu) yaxınlaşma sahələrini təchiz etmək mümkün olmadıqda, yalnız şəhərlərdəki dalan yollarında istifadə oluna bilər.

Stansiya yolları -stansiyanın sərhəddi daxilində olan yollar - baş qəbul-göndərmə, çeşidləmə, yükləmə-boşaltma, dartı, depo (lokomotiv və vaqon təsərrüfatı) birləşdirici (stansiyanın ayrı-ayrı parklarını birləşdirən, konteyner məntəqələrinə, yanacaq anbarlarına və bazalarına, çeşidləmə platformalarına, vaqonların yuyulması, təmizlənməsi və dezinfeksiyası məntəqələrinə, hərəkət tərkiblərinin təmiri və başqa əməliyyatların görülməsi məntəqələrinə aparan), eləcə də onların təyinatı görülən əməliyyata görə müəyyən edilən başqa yollardır.

Dayanacaq - sərnişinlərin minməsi və düşməsi ya da nəqliyyat vasitəsinin yüklənməsi və ya boşaldılması ilə əlaqədar olmayan səbəbdən 5 dəqiqədən çox nəqliyyat vasitəsinin hərəkətinin əvvəlcədən düşünülmüş dayandırılmasıdır.

Günün qaranlıq vaxtı - axşamın alaqqaranlığının sonundan səhər alatoranlığının başlanğıcına dək olan vaxtin arasıdır.

Nəqliyyat vasitəsi - yolda hərəkət üçün konstruksiya imkanları olan və insan tərəfindən idarə edilən quşğu, habelə onun qoşqusudur (nəqliyyat vasitələri mexaniki və insanın, yaxud heyvanın əzələ enerjisi ilə hərəkətə gətirilən nəqliyyat vasitələrinə bölünür).

Ağırçəkili yük - kütləsi (yüklü və ya yüksəz) və ya oxa düşən ağırlığı heç olmasa "Azərbaycan Respublikasının yollarında böyükəndəzəli və ağırçəkili yüklerin

daşınması üzrə Təlimat"ın, "1 və 2-ci kateqoriyalı avtonəqliyyat vasitələrinin parametrləri"nin 1 №-li əlavəsində göstərilmiş parametrlərin birindən böyük olan nəqliyyat vasitəsidir.

Dəmir yolu keçidinin çəpərləmə qurğusu (KÇQ) - qatar (hərəkət tərkibi) kecidə yaxınlaşarkən nəqliyyat vasitələrinin bağlı kecidə hərəkətinə mexaniki maneə yaradan qurğudur. O, növbətçi ilə xidmət olunan keçidlərdə avtomatik kecid işarəvericisini tamamlayır.

Yol hərəkəti iştirakçısı - hərəkət prosesində piyada, nəqliyyat vasitəsinin sürücüsü, sərnişin, velosipedçi, mal-qara ötürən qismində iştirak edən, habelə avtomobil yollarından, küçələrdən, dəmir yolu keçidlərindən və ya nəqliyyat vasitələri ilə adamların və yüklerin daşınması üçün nəzərdə tutulmuş digər yerlərdən istifadə edən şəxsdir.

Yaxınlaşma sahəsi - Uzunluğu, qatarların hərəkət sürətindən və kecidin hərəkət hissəsinin uzunluğundan asılı olaraq, qatarın kecidə yaxınlaşmasını və kecid işarəvericisini və şlaqbaumları (əgər keciddə onlar quraşdırılıbsa) avtomatik idarə etmək üçün kecidin qabağı dəmir yolunda yerləşdirilmiş elektrik rels dövrəsi ilə təmin edilmiş sahədir.

Şlaqbaum - avtomobil yolunun hərəkət hissəsinin qarşısını kəsmək və nəqliyyat vasitələrinin (yol hərəkəti iştirakçılarının) keciddən kecməsini dayandırmaq üçün qurğudur. Çəpərləyici tirdən və ötürücüdən (intiqaldan) ibarətdir. Kecid svetofor işarəvericisi ilə təmin olunduğu hallarda şlaqbaum nəqliyyat vasitələrinin (yol hərəkəti iştirakçılarının) keciddən icazəsiz kecməsini çəpərləyən təkrareci tır qurğudur.

Şlaqbaumlar işə salınma üsullarından asılı olaraq aşağıdakı tiplərə ayrılır:

avtomatik - qatar yaxınlaşma sahəsinə daxil olundan sonra şlaqbaumların çəpərləyici tirlərinin bağlı (üfiqi) vəziyyətə kecməsi və kecid svetofor-

larının qırmızı işarələrinin (ışıqlarının) avtomatik surətdə qoşulması, hesablanmış vaxtla, həyata keçirilir. Şlaqbaumlar açıq (şaqlı) vəziyyətə qatar kecidi boşaltdıqdan sonra eyni ilə avtomatik surətdə keçirilir. Bu zaman kecid svetoforlarının qırmızı işarələri (ışıqları) açılır.

yarımavtomatik - qatar yaxınlaşma sahəsinə daxil olarkən və ya qatara işarə açıldıqda və marşrut bağlandıqda, yaxud stansiya növbətçisi tərəfindən xüsusi düymə basıldıqda şlaqbaumların çəpərləyici tirlərinin bağlı (üfiqi) vəziyyətə çevriləməsi avtomatik surətdə həyata keçirilir. Şlaqbaumların çəpərləyici tirlərinin açılması (şaqlı vəziyyətə gətirilməsi) kecid növbətçisinin xüsusi düyməni basması ilə yerinə yetirilir;

elektrikli (elektroşlaqbaumlar) - şlaqbaumların çəpərləyici tirlərinin bağlı (üfiqi) vəziyyətə gətirilməsi bildiriş işarəsi aldıqdan sonra, kecid növbətçisinin xüsusi düyməni basması ilə yerinə yetirilir. Şlaqbaumların çəpərləyici tirlərinin açılması (şaqlı vəziyyətə gətirilməsi) qatar kecidi boşaltdıqdan sonra kecid növbətçisinin həmin düyməni əvvəlki vəziyyətə qaytarması ilə icra edilir.

mexanikləşdirilmiş - şlaqbaumlar mexaniki ötürücüyə malik olmalıdır ki, kecid növbətçisi çəpərləyici tirləri əl ilə açıq (şaqlı) və ya bağlı (üfiqi) vəziyyətə onun köməyi ilə gətirir.

üfiqi-dönən (ehtiyat) - çəpərləyici tirlər açıq vəziyyətdə avtomobil yolunun hərəkət hissəsinə paralel qoyulur. Nəqliyyat vasitələrinin hərəkətini dayandırmaq üçün kecid növbətçisi (və ya növbətçinin vəzifəsini yerinə yetirən başqa işçi) avtomobil yolunun hərəkət hissəsini çəpərləyici tırın yerini əllə dəyişməklə tutur.

Üstünlük - nəzərdə tutulan istiqamətdə digər hərəkət iştirakçılarına nisbətən ilk növbədə hərəkət etmək hüququduur.

Qosqu - mexaniki nəqliyyat vasitəsi ilə yedəyə alınmaq üçün nəzərdə tutulan hər hansı nəqliyyat vasitəsidir.

Yarımqosqu - avtomobilə birləşdirilmək üçün nəzərdə tutulan, bir hissəsi avtomobilə söykənərək özünün və yükün kütləsinin xeyli hissəsini onun üstüne salan hər hansı qoşqudur.

Uzunölçülü nəqliyyat vasitəsi - uzunluğu 24 metrdən çox olan nəqliyyat vasitəsidir.

***Özügedən maşınlar*-tirtilli traktorlar da daxil olmaqla tikintidə, meşə və kənd təsərrüfatında, başqa işlərdə istifadə edilən və konstruksiyasına görə, maksimum sürəti saatda 30 kilometrdən yüksək olmayan nəqliyyat vasitəsidir.**

Operativ nəqliyyat vasitələri - yanğından mühafizə, polis, təcili tibbi yardım, qəza-xilasetmə bölmələrinin, hərbi avtomobil müfəttişliyinin funksional tapşırıqlarının yerinə yetirilməsi, pul mədaxilinin inkassasiyası və qiymətli yüklerin daşınması, Azərbaycan Respublikasının ali vəzifəli şəxslərinin mühafizəsi vəzifələrinin icrası üçün nəzərdə tutulan, üstündə xüsusi qrafikalı - rəngli sxemlər, ya-zılar və tanınma nişanları olan, xüsusi işiq və səs siqnalları ilə təchiz edilmiş avtomobilərdir.

Dəmir yolu keçidlərində avtomobil yollarının saxlanması yerinə yetirən yol təsərrüfatı təşkilatının tələbləri və hüquqları

1. Dəmir yolu keçidləri üzrə hərəkətin təhlükəsizliyinə cavabdeh şəxs təyin etməli.

2. Hər il (1 aprel dən 1 iyuladək) keçidlərin və avtomobil yollarının, onlara yaxınlaşmaların komisyon yoxlamaşlarında iştirak etmək, komissiya tərəfindən aşkar olunan çatışmamazlıqların aradan qaldırılması üzrə müəyyən edilmiş müddətdə tədbirlər görməli.

3. Müəyyən edilmiş qaydada illik hesabat təqdim etməklə avtomobil yolu sahəsində hərəkətin intensivliyi və kecid yerində onun tərkibinin hesabatını aparmalı. Yol distansiyasının tələbinə görə kesidin kateqoriyasını təyin etmək üçün bu məlumatları (maksimum həddə) təqdim etməli.

4. Növbətçi işçi ilə xidmət olunan keçidlərin xidmət olunmayanlara, eləcə də bir kateqoriyadan digərinə keçirilməsi üçün keçidlərin komisyon yoxlanmasında iştirak etməli.

5. Keçidlərin açılması və bağlanması, eləcə də onların işləmə müddətinin müəyyən edilməsi və ya müvəqqəti bağlanması ilə əlaqədar məsələləri razılaşdırılmalıdır.

6. Keçidlərə birləşən avtomobil yolları sahələrinin vəziyyətinə nəzarəti həyata keçirməli, onların normativ tələblərə uyğunluğunu təmin etməli, bu Təlimatla müəyyən edilmiş sərhədlər hündürdən təmir və saxlanış üzrə işləri yerinə yetirməli, bu işçilərin maliyyələşdirilməsini yerinə yetirməli.

7. Nəqliyyat vasitələrinin keçidə hərəkətini və ya keçidlərdə təmir işləri aparılan zaman keçidi kənardan (başqa yerdən) keçmə qaydalarını razılaşdırılmalıdır.

8. Səlahiyyət hüdudunda, keçidlərlə kəsişən avtomobil yolları ilə böyük əndazəli və ağır çəkili yüklərin buraxılmasını razılaşdırımalı.

9. Keçidlərin və ya onun tərkibinə daxil olan qurğuların istismar qaydalarının pozulması halları aşkar edildikdə, əgər bu hərəkətin təhlükəsizliyinin şərtlərini pisləşdirdiyi və ya nəqliyyat vasitələrinin keçidə hərəkətini çətinləşdirdiyi hallara gətirib çıxarırsa, yol distansiyasına məlumat vermək.

10. Keçidin bir kateqoriyadan digərinə keçirilməsinin zəruriliyi haqqında təkliflər hazırlamalı.

11. Ərazisində keçidlər yerləşən yol distansiyaları ilə qarşılıqlı əlaqədə olmalı və onların təhlükəsiz istismarı ilə əlaqədar bütün məsələləri operativ həll etməli.

12. Keçidlərin keçid işarəvericisi qurulmağı tələb etməlidir. Keçidlərin keçid işarəvericisi qurulmağı tələb etməlidir.

13. Keçidlərin keçid işarəvericisi qurulmağı tələb etməlidir. Keçidlərin keçid işarəvericisi qurulmağı tələb etməlidir.

14. Keçidlərin keçid işarəvericisi qurulmağı tələb etməlidir. Keçidlərin keçid işarəvericisi qurulmağı tələb etməlidir.

15. Keçidlərin keçid işarəvericisi qurulmağı tələb etməlidir. Keçidlərin keçid işarəvericisi qurulmağı tələb etməlidir.

16. Keçidlərin keçid işarəvericisi qurulmağı tələb etməlidir. Keçidlərin keçid işarəvericisi qurulmağı tələb etməlidir.

17. Keçidlərin keçid işarəvericisi qurulmağı tələb etməlidir. Keçidlərin keçid işarəvericisi qurulmağı tələb etməlidir.

Keçidlərin keçid işarəverici qurğuları ilə təchiz edilməsi üzrə əsas tələblər

1. Keçidlər ADDY-nun «İşarəvermə və Rabitə» İB rəhbərliyinin təsdiq etdiyi tipli sxemə əsasən avtomatika qurğuları ilə təchiz edilməlidir.

2. Keçidlər üçün keçid işarəvericilərinin və şlaqbaumların tipləri dəmir yol keçidlərinin istismarı üzrə Təlimatın, bu əsas tələbləri və yerli şəraitin (cədvələ bax) tələbləri nəzərə almaqla lahiyə əsasında quraşdırılmalıdır.

3. Yaxınlaşma sahəsinin uzunluğu, həmin sahə üçün təyin olunmuş qatarların maksimal hərəkət sürətinin 140 km/saatdan çox olmamaqla və yol hərəkəti Qanunlarına uyğun olaraq, nəqliyyat vasitəsinin maksimal uzunluğu 24 m olmaqla minimal hərəkət surətinin, 8 km/saatdan az olmamaqla nəzərə alınmaqla hesablanır.

Yeni tikiləcək və yenidən qurulacaq avtomatika qurğularının layihələrini işləyib hazırlayarkən, qatarın kecidə yaxınlaşması barədə bildirişin verilməsi üçün hesablanan vaxt keçidin sərhəddindən yolu hərəkət hissəsinədək, uzunluqdan asılı olaraq, müəyyənləşdirilir. Bu zaman qatarın kecidə yaxınlaşması barədə bildirişin hesabat vaxtı aşağıdakılardan az olmamalıdır:

- avtomatik kecid işarəvericisi olduqda, o cümlədən, avtomatik şlaqbauvla - 30 san.

- bildiriş işarəvericisi olduqda - 40 san.

Qeyd: Keçidin hesabat uzunluğu kənar relsdən daha çox uzaqda olan kecid svetoforundan (şlaqbaumdan) əks tərəfdəki kənar relsə kimi üstəgəl avtomobilin kecidikdən sonra təhlükəsiz dayanması üçün lazımlı olan 2,5 m. məsafəyə bərabərdir.

4. Qatarların və nəqliyyat vasitələrinin intensiv hərəkəti olan növbətçili keçidlərdə avtomatik keçid işarəvericiləri Nəqliyyat Nazirliyinin göstərişi ilə nəqliyyat vasitələrinin bağlı şlaqbaumlarının yanından keçməsinin və qatar yaxınlaşarkən keçidin üstünə hərəkət etməsinin qarşısını ala biləcək əlavə çəpərləyici qurğularla təmamlana bilər.

Cədvəl. Keçid işarəverici qurğuları

Keçidlərin bölünməsi və onların yerləşmə yerləri	Nəqliyyat vasitələri üçün keçid işarəvericilərinin tipi	Dəmir yolu nəqliyyatı üçün işarə vermə
1	2	3
1. Mənzillərdə növbətçi ilə xidmət olunmayan	Qırışan ağ-ay işarəsi (ışığı) olan avtomatik svetofor işarəvericisi.	Əsaslandırılmış hallarda ikiyollu sahələrdə düzgün olmayan yolla hərəkət edən qatarlar üçün xüsusi çəpərləyici svetoforlar quraşdırıla bilər. Nəzərdə tutulmur.
2. Növbətçi ilə xidmət olunmayan stansiyalarda (qəbul-göndərmə yollarında yerləşənlərdən başqa).	Avtomatik svetofor işarəvericisi	Eyni ilə
3. Dalan və başqa yollarda, o cümlədən, şəhər daxilində, yaxınlaşma sahələrində normal uzunluqda rels dövrəsinin quraşdırılması mümkün olmayan yerlərdə (növbətçi ilə xidmət olunmayan)	Qırışan ağ-ay işarəsi (ışığı) olan svetofor işarəvericisi	Qatar tərtibatçısı və ya lokomotiv briqadası tərəfindən idarə olunan və ya qatar xüsusi vericini basarkən, avtomatik sürətdə idarə olunan qırızı və ağ-ay işarə işləkləri olan xüsusi svetoforlar quraşdırılır.
4. Mənzillərdə növbətçi ilə xidmət olunan	Avtomatik şlaqbaumlu avtomatik svetofor işarəvericisi	Çəpərləyici svetoforlar quraşdırılır. Quraşdırıldığı yerdən görünmə qabiliyətini təmin edə bilən keçiddən 800 m-dən çox olmayan məsafədə yerləşən, avtoblok-lamannın keçid svetoforlarını çəpərləyici işarəvericisi svetoforlar kimi, istifadə oluna bilər.

1	2	3
5. Stansiyada, növbətçi ilə xidmət olunan	Avtomatik bağlanan və düyməni basmaqla açılan yarımatomatik şlaqbaumlarla avtomatik svetofor işarəvericisi	Bundan başqa keçidin yaxınlığına yerləşmiş avtobloklamanın svetoforlarının qadağanedicisi göstəriciyə keçirilməsinin mümkünlüyü də nəzərə alınmalıdır.
6. Növbətçi ilə xidmət olunan, yaxınlaşma sahələrinin rels dövrəsi ilə təchiz edilməsi mümkün olmayan dalan yollarında	Elektrik, mekaniki və ya əllə idarə olunan şlaqbaumların svetofor işarəvericisi	Stansiyada qatarların qə-bulu və göndərilməsi üçün nəzərdə tutulmuş svetoforlardan istifadə olunur, əsaslandırılmış hallarda isə qırmızı işıq əlavə olunan manevr svetoforları və ya çəpərləyici svetoforlar (alçaq svetoforlar da mümkündür) quraşdırıla bilər.
7. Qatar tərtibatçısı, lokomotiv briqadası və başqalarının iştirakı ilə, hərəkət tərkibinin dalan yollarında keçiddən buraxılma qaydası Yol rəisi tərəfindən müəyyən edildikdə	Svetofor işarəvericisi	Təyin edilmiş işçi tərəfindən idarə olunan qırmızı və ağ-ay işarə işığı olan xüsusi svetoforlar quraşdırılır.

5. Stansiyalarda və onların yaxınlığında yerləşən keçidlərdə avtomatik svetofor və bildiriş svetofor işarəvericisinin avtomatik və yarımatomatik şlaqbaumların qoşulmasının marşrutlaşdırılması zamanı stansiya svetoforlarının açılması və yaxınlaşma sahəsində qatar oludquda, marşrutun qapanması ilə svetoforanın qadağae-

dici işarə göstəricisində qatarın göndərilməsi və manevr tərkibinin hərəkəti zamanı isə stansiya növbətçisinin "Keçidin bağlanması" düyməsini basması ilə eyni vaxtda açılması nəzərdə tutulur. Bu zaman qatarın maşınısti kecidə yaxınlaşarkən 20 km/saat-dan çox olmayan sürətlə hərəkət etməli və hərəkət üçün manevr ilə qarşılaşdıqda isə qatarı saxlamağa hazır olmalıdır. Belə keçidlərin siyahısı ADDY rəisi tərəfindən müəyyən edilir.

6. Lazimi bildiriş vaxtını təmin etmək üçün çıxış və manevr svetoforlarının açılmasının gecikdirilməsinə icazə verilir. Bildirişin hesablanmış vaxtı olduqda manevr svetoforlarının açılmasının gecikdirilməsi vacib deyildir.

7. Şəhərlərdə növbətçi işçilər tərəfindən xidmət olunmayan və dalan yollarında yerləşən keçidlərin qarşısında kecid svetofor işarəvericisi olduqda çəpərləyici kimi qırmızı və ya ağ-ay işıq göstəricisi olan xüsusi svetoforlar quraşdırılır. Bu zaman çəpərləyici svetoforlarda qırmızı işığı qoşduqdan sonra kecid svetoforunda qırmızı işarənin (ışığın) açılmasına, qatarların kecidə yaxınlaşması haqda bildiriş olduqda, çəpərləyici svetoforların açılması isə kecid svetoforunda qırmızı işarələrin (ışıqların) qoşulmasından sonra təminat verən qarşılıqlı avtobloklama təmin olunmalıdır.

8. Əsaslandırılmış hallarda, mənzillərdə yerləşən növbətçi tərəfindən xidmət olunmayan keçidlərdə, yalnız düzgün olmayan yolla hərəkət edən qatarlar üçün bildiriş qurğusu quraşdırılan keçidlərin qarşısında düzgün olmayan yol üzrə çəpərləyici svetoforlar quraşdırıla bilər.

9. 18.05.85-ci tarixli ÜP/4288 sayılı "Keçidlərin quruluşu və xidməti üzrə Təlimat" a uyğun avtomatik qurğular quraşdırılmış keçidlər bu əsas tələblərə uyğun (2 №-li əlavə) planlı qaydada yenidən qurulmalıdır.

Əlavə № 3

ADDY yol distansiyasının
..... kateqoriyalı dəmir yolu keçidinin

KARTOÇKASI

Keçidin yerləşdiyi yer:
..... km piket sahəsi
..... stansiyası.

İstifadə növü (ümumi, qeyri-ümumi).....

Keçidin sahibi

Keçidin növü (tənzimlənən, tənzimlənməyən).....

Növbətçilərin olması (növbətçili, növbətçisiz).....

Növbələrin sayı.....; növbənin davamiyyəti.....;
növbətçilərin sayı.....

Keçidə birliyinin növbətçi işçisi tərəfdən xidmət olunur.

Keçidi kateqoriyalı əhəmiyyətli
avtomobil yolu kəsir.

Şlaqbaumların normal vəziyyəti.....

Keçid işarəvericisinin tipi.....

Çəpərləyici qurğuların olması.....

Sürücüyə qatarın görünməsi:
sağ tərəfdən: tək qatarın..... m.
..... cüt qatarın..... m.
sol tərəfdən: tək qatarın..... m.
..... cüt qatarın..... m.

Lokomotivin maşinistinə keçidin ortasının
görünməsi:
tək qatarın..... m.
cüt qatarın..... m.

Gün ərzində qatarların sayı (24 saatda-iki istiqamətdə
cəmi).....

Gün ərzində avtomobillərin sayı (24 saatda-iki istiqamətdə cəmi).....

Sərnişin nəqliyyatı marşrutlarının olması:
avtobusların;
tramvayların; trolleybusların
Qatarların maksimum hərəkət sürəti:
cüt istiqamətdə yük km/saat;
tək istiqamətdə yük km/saat
cüt istiqamətdə sərnişin km/saat;
tək istiqamətdə sərnişin km/saat
Kəsişən yolların sayı:
(baş; stansiya; başqa)
Keçid yerləşmişdir (tökən torp. yatağı, qazma torp.
yatağı, əyri, düz).....

Keçid istismara verilmişdir (əmrin №-si və tarixi).....
Əsaslı təmirin tarixi: 200... il 200. il.....

Məlumatlar doldurulmuşdur:
(vəzifəli şəxsin imzası, tarix)

Sıra №-si	Keçidin texniki məlumatları (avadanlıq, qurğu və s.)	Standartlar, qayda- lar, təlimatlar üzrə normalar	Faktiki məlu- matlar	
			200...il	200....il
1	2	3	4	5
1.	Dəmir yolu və avtomobil yolunun kəsişmə bucağı	60°-dən az olmaya- raq		
2.	Üfiqi meydənçalı avtomobil yolunun uzununa röfili, m.	10 m.		
3.	Keçidin sərhədlərində dəmir yolunun uzununa profili	Düz sahəyə üstünlük verməklə		
4.	Keçiddən 20 m məsafədə avtomobil yolunun mailliyi	50%o çox olmayaraq		
5.	Keçiddən 50 m məsafədə avtomobil yoldan kecidə yaxınlaşan qatarın görünmə məsafəsi, m: sağ tərəfdən: tək qatarı - cüt qatarı - sol tərəfdən: tək qatarı - cut qatarı -	hər iki tərəfə 400 m.		

6.	Yaxınlaşan qatarın maşinistinə keçidin ortasının görünməsi, m: tək istiqamətdən - cüt istiqamətdən -		
7.	Keçidin hərəkət hissəsinin eni, m.	Avtomobil yolunun hərəkət hissəsinin eninə bərabər, ancaq 6 m-dən az olmayıaraq	
8.	Keçidin sərhədlərində avtomobil yolunun hərəkət hissəsinin uzunluğu, m.		
9.	Mal-qara keçirilən yerlərdə döşəmənin eni, m.	4 m-dən az olmayıaraq	
10.	Piyada yolunun olması		
11.	Keçid döşəməsinin materialı	Ağac, dəmir-beton və s.	
12.	Keçidə yaxınlaşmalarda yol örtüyü	Avtomobil yolunun örtüyü kimi	
13.	İşarə dirəkciklərinin qoyulma məsafəsi, m: sağ tərəfdən - sol tərəfdən - Məhəccərlərin, çəpərlərin qoyulma məsafəsi, m.	Kənar relsdən 16 m-dən az olmayıaraq	
14.	İşarə dirəkciklərinin, məhəccərlərin, çəpərlərin və s. materialı	Dəmir-beton	
15.	İşarə dirəkciklərindən, məhəccərlərdən, çəpərlərdən və s. hərəkət hissəsinin ucunadək olan məsafə, m.	0,75 m-dən az olmayıaraq	
16.	Nışanların sayı, ədəd : 1.1. "Şlaqbaumlu dəmir yolu keçidi" 1.2. "Şlaqbaumsuz dəmir yolu keçidi"	Şəhərlər və başqa yaşayış məntəqələrində 2 əd., yolda 4 əd.	

1.3.1., 1.3.2. "Birxətli (çoxxətli) dəmir yolu"	2 ədəd
1.4.1., 1.4.2. "Dəmir yolu keçidinə yaxınlaşma"	məntəqələrindən kənarda ümumi dövlət, respublika və rayon əhəmiyyətli yollarda, görünməsi 300 m-dən az olan başqa yollarda -12 ədəd
2.5. "Dayanmadan keçmək qadağandır"	Növbətçisiz keçidin qabağında 2 ədəd
3.13. "Hündürlüyün məhdudlaşdırılması"	elektrikləşdirilmiş xətlərdə 2 əd.
17. "C" daimi xəbərdareci nışanlarının olması	2 ədəd
18. Üfiqi-dönən ehtiyat şlaqbaumlarının olması	Növbətçili keçidlərdə - 4 əd
19. Çəpərləyici işarəvericinin olması	Növbətçili keçidlərdə
20. Əlavə xüsusi işarəverici vasitələrin olması	Ayrıca qərara müvafiq olaraq
21. Rabitə avadanlığı ilə təchiz edilmə: telefon radio	Növbətçi ilə xidmət olunan keçidlər
22. Keçid işarəvericisi: - şlaqbaumlarının tipi - keçid işarəvericisinin tipi	layihəyə uyğun olaraq
23. Stansiya növbətçisinin (qatar dispetçerinin) yanında keçid işarəvericisinin sazlığına nəzarətin olması	Bu Təlimatın 3.18-ci bəndinə uyğun olaraq
24. Digər qurğular və texniki vasitələr	Ayrıca qərara müvafiq olaraq
25. Keçidin işıqlandırılması, ik	I kateqoriya - 5 lk. II kateqoriya - 3 lk III kateqoriya - 2 lk IV kateqoriya - 1 lk

**Keçidin istismarı üzrə yerli Təlimatın təxmini
məzmunu**

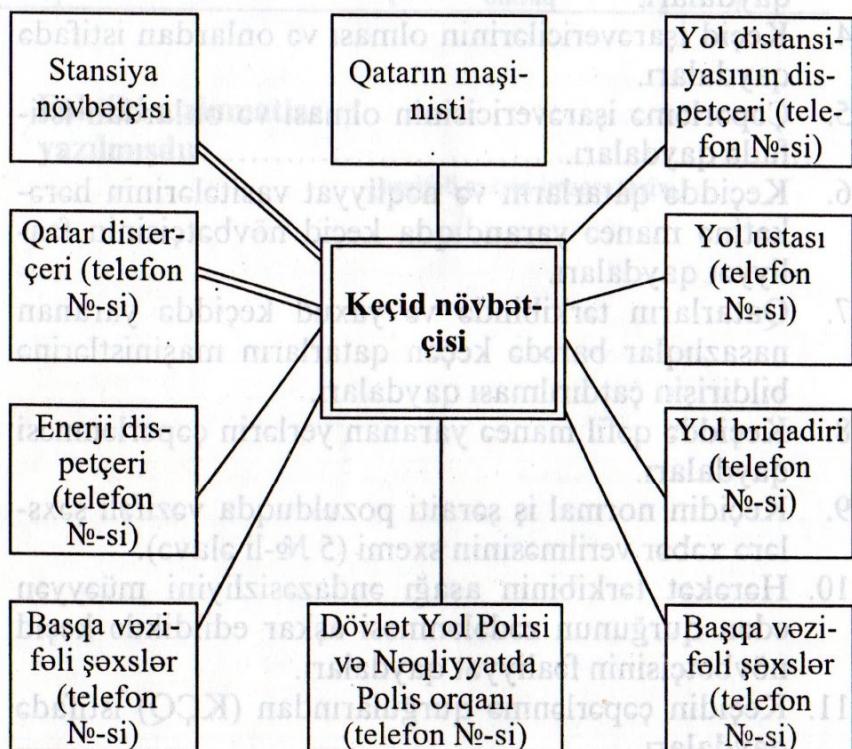
1. Slaqbaumların vəziyyəti
2. Üfiqi-dönən (ehtiyat) slaqbaumlardan istifadə qaydaları.
3. Rabitə vasitələrinin olması və onlardan istifadə qaydaları.
4. Keçid işarəvericilərinin olması və onlardan istifadə qaydaları.
5. Cəpərləmə işarəvericisinin olması və onlardan istifadə qaydaları.
6. Keçiddə qatarların və nəqliyyat vasitələrinin hərəkətinə maneə yarandıqda keçid növbətçisinin fəaliyyət qaydaları.
7. Qatarların tərkibində və yaxud keçiddə yaranan nasazlıqlar barədə keçən qatarların maşinistlərinə bildirişin çatdırılması qaydaları.
8. Keçiddə qəfil maneə yaranan yerlərin cəpərlənməsi qaydaları.
9. Keçidin normal iş şəraiti pozulduqda vəzifəli şəxslərə xəbər verilməsinin sxemi (5 №-li əlavə).
10. Hərəkət tərkibinin aşağı əndazəsizliyini müəyyən edən qurğunun zədələnməsi aşkar edildikdə keçid növbətçisinin fəaliyyət qaydaları.
11. Keçidin cəpərlənmə qurğularından (KÇQ) istifadə qaydaları.
12. Xüsusi işarəvermə vasitələrinin (qırmızı rəngli mayağın və sirenənin) tətbiqi qaydaları.
13. Keçən qatarlara baxmaq üçün projektor qurğularının quraşdırılması, onlara xidmət və istifadə qaydaları.
14. Həmkarlar İttifaqı Komitəsi ilə razılaşdırılmış texniki təhlükəsizlik və istehsalat sanitariyası üzrə yerli təlimat.

**Faktiki məlumatlar
yazılmışdır.....**

(vəzifəli şəxsin imzası, tarixi)

.....yol distansiyasının (stansiyanın)
.....sahəsinin.....km-dəki keçidin
normal iş şəraiti pozulduqda vəzifəli şəxslərə xəbər
verilməsinin

TƏXMINİ SXEMİ

Qeyd: yerli şəraitdən və rabitənin növündən asılı olaraq, konkret sxem tərtib edilir.

Şərti işarələr: tək xətt - telefon rabitəsi
iki xətt - radiorabitə

Yol distansiyasının rəisi

Keçid növbətçiləri üçün texniki təhlükəsizlik

və istehsalat sanitariyası üzrə

TİPLİ TƏLİMAT

1. Ümumi müddəalar

1.1. Bu Tipli təlimatda keçid növbətçisinin vəzifə borclarını yerinə yetirərkən texniki təhlükəsizlik və istehsalat sanitariyası qaydalarına riayət etməsi üzrə əsas tələblər şərh olunmuşdur.

1.2. Keçid üzrə növbətçilik qrafikində bir işçi üçün iki ardıcıl gecə növbəsi nəzərdə tutulmamalıdır.

1.3. Keçid növbətçisi ona həvalə olunmuş vəzifəni yerinə yetirərkən yüksək sayıqlıq, gözüaçıqlıq göstərməli və xüsusilə keçiddən qatar keçərkən və nəqliyyat vasitələri buraxılarkən, dəqiq fəaliyyəti təmin etməlidir.

1.4. Keçid növbətçisinin gecə vaxtı, eləcə də gündüz dumandan, çovğun və başqa görünməsi əlverişsiz olan hava şəraitində işləyən zaman ikitərəfli şəffaf-ağ işıqlı əl fənəri olmalıdır.

1.5. Yerli Təlimatda keçid növbətçisi üçün texniki təhlükəsizlik və istehsalat sanitariyasına riayət olunması, keçidin hərəkət hissəsində və yolda işləyərkən, işə gedəndə və işdən qayıdanda ehtiyatlılıq tədbirləri, yollanlılıq hadisələri zamanı və elektrik cərəyanından zərər çəkənlərə ilk tibbi yardım göstərilməsi üsullarını nəzərdə tutan yerli şəraitə uyğun, xüsusi bölmə işlənib hazırlanmalıdır.

Yerli Təlimatda qatarların və nəqliyyat vasitərinin intensiv hərəkət etdiyi keçidlərdə döşəmə hüdüddunda yola xidmət etmə qaydaları göstərilməlidir.

2. İşə getmə və işdən qayıtma qaydaları

2.1. Keçid növbətçiləri iş yerinə getməyə və işdən qayıtmağa xüsusi keçid marşrutları ilə, bir qayda olaraq, torpaq yatağının qıraqı və yaxud dəmir yolunun (bundan sonra yolu) kənarı ilə hərəkət etməyə borcludurlar.

Yol üstü ilə getməyə yalnız, müstəsna hallarda, torpaq yatağının qıraqı ilə getmək mümkün olmadıqda və başqa yol olmadıqda icazə verilir. Gecə və ya gündüz dumanda, çovğunda və başqa əlverişsiz görünmə şəraitində yolu üstü ilə gedərkən keçid növbətçisində iki tərəfli işıqlanan əl fənəri olmalıdır.

İkiyollu mənzillərdə qatarların düzgün yolla hərəkətinə qarşı getmək lazımdır, yadda saxlamaq lazımdır ki, qatarlar düzgün olmayan yolla da hərəkət edə bilər.

2.2. Stansiya ərazisindən keçmək üçün müəyyənləşdirilmiş marşrutdan, ya da enli iki yol arasından, sərnişin və ya yük səkilərindən, piyada döşəməsindən (körpüsündən) və yaxud torpaq yatağının qıraqından istifadə etmək lazımdır. Bu zaman yollarda hərəkət tərkibinin hərəkətini diqqətlə izləmək, yoldəyişən qurğular rayonlarında maneələrin, hüdud sütuncuqlarının, vagon təsərrüfatının stellajlarının və təmir qurğularının, arxaların və novların, körpülərin və stansiya təsərrüfatının digər qurğu və tikililərinin yanından ehtiyatla keçmək lazımdır.

Yolları, əvvəlcədən hərəkətin olub-olmamasına əmin olduqdan sonra, düzbucaq altında keçmək lazımdır. Qonşu yolu görünməsini pisləşdirən dayanmış hərəkət tərkibinin (qatarın), yoldəyişmə postlarının (rayonların), sərnişin və ya yük platformalarının arxasından yola çıxarkən xüsusi ehtiyatlılıq göstərmək lazımdır.

Yaxınlaşmaqdə olan qatarın (manevr tərkibinin) qarşısından keçmək və ya qaçmaq, dayanmış vaqonun

altından, avtoqoşqu qurğusunun üstündən, eləcə də bir-birindən 10 m-dən yaxın dayanmış vaqonların arasından keçmək **qadağandır**.

Hərəkət tərkibi ilə tutulmuş yolu keçmək məcburiyyətində olduqda, bütün hallarda, keçid meydançalarından istifadə etmək və ya yolda dayanmış sonuncu vaqonu 5 m-dən yaxın olmayan məsafədə aralı keçmək lazımdır.

Yolu keçərkən relsin üstünə, yoldəyişənin çərçivə relsi ilə tiyənin arasına və ya tiyənin və çarbazın novunun üstünə ayaq qoymaqla olmaz.

3. Vəzifə borclarının yerinə yetirilməsi

3.1. Keçid növbətçisi qatarı müəyyən edilmiş yerdə (bir qayda olaraq keçid postunun binası yanında) kənar relsdən 3 m-dən yaxın olmayan məsafədə, başını hərəkət istiqamətinə qarşı yarımdövrə vəziyyətdə saxlamaqla, üzü yola tərəf qarşılamağa borcludur.

Qatarı iki yol arasında və ya qonşu yolda olmaqla, eləcə də avtomobil yolu hərəkət hissəsində duraraq qarşılamaq **qadağandır**.

Keçid növbətçisi şlaqbaumları bağladıqdan sonra, keçidin hər iki tərəfində yolu boşluğunə əmin olmalı və qatarı qarşılamaq üçün təyin edilmiş yerdə dayanaraq müəyyən edilmiş işarələri verməlidir.

Qatar dispetçeri sərnişin qatarlarının gecikmə hallarının hamısı barədə sahədəki bütün stansiyaların növbətçilərinə, onlar isə, öz növbəsində, keçid növbətçilərinə məlumat verməlidirlər. Əgər bu zaman sürət qatarı təyin olunmuş vaxtda keçməzsə, xüsusi sayıqlıq göstərmək və telefonla və ya radiorabitə ilə onun keçmə vaxtını stansiya növbətçisi və ya qatar dispetçeri ilə dəqiqləşdirmək lazımdır.

3.2. Qatarı buraxdıqdan sonra keçid növbətçisi iş görmək üçün yola çıxmazdan əvvəl həmin qatarın arxa-

sı ilə və ya qonşu yolla, eks istiqamətdən qatarın, lokomotivin (itələyici lokomotivin) və ya drezinin gəlib-gəlməməsinə əmin olmalıdır.

3.3. Keçid növbətçisi yolda iş görən zaman, istər düzgün yolla, istərsə də düzgün olmayan yolla qatarın yaxınlaşmasını diqqətlə izləməli və qatarın keçidə yaxınlaşmasına 400 m-dən az olmayıaraq qalmış yoldan çıxmalıdır. Bu hallarda o, üzü gəlməsi gözlənilən qatara tərəf dayanmalıdır, relsin üstündə, şpalların başında, ballast prizmasında, relslərin arasında və iki yol arasındada oturmaq olmaz.

Keçid növbətçisi yolda işləyərkən, yolu keçib qatarı qarşılamaq üçün müəyyən edilmiş yerə yaxınlaşa bilmədikdə, müstəsna hallarda, onun kənar relsdən, təyin olunmuş məsafədən yaxın olmayıaraq, hər hansı bir tərəfdə qarşılamasına icazə verilir.

Görünmə şəraiti pis olduqda xüsusi sayıqlıq göstərmək lazımdır.

Yolda və keçiddə işlərin aparılmasına yalnız şlaqbaumların bağlı halında və keçidə qatarın yaxınlaşmaması barədə məlumat olduqda icazə verilir.

3.4. Keçid növbətçiləri keçid postunu təmiz və qaydasında saxlamalıdır.

4. Elektrikləşdirilmiş sahələrdə işlərin xüsusiyyətləri

4.1. Kontakt şəbəkəsinə yaxın hər hansı uzun metal əşya ilə və ya avadanlıqla işlədikdə, xüsusi ehtiyatlılığı riyət etmək lazımdır; bu avadanlıqlardan gərginlik altında olan kontakt şəbəkəsi naqilinə və elektrik ötürücü xəttinə kimi məsafə 2m-dən az olmamalıdır.

4.2. Kontakt şəbəkəsinin naqilləri və yaxud elektrik ötürücü xətləri qırıldıqda, ona 8 m-dən yaxın məsafədə yaxınlaşmaq, eləcə də hər hansı bir şeylə relslərə

toxunmaq olmaz. Belə hallarda təhlükəli yer dayanma sahəsi ilə çəpərlənməli və hadisə barədə yol ustasını və ya stansiya növbətçisini (qatar dispetçerini) məlumatlaşdırmaq üçün tədbir görülməlidir.

4.3. Kontakt şəbəkəsi naqilləri və elektrik ötürücü xətlərinin üstünə düşmüş kənar əşyalara (naqılı, tros parçasına, pantoqrafın hissəsinə, qırılmış rabitə İşarəvermə, Mərkəzləşdirmə və Bloklama (İMB), yaxud işıq naqilinə) toxunmaq olmaz. Kontakt şəbəkəsi üstünə düşmüş kənar əşyaları aşkar etdikdə, kontakt şəbəkəsi naqilinin qırılması hali kimi hərəkət etmək lazımdır. Bundan başqa kontakt şəbəkəsi dirəklərinə, hava xəttinin naqillərinə, elektrik hərəkət tərkibinin dam hissəsinə və ya elektrik hərəkət tərkibinin vaqonaltı avadanlıqlarına, eləcə də eninə sınmış relsə bilavasitə və ya hər hansı əşya ilə toxunmaq olmaz.

5. Taraqqalardan istifadə zamanı təhlükəsizlik tədbirləri

5.1. Taraqqalar partlayıcı maddələrlə doldurulmuşdur, onlarla ehtiyatsız davranışmaq və istifadə bəbbəxt hadisələrə səbəb ola bilər.

Taraqqalar saz vəziyyətdə, keçid növbətçisinin kəmərinə bərkidilmiş xüsusi qutularda və ya keçid postunun otağında, onların qızmaması üçün, oddan və qızdırıcı cihazlardan lazımı məsafədə aralı saxlanılmalıdır.

Alətlərlə və ya başqa əşya ilə taraqqaya zərbə vurulmasına yol verilməməlidir.

Nasaz taraqqalar təcili surətdə dəyişdirilməlidir.

Keçid növbətçisi taraqqanı yola qoyduqdan sonra lokomotiv (drezin) taraqqanın üstünə çıxarkən, zədələnməmək üçün yaxınlıqdakı taraqqadan 20 m-dən az olmayan məsafədə kənara çəkilməlidir.

5.2. Taraqqanı açmaq, onlara zərbələr vurmaq, qızdırmaq qadağandır.

6. Tufan zamanı təhlükəsizlik tədbirləri

6.1. Tufan yaxınlaşdıqda ildirimin vurmaması üçün yollarda işi dayandırmaq lazımdır.

Aləti yanında saxlamaq və ya aparmaq olmaz.

Adamı ildirim vurduqda, həkim gələnədək ona səni nəfəs vermək və ürəyə qapalı masaj etmək lazımdır.

Yolda və keçidə təhlükəsizliyinə yaruz şaq-

buñuların bağlı halında və keçidə qatarın yaxı-

-yublob chigibbsm ioyaltiq tələppəkist. I.2

-bed obşitər ev psasusnasb statvita aysino

dasında saxlamalıdılar. telid sho dedəc cülcəsib

ixinişedvən biqəb ebiçiyəsən və kəcidi bos-

ev usbbəq mürəkkəb dəstəsindən, abməlio

tunun qırmızı cibəsəsibin ibessiñ dəstəsindən

azmətliyətli və qızılırdıqda qızılırdıqda

qızılırdıqda qızılırdıqda qızılırdıqda qızılırdıqda

qızılırdıqda qızılırdıqda qızılırdıqda qızılırdıqda

qızılırdıqda qızılırdıqda qızılırdıqda qızılırdıqda

qızılırdıqda qızılırdıqda qızılırdıqda qızılırdıqda

qızılırdıqda qızılırdıqda qızılırdıqda qızılırdıqda

YOL HƏRƏKƏTİ HAQQINDA AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ QANUNUNDAN BƏZİ ÇIXARIŞLAR (3 iyul 1998-ci il tarixdə qəbul edilmişdir)

Maddə 7. Yol hərəkəti təhlükəsizliyinin təmin edilməsi nin başlıca prinsipləri və əsas istiqamətləri (surəti)

I. Yol hərəkəti təhlükəsizliyinin təmin edilməsinin başlıca prinsipləri aşağıdakılardır:

1) yol hərəkətində iştirak edən insanların həyatının və saqlamlığının təsərrüfat fəaliyyətinin iqtisadi nəticələrindən üstünlüyü;

2) yol hərəkəti təhlükəsizliyinin təmin edilməsinə görə dövlətin məsuliyyətinin yol hərəkətində iştirak edən insanların məsuliyyətindən üstünlüyü;

3) yol hərəkəti təhlükəsizliyinin təmin edilməsi zamanı insanların, cəmiyyətin və dövlətin mənafelərinə əməl olunması;

4) yol hərəkəti təhlükəsizliyinin təmin edilməsi ilə bağlı fəaliyyətə məqsədönlü və kompleks yanaşma.

II. Yol hərəkəti təhlükəsizliyinin təmin edilməsi aşağıdakı əsas istiqamətlər üzrə həyata keçirilir:

1) yol hərəkətinin təşkilində yol hərəkəti təhlükəsizliyinin təmin edilməsi;

2) yol hərəkəti təhlükəsizliyi sahəsində Azərbaycan Respublikası müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının* səlahiyyətlərinin və məsuliyyətlərinin müəyyən edilməsi;

3) yol hərəkəti təhlükəsizliyinə dair qaydaların, standartların, texniki normaların və digər normativ sənədlərin Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulmuş qaydada işlənib hazırlanması və onların təsdiq edilməsi;

* Burada müvafiq icra hakimiyyəti orqanının səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi həyata keçiri.

- 4) avtomobil yollarında yol hərəkəti üçün sərfəli və rahat şəraitin yaradılması;
- 5) avtomobil, şəhər yerüstü nəqliyyatının və yol təsərrüfatı fəaliyyətinin nizama salınması;
- 6) nəqliyyat vasitələrinin yol hərəkətinə buraxılması;
- 7) yol hərəkətinin nizama salınması;
- 8) nəqliyyat vasitələri sürücülərinin hazırlanmasının və ixtisasının artırılmasının təşkili;
- 9) yollarda təhlükəsiz davranış qaydalarının və təndaşlara öyrədilməsi;
- 10) yol hərəkəti təhlükəsizliyinin tibbi təminatı ilə bağlı kompleks tədbirlərin həyata keçirilməsi;
- 11) ətraf mühitin mühafizəsi;
- 12) yol hərəkəti təhlükəsizliyi tədbirlərinin maddi və maliyyə təminatı;
- 13) yol-nəqliyyat hadisələrinin qarşısının alınması və onların nəticələrinin ağırlığını azaltmaq məqsədilə Azərbaycan Respublikası müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının** fəaliyyətinin əlaqələndirilməsi;
- 14) yol hərəkəti təhlükəsizliyinin təmin edilməsi sahəsində Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyinin və müvafiq qaydaların, standartların, texniki normaların və digər normativ sənədlərin tələblərinin yerinə yetirilməsinə dövlət nəzarətinin həyata keçirilməsi.

Maddə 24. Yol hərəkəti təhlükəsizliyi vəziyyətinin əsas göstəricilərinin dövlət uçotunun təşkili (surəti)

I. Azərbaycan Respublikası ərazisində yol hərəkətinin təhlükəsizliyi vəziyyətinin əsas göstəricilərinin dövlət uçotu aparılır. Bu göstəricilər aşağıdakılardır:

** Burada müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının nazirlilikləri, dövlət komitələri, dövlət şirkətləri, baş idarələri və yerli icra hakimiyyəti orqanları həyata keçirirlər.

- 1) yol-nəqliyyat hadisələrinin;
 - 2) yol-nəqliyyat hadisələrində zərər çəkmiş şəxslərin; nəqliyyat vasitələri sürücülərinin;
 - 3) yol hərəkəti qaydalarını pozmuş şəxslərin;
 - 4) yol hərəkəti sahəsində inzibati hüquqpozmaların və cinayətlərin sayı;
 - 5) yol hərəkəti təhlükəsizliyi vəziyyətini əks etdirən göstəricilər və yol hərəkəti təhlükəsizliyinin təmin edilməsinə dair fəaliyyətin nəticələrinin göstəriciləri.
- II. Azərbaycan Respublikası ərazisində yol hərəkətinin təhlükəsizliyi vəziyyətinin dövlət uçotu aparılıkən yol-nəqliyyat hadisələrində zərər çəkmiş şəxslər aşağıdakılardır sayılır:
- 1) yaralılar - yol-nəqliyyat hadisəsi səhhətinin müəyyən müddətə pozulmasına səbəb olan şəxslər;
 - 2) həlak olanlar - yol-nəqliyyat hadisəsi yerində həlak olmuş və ya bu cür hadisə nəticəsində sonrakı 7 gün ərzində ölmüş şəxslər.

III. Dövlət uçotunun sistemi Azərbaycan Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanları* tərəfindən yol hərəkəti təhlükəsizliyinin təmin edilməsi sahəsində dövlət siyasetinin formalasdırılması və həyata keçirilməsi işinin təşkilini və tətbiqini təmin edir.

IV. Yol hərəkəti təhlükəsizliyinin təmin edilməsi sahəsində dövlət uçotunun aparılması, məlumat uçotlarının istifadəsi və hesabat məlumatlarının formalasdırılması Azərbaycan Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanı** tərəfindən müəyyənləşdirilir.

* Burada müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi, Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi, Azərbaycan Respublikasının "Azərvatçılık" Dövlət Şirkəti, Azərbaycan Respublikasının "Azərvatçılıq" Dövlət Konsernini və Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi həyata keçirirlər.

** Burada müvafiq icra hakimiyyəti orqanının səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetini həyata keçirir.

Maddə 36. Yol hərəkəti iştirakçlarının əsas vəzifələri və hüquqları (surəti)

I. Yol hərəkətinin iştirakçıları:

1) yol hərəkəti qaydalarına riayət etməli, bu Qanunun yol hərəkətinin təhlükəsizliyi məsələlərinə dair tələblərini bilməli və yerinə yetirməlidirlər;

2) yol hərəkətinin nizama salınmasında istifadə olunan nizamlayıcının və svetoforların siqnallarına, yol nişanlarına, yoluñ nişanlanmasına, yol işlərində istifadə olunan səs və işiq siqnallarına, bəzi nəqliyyat vasitələrinin fərqləndirici nişanlarına və nəqliyyat vasitəsi sürücülərinin siqnallarına təbe olmalıdır;

3) yol hərəkəti üçün təhlükəsiz şərait yaratmalı, öz hərəkətləri və ya hərəkətsizliyi ilə digər hərəkət iştirakçılarına onların nəqliyyat vasitələrinə və başqa əmlaka zərər vurmamalıdır;

4) yol örtüyünü zədələməməli və ya çırkləndirməməli, yol nişanlarını çıxarmamalı, qarşısını kəsməməli, zədələməməli, özbaşına yol nişanları, svetoforlar və hərəkətin təşkilinin digər texniki vasitələrini quraşdırma-malıdır;

5) hərəkətə maneçilik törədən əşyaları və ya materialları ataraq boşaldaraq və ya yolda qoyaraq yol hərəkətini çətinləşdirməməli və ya onun təhlükəsizliyi üçün qorxu törətməlidirlər (bu cür maneənin və ya təhlükənin yaranmasına yol verməmək mümkün olmadıqda, onların mümkün qədər tez aradan qaldırılması üçün lazımı tədbirlər görməli bunu dərhal etmək mümkün olmadıqda isə, əl altında olan vasitələrlə digər hərəkət iştirakçılarının xəbərdar edilməsini və Azə-

baycan Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti or-qanına* məlumat verilməsini təmin etməlidirlər);

6) yol hərəkəti qanunvericiliyinə riayət olunması barədə Azərbaycan Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının* sərəncamlarını yerinə yetirməlidirlər;

7) nəqliyyat, yol, kommunal və digər müəssisə və təşkilatların vəzifəli şəxsləri, yolda hər hansı bir iş aparən fəhlələr, eləcə də digər şəxslər müəyyən edilmiş yol hərəkəti qaydalarına təsir göstərə biləcək maneələr yaratmaqdan və başqa hərəkətlərdən çəkinməlidirlər.

II. Yol hərəkəti qaydalarına riayət edən yol hərəkətinin hər bir iştirakçısı digər şəxslərdən həmin qaydaların tələblərini gözləməyi tələb edə bilər.

III. Yol hərəkəti iştirakçılarının:

1) təhlükəsiz və rahat yol hərəkəti şəraitinə malik olmaq, yolların, küçələrin, meydanların və dəmir yol keçidlərinin hərəkətin təhlükəsizliyi tələblərinə uyğun-suluğu nəticəsində dəymış zərərin ödənilməsini tələb etmək;

2) Azərbaycan Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanları** və yol sahibləri qüvvədə olan qanunvericiliyi pozduqda, onların hərəkətlərindən məhkəməyə şikayət etmək;

3) hidrometeorologiya, yol, kommunal və başqa təşkilatlardan yol hərəkət şəraiti haqqında məlumat almaq hüquqları vardır.

Maddə 39. Mal-qara ötürənlərin vəzifələri (surəti)

Mal-qara ötürənlər:

*Burada müvafiq icra hakimiyyəti orqanının səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi həyata keçirir.

** Burada müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının səlahiyyətlərinin Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri, dövlət komitələri, dövlət şirkətləri, baş idarələri və yerli icra hakimiyyəti orqanları həyata keçirirlər.

1) mal-qarani asfalt və sement-beton örtüklü yollarla ötürməlidirlər;

2) sutkanın qaranlıq vaxtında və məhdudiyyətli görünmə şəraitində, dəmir yollarından, yolların, küçələrin, meydanların və bu məqsəd üçün xüsusi olaraq ayrılmayan yerlərindən, habelə yoluñ hərəkət hissəsindən mal-qarani ötürməməlidirlər;

3) mal-qara sürüşünü yoldan son dərəcə diqqətli nəzarət etməklə ötürməlidirlər.

Maddə 42. Hərəkətə başlama, manevr etmə (sürəti)

XII. Aşağıdakı hallarda geriyə dönəmək qadağandır:

2) dəmir yol keçidlərində ;

Maddə 44. Dəmir yol keçidlərində hərəkət (surəti)

I. Nəqliyyat vasitələrinin sürücüləri dəmir yollarını qatara (lokomotivə, drezinaya) yol verməklə, yalnız dəmir yol keçidlərində keçə bilərlər.

II. Sürücü dəmir yol keçidinə yaxınlaşdıqda yol nişanlarını, svetoforları, nişanlama xətlərini, şlaqbau mun vəziyyətini və kecid növbətçisinin göstərişlərini əsas tutmalı, yaxınlaşan qatarın (lokomotivin, drezinanın) olmadığını yəqin etməlidir.

III. Keçidə girmək:

1) svetoforun siqnalından asılı olmayaraq şlaqbaum bağlı olduqda və ya bağlanmağa başladığda;

2) svetoforun qadağan siqnalı yandığda (şlaqbaumun vəziyyətindən və mövcudluğundan asılı olmayaraq);

3) kecid növbətçisi qadağan siqnalı verdikdə (növbətçi əlindəki jezli, qırmızı fənəri və ya bayraqçığı

başı üzərində tutaraq və ya qollarını yana açaraq sinəsi, yaxud kürəyi sürücüyə tərəf dayandıqda);

4) keçiddən o tayda tixac yarandıqda və bu, sürücünü keçiddə dayanmağa məcbur etdiqdə;

5) kecidə qatar (lokomotiv, drezina) yaxınlaşdıqda (görünmə həddində);

6) qarşidan hərəkət zolağına girməklə, kecid qarşısında dayanmış nəqliyyat vasitələrinin yanından keçib getmək qadağandır.

Bundan əlavə:

1) şlaqbaumu özbaşına açmaq;

2) qeyri-nəqliyyat vəziyyətində olan kənd təsərrüfatı, yol, inşaat və s. машınları və mexanizmləri dəmir yol keçidindən keçirmək;

3) dəmir yol stansiyası rəisinin icazəsi olmadan, sürəti saatda 8 kilometrdən aşağı olan nəqliyyat vasitələrinin, habelə traktora qoşulan yük kirşəsinin hərəkəti qadağandır.

IV. Keçiddən hərəkət qadağan olunan hallarda sürücü stop-xəttin, 2.5 nişanının və ya svetoforun yanında, bunlar olmazsa, şlaqbaum azi 5 metr qalmış, şlaqbaum olmadıqda isə birinci relsə azı 10 metr qalmış dayanmalıdır.

V. Sürücü keçiddə məcburi dayandıqda, adamları dərhal nəqliyyat vasitəsindən düşürməli və keçidi boşaltmaq üçün tədbirlər görməlidir. Eyni zamanda sürücü:

1) yaxınlaşan qatarı saxlamaq üçün maşinistə dayanma siqnalı verməyi imkan daxilində iki adama başa salıb, onları dəmir yol xətti boyunca 1000 metr məsafədə hər iki tərəfə (bir nəfər olduqda isə yoluñ da-ha pis görünən tərəfinə) göndərməlidir;

2) nəqliyyat vasitəsinin yanında qalmalı və ümumi həyəcan siqnalları verməlidir;

3) qatar görünən kimi, ona tərəf qaça-qaça dayanma siqnalı verməlidir.

Qeyd: Dayanma siqnalı qolun dairəvi hərəkət etdirilməsindən ibarətdir (gündüz parlaq rəngli parça, yaxud yaxşı görünən hər hansı əşya ilə, gecə məşəl və ya fənərlə). Ümumi həyəcan siqnalı bir neçə dəfə, bir uzun və üç qısa səs siqnalı verməkdən ibarətdir.

Maddə 47. At arabalarının sürülməsinə və mal-qaranın ötürülməsinə dair tələblər (çıxarış)

V. Mal-qara dəmir yol xətlərinin və yoluñ hərəkət hissəsinin üstündən keçirildikdə, sürü mal-qarani ötürlənlərin sayı nəzərə alınmaqla elə sayda dəstələrə bölünməlidir ki, mal-qaranın təhlükəsiz keçirilməsini təmin etmək mümkün olsun.

VI. At arabası nəqliyyatının (kirşənin) sürücüsüñə, yük və minik heyvanlarını sürənlərə, mal-qaranı ötürlənlərə:

1) mal-qarani yolda nəzarətsiz qoymaq;

2) mal-qarani dəmir yol xətlərinin və yolların üstündən xüsusi olaraq bu məqsəd üçün ayrılmış yerlərdən kənarda, habelə sutkanın qaralıq vaxtında və məhdud görünmə şəraitində keçirmək (müxtəlif seviyyələrdə mal-qaranı öturmə yerlərindən başqa);

3) mal-qarani asfalt və sement-beton örtüklü yollarla öturmək qadağandır.

Qeyd: At arabaları (kirşələr) işığı eks etdirən qurğu ilə, sutkanın qaralıq vaxtı isə, həm də fənərlərlə təchiz olunmalıdır.

Maddə 51. Ötmə və qarşılıqlı keçmə (çıxarış)

V. Ötmə:

3) dəmir yol keçidlərində və onlara 100 metrdən az qaldıqda;

Maddə 52. Dayanma və durma (çıxarış)

IV. Aşağıdakı yerlərdə :

2) dəmir yol keçidlərində, tunellərdə, habelə estakadalarда, körpülərdə (əgər həmin istiqamətdə üçdən az hərəkət zolağı varsa) və onların altında ;

VI. Nəqliyyat vasitələrinin aşağıdakı yerlərdə durması qadağandır :

4) dəmir yol keçidlərində 50 metrdən az yaxınlıqda;

Maddə 57. Yüklərin daşınması (çıxarış)

VI. Ağır çəkili və təhlükəli yüklerin, zərərsizləşdirilməmiş taranın daşınması, yüklə birlikdə və ya yüksək qabarit parametrlərinin eni 2,5 metrdən, hündürlüyü yoluñ hərəkət hissəsinin səthindən 4 metrdən, uzunluğu bir qoşqulu avtoqatar üçün 20 metrdən, iki qoşqulu avtoqatar üçün 24 metrdən artıq olan, yaxud yükü nəqliyyat vasitəsinin qabaritinin arxa nöqtəsindən 2 metrdən çox kənara çıxan nəqliyyat vasitələrinin, iki və da-ha çox qoşqulu avtoqatarların hərəkəti xüsusi qaydala-ra uyğun olaraq həyata keçirilir.

Maddə 58. Nizamlayıcının siqnalları (çıxarış)

II. Nizamlayıcının siqnallarının aşağıdakı mənaları vardır:

1) Bütün nəqliyyat vasitəsi sürücülərinə və piyadalarə aid olan siqnallar:

a) "Diqqət, hərəkət dayandırılsın" siqnalı hərəkəti qadağan edir, lakin siqnal verilərkən yolayricında olan sürücülərə və piyadalarə hərəkətlərini davam etməyə icazə verir;

b) "Müəyyən istiqamət üzrə hərəkət" siqnalı nizamlayıcının sinə və arxa tərəfindən gələn nəqliyyat vasitələrinin və piyadaların hərəkətini qadağan edir, sol və sağ tərəfindən gələn tramvayların düzünə, relləsiz nəqliyyat vasitələrinin düzünə və sağa hərəkət etməsi-

nə, sinə və arxa tərəfindən isə piyadalara yolun hərəkət hissəsini keçməyə icazə verir;

v) "Sola dönmə" siqnalı nizamlayıcının sol tərəfindən gələn tramvayların sola dönməsinə, rəssiz nəqliyyat vasitələrinə bütün istiqamətlərdə hərəkət etməyə, sinə tərəfindən gələn nəqliyyat vasitələrinə sağa dönməyə, arxa tərəfindən piyadalara hərəkət hissəsini keçməyə icazə verir, sağ və arxa tərəfindən gələn nəqliyyat vasitələrinin hərəkətini isə qadağan edir;

2) Konkret nəqliyyat vasitəsi sürücüsünə və piyadaya aid olan siqnallar:

a) "Sürəti azaldan" siqnalı nizamlayıcı əli ilə yuxarı-aşağı hərəkətlər edərsə, hərəkətə icazə verilən istiqamətlərdə sürücüdən öz nəqliyyat vasitəsinin sürətini azaldılmasını tələb edir;

b) "Sürəti artırın" siqnalı nizamlayıcı əli ilə üfiqi vəziyyətdə (saat əqrəbi istiqamətində) dairəvi hərəkətlər edərsə, hərəkətə icazə verilən istiqamətlərdə sürücüdən öz nəqliyyat vasitələrinin sürətini artırmaq, piyadalar-dan isə yolu keçməsini tezləşdirməyi tələb edir;

v) "Dayanın" siqnalı nizamlayıcı tərəfindən hər hansı nəqliyyat vasitəsinə tərəf yönəldilmişdirse, onun sürücüsündən öz nəqliyyat vasitəsini yolun hərəkət hissəsinin kənarında dayandırmasını tələb edir.

Maddə 59. Svetoforan siqnalları (çıxarış)

III. Svetoforan dairəvi siqnallarının aşağıdakı mənaları vardır :

1) yaşıl rəngli işığın yanması – bu siqnal hərəkətə icazə verir ;

2) yaşıl rəngli işığın yanıb-sönməsi – bu siqnal hərəkətə icazə verir və bildirir ki, onun vaxtı qutarır, tezliklə qadağan siqnalı yanacaq (yaşıl siqnalın sönməsinə qədər qalan müddəti sürücülərə bildirmək üçün rəqəmli tablo tətbiq edilə bilər);

3) sarı rəngli işığın yanması – bu siqnal hərəkəti qadağan və tezliklə siqnalların dəyişəcəyi barədə xəbər-darlıq edir;

4) sarı rəngli işığın yanıb-sönməsi – hərəkətə icazə verir və nizamlanmayan yolayricının və ya piyada keçi-dinin olduğunu bildirir, təhlükə barədə xəbərdarlıq edir;

5) qırmızı rəngli işığın yanması və ya yanıb-sönməsi – bu siqnal hərəkəti qadağan edir;

6) qırmızı və sarı rəngli işqların eyni vaxtda yanması – bu siqnal hərəkəti qadağan edir və tezliklə yaşıl siqnalın yanacağını bildirir.

X. Dəmir yol kecidində yerləşən dairəvi ağ-sarımtıl siqnal nəqliyyat vasitələrinin keçidən keçib getməsinə icazə verir. Yanıb-sönən ağ-sarımtıl və sönmüş qırmızı siqnal olduqda görmə sahəsi həddində kecidə yaxınlaşan qatarın (lokomativin, drezinanın) olmadığı halda hərəkətə icazə verir.

Maddə 60. Svetoforan və nizamlayıcının işarələrinin yerinə yetirilməsi (çıxarış)

I. Svetoforan və nizamlayıcının siqnallarının yerinə yetirilməsi yol iştirakçıları üçün məcburidir.

II. Svetoforan və ya nizamlayıcının qadağanedici siqnalı verildikdə sürücülər nəqliyyat vasitələrini stop-xətt (1.12 yol xətti) qarşısında (əgər bu xətt yoxdursa, piyadaların hərəkətinə maneə törətmədən kəsişən yolun hərəkət hissəsi qarşısında), piyada keçidi qarşısında, digər yol ayrıclarında isə svetofor qarşısında dayan-dırmalıdırular:

1) yolayricında - kəsişən yolun hərəkət hissəsi qarşısında (bu Qanunun 76-cı maddəsinin dördüncü hissəsinə nəzərə almaqla);

2) bu Qanunun 44-cü maddəsinin üçüncü hissəsinə uyğun olaraq dəmir yol keçidi qarşısında;

3) başqa yerlərdə - hərəkətinə icazə verilən nəqliyyat vasitələrinə və piyadalarla maneə yaratmadan svetofor və ya nizamlayıcı qarşısında.

V. Nizamlayıcının siqnalları və göstərişləri svetoforun siqnallarına, yol nişanlarının və nişanlama xətlərinin tələblərinə zidd olduqda belə, sürücülər və piyadalar bu siqnallara və göstərişlərə əməl etməlidirlər.

VI. Dəmir yol keçidlərində svetoforun yanıb-sönən qırmızı siqnalı ilə bərabər, keçiddən keçməyin qadağan olunması barədə hərəkət iştirakçılarına əlavə məlumat vermək üçün səs siqnalı da tətbiq oluna bilər.

Maddə 70. Dəmir yol keçidlərinin siqnallaşdırılması (surəti)

I. Dəmir yol keçidlərindəki işıq siqnalları eyni səviyyədə quraşdırılmış, növbəliklə işləyən və keçiddən hərəkəti qadağan edən iki yanıb-sönən qırmızı işıqdan ibarətdir.

II. İşıq siqnallarını ahəndlə səslənən və keçiddən hərəkəti qadağan edən səs siqnalları müşayiət edə bilər.

III. Qırmızı işıqların arasında, yaxud onların üzərində yerləşən və yanıb-sönən ağ işıq hərəkətə icazə verir.

IV. Slaqbaum quraşdırılmış keçidlərdə bağlı, yaxud bağlanmağa başlayan slaqbaum olduqda, kecidə daxil olmaq qadağandır.

V. Slaqbaum ardıcılıqla qırmızı və ağ zolaqlarla rənglənməlidir, ortada isə qırmızı rəngdə disk nəzərdə tutula bilər. Sutkanın qaranlıq vaxtı işıqlandırılmayan yollarda slaqbaum işıqlandırılmalı və ya qırmızı işıqlar nəzərdə tutulmalıdır.

VI. Dəmir yol keçidlərinə yaxınlaşma 1.1 və 1.2 xəbərdarlıq nişanları ilə, yaxud slaqbaumla nişanlanmalı, kecidin bilavasitə yaxınlığında isə hər bir tərəfdən 1.3.1 və ya 1.3.2 xəbərdarlıq nişanları quraşdırılmalıdır.

VII. Dəmir yol keçidi öündə yaşayış məntəqələrindən kənardə yol boyu 1.4.1 - 1.4.6 lövhələri quraşdırılır. Həmin lövhələr hərəkət boyu yolun sol tərəfində də quraşdırıla bilər. Bu zaman onları 1.1 və ya 1.2 xəbərdarlıq nişanları müşayiət edə bilər.

VIII. Hərəkət intensivliyi az olan keçidlərdə 2.5 üstünlük nişanı quraşdırılır. Həmin keçidlərdə nəqliyyat vasitələrinin hərəkətini dəmir yol keçidi üzrə növbətçi nizamlayır.

Maddə 73. Nəqliyyat vasitəsinin sürücüsü tərəfindən səs siqnalları və xarici işıq cihazlarından istifadə edilməsi (çıxarış)

IV. Uzaq işıq yaxın işığa :

1) yaşayış məntəqələrində yol kifayət qədər işıqlandırıldıqda və yaşayış məntəqələrindən kənardə, əgər yolun hərəkət hissəsi yol boyu işıqlanmışdırsa və əgər həmin işıqlandırma sürücүyə kifayət qədər məsafədə görmək imkanı verirsə ;

Maddə 80. Piyadalar və yol hərəkətinin başqa iştirakçıları tərəfindən yol hərəkəti qaydalarının pozuntuları (çıxarış)

IV. At arabalarını (kirşəni) idarə edən və ya mal-qara ötürənlər tərəfindən törədilən və məsuliyyətə səbəb olan pozuntular aşağıdakılardır:

1) mal-qaranın yolda nəzarətsiz qoyulması;

2) mal-qaranın, at arabasının (kirşənin) dəmir yol xətlərinin və ya yolların üstündən nəzərdə tutulmayan yerlərdən, habelə sutkanın qaranlıq vaxtı və ya məhdud görünmə şəraitində keçirilməsi;

3) mal-qaranın asfalt və sement-beton örtüklü yollarda ötürülməsi.

Maddə 11. Avtomobil yollarından istifadə olunması zamanı yol hərəkəti təhlükəsizliyinin təmin edilməsi (çıxarış)

VI. Tırtılı, uzun ölçülü, iri qabaritli, ağır çəkili və ya təhlükəli yükləri daşıyan nəqliyyat vasitələrinin avtomobil yollarında hərəkəti bu Qanunun 10-cu maddəsinin ikinci hissəsində göstərilən hüquqi və ya fiziki şəxslər ilə razılaşdırılmalıdır. Tırtılı, uzun ölçülü, iri qabaritli, ağır çəkili və ya təhlükəli yükləri daşıyan nəqliyyat vasitələrinin avtomobil yollarından istifadə qaydası Azərbaycan Respublikasının müvafiq icra hakimiyyət orqanı¹ tərəfindən müəyyən olunur. Tırtılı, uzun ölçülü, iri qabaritli, ağır çəkili və ya təhlükəli yükləri daşıyan nəqliyyat vasitələrinin hərəkəti zamanı avtomobil yoluna və yol qurğularına zərər dəydikdə, onların sahibləri bu zəruri ödəməyə borcludurlar.

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ İNZİBATI

XƏTALAR MƏCƏLLƏSİNĐƏN

*(Azərbaycan Respublikasının
11 iyul 2001-ci il tarixli qanunu ilə qəbul edilmişdir)*

ÇIXARIŞIAR

Maddə 151. Nəqliyyat vasitələrinin sürücüləri tərəfindən yol hərəkəti qaydalarının pozulması

151.3. Yolda müəyyən edilmiş hərəkət sürətinin 30 km/saat həddindən artıq aşılmasına, dəmiryol keçidlərinin keçilmə qaydalarının pozulmasına, qəza şəraitinin yaradılmasına, yəni hərəkətin başqa iştirakçılarının sürəti və hərəkətin istiqamətini məcburi dəyişməsinə səbəb olan pozuntular törədilməsinə, yaxud Azərbaycan Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanı¹ əməkdaşının nəqliyyat vasitəsini saxlamaq tələbinin yerinə yetirilməməsinə görə –

minimum əmək haqqı məbləğinin səkkiz mislin-dən on beş mislin-dək miqdarda cərimə edilir.

151.5. Bu Məcəllənin 151.2-ci, 151.3-cü və 151.4-cü maddələrində nəzərdə tutulmuş xətalar il ərzində in-zibati tənbeх almiş şəxs tərəfindən təkrar törədilməsinə, yəni 10 və daha çox cərimə balı toplamasına görə –

fiziki şəxslərin nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququ bir ilədək müddətə məhdudlaşdırılır.

151.6. Bu Məcəllənin 151.1 - 151.4-cü maddələrində nəzərdə tutulmuş xətalar nəticəsində zərər çəkən şəxsin sağlamlığına yüngül bədən xəsarətinin yetirilməsinə görə –

minimum əmək haqqı məbləğinin iyirmi beş mislin-dən qırx mislin-dək miqdarda cərimə edilir və ya nəqliyyat vasitələrini idarə etmə hüququ bir ildən iki ilədək müddətə məhdudlaşdırılır.

151.7. Bu Məcəllənin 151.1 - 151.4-cü maddələ-rində nəzərdə tutulmuş xətalar nəticəsində zərər çəkən şəxsə maddi zərər vurulmasına görə –

¹ Burada müvafiq icra hakimiyyəti orqanının səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi həyata keçirir.

minimum əmək haqqı məbləğinin iyirmi mislindən otuz beş mislinədək miqdarda cərimə edilir və ya nəqliyyat vasitələrini idarə etmə hüququ bir ildən iki ilədək müddətə məhdudlaşdırılır.

Maddə 153. Piyadalar və yol hərəkətinin başqa iştirakçıları tərəfindən yol hərəkəti qaydalarının pozulması

153.1. Piyadalar tərəfindən yol hərəkəti qaydalarının pozulmasına, yəni :

153.1.2. yolun hərəkət hissəsinin, dəmir yol keçidinin müəyyən olunmayan yerdən keçilməsinə.

153.4. At arabalarını (kirşəni) idarə edən və mal-qara ötürənlər tərəfindən yol hərəkəti qaydalarının pozulmasına, yəni :

153.4.5. mal-qarani və at arabasını (kirşəni) sutkanın qaranlıq vaxtı və ya məhdud görünmə şəraitində dəmir yollarının, yolların bu məqsəd üçün xüsusi olaraq ayrılmayan yerlərindən keçirilməsinə görə – minimum əmək haqqı məbləğinin üç mislindən beş mislinədək miqdarda cərimə edilir.

153.5. Bu Məcəllənin 153.1-153.4.5-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş xətaların yol hərəkəti iştirakçıları tərəfindən alkoqol, narkotik vasitələr və ya güclü təsir göstərən digər maddələrin istifadə edilməsindən sərxoş vəziyyətdə törədilməsinə görə –

minimum əmək haqqı məbləğinin beş mislindən on mislinədək miqdarda cərimə edilir.

153.6. Bu Məcəllənin 153.3-153.5-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş xətaların nəticəsində zərər çəkən şəxsin sağlamlığına yüngül bədən xəsarətinin yetirilməsinə görə –

minimum əmək haqqı məbləğinin iyirmi mislindən iyirmi beş mislinədək miqdarda cərimə edilir.

153.7. Bu Məcəllənin 153.3-153.5-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş xətaların nəticəsində zərər çəkən şəxsə maddi zərər vurulmasına görə –

minimum əmək haqqı məbləğinin on beş mislindən iyirmi beş mislinədək miqdarda cərimə edilir.

Maddə 386. Sübutlar

386.1. İnzibati xətanın olub-olmamasını, inzibati xəta törədən şəxsin təqsirini və işin düzgün həlli üçün əhəmiyyətli olan digər halları müəyyən etməkdən ötrü hakimin, səlahiyyətli orqanın (vəzifəli şəxsin) əsasla bildiyi hər cür faktik məlumatlar inzibati xətalar haqqında işlər üzrə sübutlar sayılır.

386.2. Bu məlumatlar maddi sübutlarla, barəsində inzibati xəta haqqında iş üzrə icraat aparılan şəxsin, zərər çəkmiş şəxslərin, şahidlərin izahatları ilə, digər sənədlərlə, xüsusi texniki vasitələrin göstəriciləri ilə, ekspertin rəyi ilə, inzibati xəta haqqında protokolla, Bu Məcəllə ilə müəyyən edilmiş digər protokollarla müəyyən edilir.

386.3. Qanuna zidd olaraq əldə edilmiş sübutların istifadə edilməsinə yol verilmir.

Maddə 450. Xəbərdarlıq haqqında qərarın icrası

Xəbərdarlıq növündə inzibati tənbəh tətbiq etmə haqqında qərar onu qəbul etmiş hakim, səlahiyyətli orqan (vəzifəli şəxs) tərəfindən bu Məcəllənin 427-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş qaydada qərarın surətinin göndərilməsi və ya təqdim edilməsi yolu ilə icra olunur.

Maddə 451. İnzibati cərimənin edilməsi haqqında qərarın icrası

451.1. İnxibati cərimə növündə inzibati tənbəh tətbiq etmə haqqında qərar qanuni qüvvəyə mindikdən və ya bu Məcəllənin 444-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş möhlət verilmənin, təxirə salmanın müddəti bitdiğdən otuz gündən gec olmayıaraq inzibati xəta törətmış şəxs tərəfində ödənilməlidir.

451.2. Yetkinlik yaşına çatmayanın müstəqil qazancı omadıqda, inzibati cərimə onun valideyinləri və ya onları əvəz edən şəxslərdən tutulur.

451.3. Bu Məcəllənin 452.1-ci maddəsində nəzərdə tutulan hallar istisna olmaqla inzibati cərimə banka və ya səlahiyyətli kredit təşkilatına ödənilir və ya köçürülr.

451.4. Bu Məcəllənin 451.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş müddətdə inzibati cərimə ödənilmədikdə, onun ödənilməsi məqsədilə inzibati cərimə tətbiq etmə haqqında qərarın surəti həmin qərarı qəbul etmiş hakim, səlahiyyətli orqan (vəzifəli şəxs) tərəfindən :

451.4.1. fiziki şəxslər barəsində –

onun əmək haqqından, təqaüdündən, pensiyasından və ya digər gəlirlərindən tutulması inzibati məsuliyyətə cəlb edilmiş şəxsin işlədiyi və ya oxuduğu, yaxud əmək haqqı aldığı müəssisəyə, idarəyə, təşkilata ;

451.4.2. hüquqi şəxslər barəsində –

hüquqi şəxsin pul vəsaitlərindən və ya gəlirlərindən tutulması üçün banka və ya digər kredit təşkilatlarına göndərilir.

451.5. İnzibati məsuliyyətə cəlb edilən fiziki şəxs işdən çıxdıqda və ya inzibati cərimənin onun əmək haqqından, yaxud digər gəlirlərindən tutmaq imkanı olmadıqda, işəgötürən üç günədək müddətdən inzibati məsuliyyətə cəlb edilən şəxsin yeni iş yerini göstərməklə (əgər bu mümkün dursə), ödəmənin mümkünşüzlüğünün səbəblərini, eləcə də ödəmə olmuşsa, bu barədə müvafiq qeyd aparılmaqla, inzibati cərimə barədə qərarın surətini onu qəbul etmiş hakimə, səlahiyyətli orqana (vəzifəli şəxsə) qaytarır.

451.6. Barəsində inzibati cərimə növündə tənbeh tətbiq edilən fiziki şəxs işləmirə və ya inzibati cərimənin ödənilməsi onun əmək haqqından və ya digər gəlirlərindən mümkün deyildirsə, eləcə də hüquqi şəxsin hesabında pulvəsaiti olmadıqda, inzibati cərimə tətbiq etmə haqqında qərar Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyən edilmiş qaydada onun əmlakı üzərinə yönəldilir.

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ CİNAYƏT MƏCƏLLƏSİ

Maddə 262. Dəmir yolu, su və ya hava nəqliyyatının hərəkət təhlükəsizliyi və istismarı qaydalarını pozma

262.1. Yerinə yetirdiyi işlə və ya tutduğu vəzifə ilə əlaqədar dəmir yolu, su və ya hava nəqliyyatının hərəkət təhlükəsizliyi və istismarı qaydalarına riayət etməyə borclu olan şəxs tərəfindən həmin qaydaların pozulması, ehtiyatsızlıqdan zərərçəkmış şəxsin sağlamlığına ağır və ya az zərər vurulmasına səbəb olduqda –

üç ilədək müddətə azadlığın məhdudlaşdırılması və ya üç ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

262.2. Eyni əməllər ehtiyatsızlıqdan zərərçəkmış şəxsin ölümünə səbəb olduqda –

iki ildən beş ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

262.3. Bu Məcəllənin 262.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş əməllər ehtiyatsızlıqdan iki və daha çox şəxsin ölümünə səbəb olduqda –

beş ildən on ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

Maddə 263. Yol hərəkəti və nəqliyyat vasitələrinin istismarı qaydalarını pozma

263.1. Avtomobil, tramvay və ya digər mexaniki nəqliyyat vasitəsini idarə edən şəxs tərəfindən yol hərəkəti və ya nəqliyyat vasitələrinin istismarı qaydalarının pozulması, ehtiyatsızlıqdan zərərçəkmış şəxsin sağlamlığına az ağır və ya ağır zərər vurulmasına səbəb olduqda –

üç ilədək müddətə azadlığın məhdudlaşdırılması və ya üç ilədək müddətə nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququndan məhrum edilməklə eyni müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

263.2. Eyni əməllər ehtiyatsızlıqdan zərərçəkmış şəxsin ölümünə səbəb olduqda –

üç ilədək müddətə nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququndan məhrum edilməklə iki ildən altı ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

263.3. Bu Məcəllənin 263.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş əməller ehtiyatsızlıqdan iki və daha çox şəxsin ölümünə səbəb olduqda—
beş ilədək müddətə nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququndan məhrum edilməklə beş ildən on ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

Qeyd: Bu maddədə “digər mexaniki nəqliyyat vasitəsi” deyidə trolleybuslar, traktorlar, motosikllər, habelə başqa özüyeriyən maşın və mexanizmlər nəzərdə tutulur.

Maddə 265. Nəqliyyat vasitələrini keyfiyyətsiz təmir etmə və ya onları texniki cəhətdən nasaz vəziyyətdə işə buraxma

265.1. Nəqliyyat vasitələrinin və ya nəqliyyat avadanlıqlarının keyfiyyətsiz təmir edilməsi, habelə nəqliyyat vasitələrinin texniki vəziyyətinə cavabdeh olan şəxs tərəfindən texniki cəhətdən nasaz nəqliyyat vasitələrinin istismara buraxılması, ehtiyatsızlıqdan zərərçəkmiş şəxsin sağlamlığına az ağır və ya ağır zərər vurulmasına səbəb olduqda—

minimum əmək haqqı məbləğinin yüz mislindən min mislinədək miqdarda cərimə və ya iki ilədək müddətə azadlığın məhdudlaşdırılması ilə və ya bir ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

265.2. Eyni hərəkətlər ehtiyatsızlıqdan zərərçəkmiş şəxsin ölümünə səbəb olduqda—

beş ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

265.3. Bu məcəllənin 265.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş əməller ehtiyatsızlıqdan iki və ya daha çox şəxsin ölümünə səbəb olduqda—

üç ildən səkkiz ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

NORMATİV SƏNƏDLƏRDƏN ÇIXARIŞLAR

1. 2.05.02-85 Avtomobil yolları inşaat qaydalarından müvafiq çıxarış

Cədvəl 2. Digər avtomobil nəqliyyatı vasitələrinin minik avtomobilinə gətirilmə əmsalı

Nəqliyyat növlərinin tipi	Gətirilmə əmsalı
Minik avtomobilləri	1,0
Arabacıqlı motosikletlər	0,75
Motosikletlər və mopedlər	0,5
yükqaldırma qabiliyyətinə malik avtomobillər, ton	
2	1,5
6	2,0
8	2,5
14	3,0
14-dən yuxarı yükqaldırma qabiliyyətinə malik avtoqatarlar, ton	3,5
12	3,5
20	4,0
30	5,0
30 yuxarı	6,0

Qeyd: 1. Nəqliyyat vasitələrinin yükqaldırma qabiliyyətinin orta gətirmə əmsali interpolasiya üsulu ilə çıxarılır.

2. Avtobus və xüsusi avtomobillərin gətirmə əmsalı baza avtomobillərin uyğun yükqaldırma əmsali kimi qəbul olunur.

3. Yük avtomobillərinin və avtoqatarların dağılıq ərazilərdə və məntəqə kəsişməsində gətirmə əmsali 1,2 dəfə artırılır.

Cədvəl 10. Avtomobili saxlamaq üçün sürücünün ən az görmə məsafəsi

Tək avtomobilin hesabat yolu ilə çıxarılmış sürəti km/saat	Avtomobil yolunun uzununa ən böyük enişi %	Avtomobili saxlamaq üçün sürücünün ən az görmə məsafəsi
150	30	300
120	40	250
100	50	200
80	60	150
60	70	85
50	80	75
40	90	55
30	100	45

Qeyd: 0,2 m. Və daha çox hündürlüyü olan, hərəkət hissəsi səthindən avtomobil sürücüsünün gözünün 1,2 metrliyindən hərəkət zolağının ortasında yerləşən hər hansı əşyani götürdükdə avtomobili saxlamaq üçün sürücünün ən aşağı görmə məsafəsi təmin edilməlidir.

minimum 0,2 mərkəz hərəkət hissəsi səthindən hərəkət zolağının ortasında yerləşən hər hansı əşyani götürdükdə avtomobili saxlamaq üçün sürücünün ən aşağı görmə məsafəsi təmin edilməlidir.

265.2. Fiziki şəxslərin və yan loqistika işçilərinin qarşısına alınmasına yönəldilmiş səmərəli tədbirlərin işlənilməsi və həyata keçirilməsinə xəta hadisəsinin xidməti araşdırmalarının vaxtında və keyfiyyətli aparılması, onun baş vermə səbəbinin və şəraitinin ətraflı aydınlaşdırılması mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

265.3. Bu məddənin 265.1-i maddəsində nəzərdə tutulmuş mülləkə cəhviətəndən iki və ya daha çox şəxsin ölümüne səbəb olunmuşdur.

265.4. Üldən səkkiz ilədək müdafiə azadlıqdan məhrur etmə ilə coşalandırılır.

ADDY-nun DƏMİR YOLU KEÇİDLƏRİNDE NƏQLİYYAT VASİTƏLƏRİNİN SÜRÜCÜLƏRİ TƏRƏFİNDƏN TÖRƏDİLƏN HƏRƏKƏT TƏRKİBİ İLƏ TOQQUŞMA HADİSƏLƏRİNİN XİDMƏTİ ARAŞDIRILMASI HAQQINDA

TƏLİMAT

Giriş

ADDY-nun dəmir yolu keçidlərində nəqliyyat vasitələrinin dəmir yolunun hərəkət tərkibi ilə toqquşması hadisəsinin xidməti araşdırması xüsusi mürəkkəbliyi ilə seçilir, dəmir yolu və avtomobil nəqliyyatı, yol təsərrüfatının istismarı sahəsində müəyyən biliklərin olmasını, keçiddə törədilən hadisənin baş vermə şəraitinin öyrənilməsi və təhlili zamanı lazımı praktiki vərdişlərin olmasına tələb edir.

Dəmir yolu keçidlərində qəza vəziyyətinin qarşısının alınmasına yönəldilmiş səmərəli tədbirlərin işlənilməsi və həyata keçirilməsində xəta hadisəsinin xidməti araşdırmalarının vaxtında və keyfiyyətli aparılması, onun baş vermə səbəbinin və şəraitinin ətraflı aydınlaşdırılması mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

I. Ümumi qaydalar

1.1. Bu Təlimat Azərbaycan Respublikasının Dövlət Dəmir Yolu üçün dəmir yolu keçidlərində nəqliyyat vasitələri ilə hərəkət tərkibinin toqquşmasının (yol nəqliyyat hadisəsinin) xidməti araşdırmasının vahid qaydasını və vaxtını təyin edir, belə araşdırmanın aparılan komissiyanın tərkibini müəyyən edir, eləcə də yol-nəqliyyat hadisəsinin səbəb və şəraitinin araşdırıl-

masının əsas qanunları və metodikasını özündə təcəssüm etdirir.

1.2. Keçidlərdə baş vermiş bütün yol-nəqliyyat hadisələrinin xarakterindən, dəymış ziyandan və nəqliyyat vasitələrinin kimə məxsus olmasından asılı olmayaraq xidməti araştırma aparılmalıdır.

1.3. Xidməti araştırma zamanı aşağıdakılardır: aydınlaşdırılmalıdır:

1.3.1. hadisənin baş vermə şəraiti;

1.3.2. Azərbaycan Respublikasının "Yol Hərəkəti haqqında Qa""nun""un" və yol hərəkəti təhlükəsizliyini reqlamentləşdirən digər normativ sənədlərin pozulmasına gətirib çıxaran səbəblər;

1.3.3. mövcud vəziyyətlə əlaqədar olan konkret şəxslər və onların fəaliyyəti;

1.3.4. nəqliyyat vasitələrinin sürücüləri arasında yol intizamının möhkəmləndirilməsi üzrə aparılan profilaktik işin vəziyyəti;

1.3.5. nəqliyyat vasitələrinin texniki cəhətdən saz vəziyyətdə saxlanması təmin;

1.3.6. nəqliyyat vasitələrinin sürücüləri ilə texniki dərs və təlimatlandırma təşkili;

1.3.7. nəqliyyat vasitələrinin sürücülərinin reysqa-bağı tibbi müayinədən keçirilməsi;

1.3.8. yol-nəqliyyat hadisələrinin qarşısını almaq üzrə müvafiq müəssisə, təşkilat və s. rəhbərlərin və mütəxəssislərin təşkilatçılıq işi.

1.4. Xidməti araştırma zamanı aşağıdakılardır müəyyən edilməlidir:

1.4.1. bütün zərər çəkmiş şəxslər, onların yaşı, iş yeri, yaşayış yeri, ailə vəziyyəti, onların sağlamlığına dəyən ziyanın dərəcəsi və s.;

1.4.2. nəqliyyat vasitəsinin, dəmir yolunun hərəkət tərkibinin, yolun, tikili və qurğuların zədələnmə dərəcəsi;

1.4.3. təxmin maddi ziyan;

1.4.4. qatarların hərəkətində və ya manevr işində fasılı;

1.4.5. baş vermiş hadisə ilə əlaqədar olan müəssisə, təşkilat və idarələrin iş xüsusiyyətini nəzərə alan digər nticələr;

1.4.6. nəqliyyat vasitəsinin mənsub olduğu təşkilat (nazirlik, idarə, komitə, səhmdar cəmiyyət, xüsusi mülkiyyət və l.a.).

2. Keçidlərdə yol-nəqliyyat hadisələrinin xidməti araştırma qaydaları

2.1. ADDY-da qatar və manevr işində hərəkətin təhlükəsizliyinin pozulmasının təsnifatına müvafiq olaraq (ADDY rəisinin 12 iyul 2001-ci il 114/N №-li "Dəmir yolu nəqliyyatında hərəkətin təhlükəsizliyinin təmininin gücləndirilməsi üzrə tədbirlər haqqında" əmrinə 2 №-li əlavə) dəmiryolçuların günahı üzündən yol verilən qatarların avtonəqliyyat vasitəsi və ya başqa özü hərəkət edən maşınla toqquşması halları **işdə xüsusi xəta hadisəsinə** aiddir və dəmir yolunda qatar hərəkəti və manevr işində hərəkətin təhlükəsizliyinin pozulması hallarının xidməti araştırma qaydasına müvafiq olaraq araşdırılır (ADDY rəisinin göstərilən əmrinin 3 №-li əlavəsi).

2.2. Başqa nazirlik, müəssisə, təşkilat və idarələrin, eləcə də fiziki şəxslərin nəqliyyat vasitəsinin sürücüləri tərəfindən dəmir yol keçidlərində dəmir yolu hərəkət tərkibi ilə nəqliyyat vasitəsinin toqquşması **yol-nəqliyyat hadisəsi** kimi qeydə alınır.

2.3. Keçidlərdə yol-nəqliyyat hadisələrinin xidməti araşdırılması ADDY-nun yol (komissiyanın rəhbəri), işarəvermə və rabitə distansiyalarının, lokomotiv depo-su rəislərinin və Nəqliyyatda Polis orqani əməkdaşlarının (keçid - stansiyanın sərhədi daxilində olduqda stan-

siya rəisi və ya müavini), avtomobil və yol-istismar təşkilatları rəhbərləri ilə birgə komisyon qaydada aparılır. Araşdırma aparılan zaman, komissiya ehtiyac olduqda yerli polis orqanlarına, icra hakimiyyəti rəhbərliyinə müraciət edə bilər.

2.3.1. Nəticələrin ağırlığından asılı olaraq, yol-nəqliyyat hadisəsi yerinə hissə (sahə) rəhbərliyi, o cümlədən hissənin (və ya sahənin) hərəkətin təhlükəsizliyi üzrə inspektoru getməli və araşdırında iştirak etməlidirlər. Bundan başqa, zəruri hallarda həmin hadisəyə hissə (və ya sahə), birləşdirilmədən yolun rəhbərliyi yandırımda baxıla bilər.

2.3.2. Zəruri hallarda komissiyanın hər hansı üzvündən birinin təklifi ilə onun tərkibinə başqa işçilər də daxil edilə bilərlər.

2.4. Keçidə yol-nəqliyyat hadisəsi yerində ADDY-nun yol distansiyasının rəhbərliyi başqa işçilərin iştirakı ilə birgə RBU- "Keçid" formasını (bax 22 №-li əlavə) tərtib edir.

2.5. Keçidə baş vermiş yol-nəqliyyat hadisəsi haqqında vəzifəli şəxslərin məlumatlandırılması ADDY-da qatar və manevr işlərində hərəkətin təhlükəsizliyinin pozulma hallarının xidməti araşdırma qaydاسının 1.7-ci bəndinə uyğun həyata keçirilir (ADDY rəsimin 12 iyul 2001-ci il 114/N №-li əmrinin 3 №-li əlavəsi).

3. Dəmir yolu keçidlərinin istismarına aid əsas normativ aktların siyahısı

Yol-nəqliyyat hadisələrinin xidməti araşdırması zamanı nəqliyyat vasitələri keçidən keçərkən hərəkətin təhlükəsizliyini reqlamentləşdirən aşağıdakı əsas normativ sənədləri rəhbər tutmaq zəruridir :

3.1. Azərbaycan Respublikasının "Yol Hərəkəti haqqında Qanunu"nu;

3.2. "Azərbaycan Dövlət Dəmir Yolunun Texniki İstismar Qaydaları"ni;

3.3. "Azərbaycan Dövlət Dəmir Yolunun İşarə vermə Təlimatı"ni;

3.4. "Azərbaycan Dövlət Dəmir Yolunun qatarların hərəkəti və manevr işinə dair Təlimatı"ni;

3.5. "ADDY-nun dəmir yolu keçidlərinin istismarına dair Təlimatı";

3.6. "Keçidlərin istismarına dair yerli Təlimat"ı;

3.7. Stansiyanın texniki - sərəncam aktını (keçid stansiyanın sərhədində yerləşdikdə);

3.8. Yol-nəqliyyat hadisəsi avtobusla baş verdikdə sərnişinlərin avtobuslarda daşınması təhlükəsizliyinin təmini haqqında əsasnaməni (Azərbaycan Respublikası Nəqliyyat Nazirliyi tərəfindən təsdiq edilmiş).

4. Dəmir yolu kecidində yol-nəqliyyat hadisəsinin xidməti araşdırması zamanı yoxlanılmalı və təhlil edilməli sənədlərin hesabat formasının siyahısı

4.1. Nəqliyyat vasitəsində (sürücüdə):

4.1.1. nəqliyyat vasitəsinin idarə olunmasına hüquq verən sürücülük vəsiqəsinin və müvəqqəti icazənin, sürücülük vəsiqəsinin müəyyən olunmuş qaydada alınması halında isə müvəqqəti icazə;

4.1.2. nəqliyyat vasitəsinin qeydiyyat sənədləri;

4.1.3. nəqliyyat vasitəsinin onun sahibinin iştirakı olmadan idarə etdikdə həmin nəqliyyat vasitəsinin sahibi və ya onu istifadə etmək və ya idarə etmək hüququnu olduğunu təsdiq edən sənəd;

4.1.4. müəyyən edilmiş hallarda yol vərəqəsi və daşınan yükün sənədləri;

4.1.5. lisenziya kartı, yol vərəqəsi və yük-nəqliyyat sənədləri. Qüvvədə olan qanunvericilikdə nəzərdə tutulan hallarda göstərilən sənədlər Azərbaycan Yol Polisi İdarəsinin işçiləri tərəfindən yoxlanılır və hadisə ilə

əlaqədar sənədlər araşdırmanı aparan dəmir yolunun məsul işçisinə təqdim edilir.

4.2. Lokomotivdə (maşinistdə) :

- 4.2.1. sürətölçənin lenti;
- 4.2.2. qatarın tormozlarla təminini və onların saz vəziyyəti haqqında arayış (VU-45 forması);
- 4.2.3. qatarın natura vərəqəsi (DU-1 forması);
- 4.2.4. qatara verilmiş xəbərdarlıq;
- 4.2.5. maşinistin marşrut vərəqəsi (TU-3 forması);
- 4.2.6. lokomotivin texniki vəziyyət jurnalı (TU-152 forması);
- 4.2.7. zəruri halda maşinistin formulyarı, maşinist köməkçisinin formulyarı, lokomotiv idarə etmək hüququ verən Vəsiqə (maşinistə).

4.3. Keçid postunun binasında :

- 4.3.1. keçiddən keçərkən qaydaların pozulmasının qeydiyyatı jurnalı;
- 4.3.2. keçid üzrə növbətçilik qrafiki;
- 4.3.3. növbətçiliyin qəbulu və təhvili, keçid qurğularına baxış kitabı;
- 4.3.4. keçid haqqında məlumat kartası ilə keçidin istismarı üzrə yerli təlimat;
- 4.3.5. keçidin normal işinin pozulması zamanı vəzifəli şəxslərin xəbərdarlıq sxemi;

4.4. Stansiya növbətçisinin xidməti otağında (keçid stansiya ərazisində yerləşərsə):

- 4.4.1. qatarların və lokomotivlərin hərəkət jurnalı (DU-2 və ya 3 forması);
- 4.4.2. stansiyanın texniki-sərəncam aktından çıxarış;
- 4.4.3. xəbərdarlıqların qeydiyyat kitabı (DU-60 forması);
- 4.4.4. maşinistə verilən xəbərdarlıq (diaqonal üzrə sarı zolaqlı ağ rəngdə) blankı, (DU-61 forması);
- 4.4.5. lazım gəldikdə qatarın göndərilməsi üçün icazəverici blankları (diaqonal üzrə qırmızı zolaqlı ağ

rəngli və ağ rəngli icazəvericilər DU-50; DU-52; DU-54; DU-55; DU-56 və DU-64 forması);

4.4.6. Yollara, yoldəyişənlərə, İşarəvermə Mərkəzləşmə və Bloklama (İMB), rabitə və kontakt şəbəkəsi qurğularına baxış jurnalı (DU-46 forması).

5. Dəmir yolu keçidlərində yol-nəqliyyat hadisələrinin xidməti araşdırma zamanı komissiyanın fəaliyyəti

5.1. Keçiddə hadisə yerinə baxış zamanı aşağıdakılari yerinə yetirmək lazımdır :

5.1.1. qatarla (hərəkət tərkibi ilə) toqquşma zamanı və toqquşmadan sonra, dəmir yoluna (yollarına) və keçidin işlək hissəsinə nisbətən nəqliyyat vasitəsinin vəziyyətini göstərməklə sxem tərtib etmək, Sxemdə qatar (hərəkət tərkibi) dayandıqdan sonra onun yerləşmə yerini (məsafələr : km, piket) göstərmək;

5.1.2. toqquşma anında vaxt və sürət, tormozlama rejimi və tormoz yolu barədə sürətölçən lentin şifrinin açılmış məlumatlarını almaq;

5.1.3. şlaqbaumlarının, keçid işarəvermə svetoforlarının və səs işarəvericisinin vəziyyətlərini (işarələrin görünüşünü, zədələnməsini və s.) sənədləşdirmək;

5.1.4. çəpərləyici yol svetoforunun hansı işarəni göstərməyini, kecidə yaxınlaşma yerində fit verilməsi üçün "C" işarə nişanının olub-olmamasını və onun keçiddən hansı məsafədə qoyulmasını sənəddə göstərmək;

5.1.5. dəmir yolunun planı və profili haqqında məlumatları sənədlərdə əks etdirmək;

5.1.6. idarəetmə lövhəsində düymələrin vəziyyətini, düymələrdə plombların olub-olmamasını sənəddə qeyd etmək;

5.1.7. lokomotiv maşinistinə keçidin işlək hissəsinin və kecidə yaxınlaşmaqdə olan nəqliyyat vasitəsinin görünmə məsafəsini müəyyənləşdirmək və sənəddə əks etdirmək;

5.1.8. keçidde tikililərin və qurğuların, eləcə də hərəkət tərkibinin zədələnmələrini sənədlə rəsmiləşdirmək;

5.1.9. keçidin sərhədlərində və kecidə girişdə yolun işlək hissəsinin örtük vəziyyətini sənədlərdə göstərmək və qeyd etmək (sırsıra, qar, nəmişlik və s.);

5.1.10. nəqliyyat vasitəsinin, tormozlama izini (əgər varsa), sürücünün kecidə yaxınlaşan qatarı görmə məsafəsini müəyyənləşdirmək və sənəddə əks etdirmək;

5.1.11. kecidə yaxınlaşmada xəbərdaredici yol nişanlarının olmasını və vəziyyətini yoxlamaq, onların qoyulma məsafəsini müəyyənləşdirmək və sənəddə qeyd etmək;

5.1.12. kecidə yaxınlaşmada avtomobil yolunun plan və profilini sənədlərdə əks etdirmək;

5.1.13. kecidə toqquşmadan sonra nəqliyyat vasitəsinin zədələnmə dərəcəsini sənədlə rəsmiləşdirmək.

5.2. Yol-nəqliyyat hadisəsi günün qaranlıq vaxtında baş verdiğdə, mütləq bu təlimatın 5.1-ci bəndində göstərilənlərdən başqa aşağıdakıları aydınlaşdırmaq və sənəddə əks etdirmək:

5.2.1. qorunan keçidin işlək hissəsinin və ona girişin işıqlandırılma vəziyyətini;

5.2.2. kecidə yaxınlaşma yerində lokomotivin qatar işarələrinin görünməsini (projektor, bufer fənərləri).

5.3. Yol-nəqliyyat hadisəsi zamanı aşağıdakıları aydınlaşdırmaq və sənəddə əks etdirmək :

5.3.1. nəqliyyat vasitəsi sürücüsünün, kecid növbətçisinin, lokomotiv (tərtibatçı) briqadasının sağlamlıq durumunu, (dövri tibbi müayinə, reysqabağı tibbi baxış);

5.3.2. nəqliyyat vasitəsi kecidə yaxınlaşdıqda keçidin sərhədlərində sürücünün fəaliyyəti;

5.3.3. kecidde hərəkətin təhlükəsizliyi qorxu altına alındıqda kecid növbətçisinin fəaliyyəti;

5.3.4. qatarın (hərəkət tərkibinin) kecidə yaxınlaşarkən lokomotiv (tərtibatçı) briqadasının fəaliyyəti və yol-nəqliyyat hadisəsinin nəticələrinin azaldılması üçün həyata keçirdiyi tədbirlər;

5.3.5. yol-nəqliyyat hadisəsi baş verdikdən sonra yol hərəkəti iştirakçılarının fəaliyyəti (zərərçəkənlərə kömək göstərilməsi, tibb işçilərinin çağrılması və s.);

5.3.6. nəqliyyat vasitəsi sürücüsünün və dəmir yoluna aid olan işçilərin müəyyən edilmiş vaxtlarda qayda və təlimatları bilmək üzrə dövri sınaq imtahanlarını verməsi.

5.4. Aşağıda göstərilən qurğuların iş fəaliyyətini yoxlamaq və sənədlərdə əks etdirmək:

5.4.1. lokomotivdə təhlükəsizlik cihazlarının, lokomotivin və qatarın (hərəkət tərkibinin) avtomat tormozlarının, səs işarələrinin və sair vəziyyətini;

5.4.2. kecidde radio və telefon rabitəsinin fəaliyyətini;

5.4.3. avtomat kecid işarəvericisi olduqda yaxınlaşma sahələrinin uzunluğunun hesablanmış normaya uyğunluğunu; xəbərdarlığın verilməsindən başlamış kecid svetosforlarının qırmızı işarələrinin yandırılmasına və tırın (şlaqbaumun) bağlı vəziyyətə keçirilməsinə qədər sərf olunan vaxtin normativ qiymətə uyğunluğunu;

5.4.4. nəqliyyat vasitəsində tormozların, sükan idarəetməsinin, işıqlandırma cihazlarının, səs işarələrinin fəaliyyəti;

6. Dəmir yolu kecidində yol-nəqliyyat hadisəsinin nəticələrinin aradan qaldırılmasının təskili

6.1. ADDY-nun yol-nəqliyyat hadisəsi yerindəki yol, işarə vermə və rabitə distansiyalarının, lokomotiv təsərrüfatının, elektrik təchizatının, stansiya və digər bölmələrinin işçiləri xidməti araşdırma üzrə komissiyanın hadisə yerinə gəlməsini gözləmədən zərərçəkənlərə

yardım gösterir, hadisənin nəticələrinin aradan qaldırılmasına və qatarların hərəkətinin və manevr işinin bərpasına başlayırlar.

6.2. Yol-nəqliyyat hadisəsinin nəticələri aradan qaldırıllarkən ADDY-nun yol, işarəvermə və rabitə distansiyalarının lokomotiv təsərrüfatının, elektrik təchizatının, stansiya və digər bölmələrin işçiləri araşdırma da əhəmiyyət kəsb edən maddi sübutların və yüklerin (vaqonlar zədələnərkən və yük dağılarkən) qorunması üçün tədbirlər görməlidirlər;

6.3. Keçiddə avtobusla baş verən hər bir yol-nəqliyyat hadisəsinin səbəb və şəraiti hadisə törənən vaxtdan 48 saatdan gec olmayıaraq aydınlaşdırıldıqdan sonra yol distansiyasının rəisi "Yol" İstehsalat Birliyinin, Yolun hərəkətin təhlükəsizliyi üzrə inspektorluq aparatının, Nəqliyyat Nazirliyinin Təhlükəsizlik və Fövqəladə Hallar Deportamentinin ünvanına telegram vuraraq aşağıdakıları əks etdirir :

6.3.1. yol-nəqliyyat hadisəsinin baş vermə tarixi və vaxtını;

6.3.2. keçidin xarakteristikasını;

6.3.3. qatarın (hərəkət tərkibinin) növünü, avtobusun markasını;

6.3.4. avtobusun məxsus olduğu yeri (nazirlik, idarə, səhmdar cəmiyyət, şəxsi mülkiyyət və i.a.);

6.3.5. zərərçəkənlər haqqında məlumatı (yaralanınlar, həlak olanların sayı);

6.3.6. dəmir yolu texniki vasitələrinin və avtobusun zədələnməsi haqqında (ilkin verilən məlumatlar) məlumatları;

6.3.7. zərərin təqribi miqdarını, qatarların hərəkətində və manevr işində fasiləni;

6.3.8. səbəbi və əlaqədar şəxsləri;

6.3.9. yol distansiyası rəisinin mülahizəsinə görə digər məlumatları.

6.4. Avtobusla yol-nəqliyyat hadisəsi stansiyanın sərhədlərində yerləşən keçiddə baş verdikdə stansiya rəisi, həmçinin "Daşima proseslərini idarəetmə" Birliyinin ünvanına bu Təlimatın 6.3-cü əndində göstərilmiş məlumatlarla telegram vurur.

7. Dəmir yolu kecidində yol-nəqliyyat hadisəsinin xidməti araşdırmasının nəticələrinin rəsmiləşdirilmə qaydası

7.1. Keçiddə yol-nəqliyyat hadisəsi haqqında xidməti araştırma işinin tərtib edilməsi ADDY-nun yol distansiyası işçiləri tərəfindən (kecid stansiyanın sərhədində yerləşdikdə stansiya işçilərinin iştirakı ilə) yerinə yetirilir.

İşdə sənədlərin yerləşdirilməsi xütiyarıdır, lakin vərəqələrin nömrələnməsi və müvafiq sənədlərin səhi-fələrinin göstərilməsi vacibdir.

7.2. Yol-nəqliyyat hadisəsinin şəraiti və səbəbləri nəqliyyat vasitəsinin məxsus olduğu müvafiq müəssisə, təşkilat və ya idarə rəhbərlərinin, eləcə də sürücüləri müşavirəyə çağırmaqla ADDY-nun yol distansiyası rəhbərləri tərəfindən (kecid stansiyanın sərhədində yerləşdikdə stansiya rəhbərlərinin iştirakı ilə) baxılmalıdır.

7.3. Yol distansiyasının rəhbərləri araştırma müşavirəsinin keçirilməsinin tarixi və vaxtı barədə yerli Dövlət Yol Polisinin, Nəqliyyatda Polis və prokurorluq orqanının rəhbərlərinə məlumat verməlidir (zəruri halda).

7.4. Araşdırma müşavirəsi üç gündən gec olmayıaraq keçiriləlidir. Kecid stansiyanın sərhədində yerləşdikdə xidməti araştırma stansiyanın rəhbəri ilə razılışdırılmaqla yol distansiyasının verdiyi göstərişlə sona çatır.

7.5. Keçiddə yol-nəqliyyat hadisəsi haqqında xidməti araştırma işi üç nüsxədə tərtib edilir. ADDY-

na dəyən zərərin ödənilməsi və müvafiq tədbirlərin görülməsi üçün onun birinci nüsxəsi Nəqliyyatda Polis orqanına, ikinci nüsxəsi hadisəyə yol verən sürücünün işlədiyi idarə, birlik, müəssisə və təşkilata göndərilir (ehtiyac olduqda).

Zərurət olduqda yol-nəqliyyat hadisəsini aşdırma protokolunun surəti və yol distansiyası rəisinin əmri, hissənin (və ya sahənin) hərəkətin təhlükəsizliyi üzrə inspektorluq aparatına, "Yol" İB-nə və stansiya rəhbərliyinə (keçid stansiyasının sərhədində yerləşdikdə) göndərilir.

7.6. Yol distansiyasının əmrində qeyd olunan oxşar yol-nəqliyyat hadisələrinin təkrarına yol verilməməsi üzrə tədbirlər bütün əlaqədar işçilərin nəzərinə çatdırılmalıdır, dəmiryolçuların vəzifə borclarına aid tələblər olduqda isə həm də icra üçün.

Tədbirlərin yerinə yetirilməsinə konkret vəzifəli şəxslər tərəfindən nəzarət edilir.

Nəqliyyat Nazirliyinin

Təhlükəsizlik və Fövqəladə Hallar

Departamentinin rəisi

K.M.Şərifov

YOL NİŞANLARI

I. Xeberdarlıq nişanları

1.1
Şlaqbaumlu
dəmir yol keçidi

1.2
Şlaqbaumsuz
dəmir yol keçidi

1.3.1
Birxelli
dəmir yol

1.3.2
Çoxxelli
dəmir yol

1.4.1
Dəmir yol keçidinə yaxınlaşma

1.4.2
Dəmir yol keçidinə yaxınlaşma

1.18.2

1.18.3
Yolun daralması

1.18.4

1.23
Yol işləri

II. Üstünlük nişanları

2.5
Dayanmadan
keçmək qadağandır

2.6
Qarşidan
hərəkətin üstünlüyü

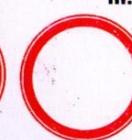

2.7
Qarşidan hərəkəte
nisbətən üstünlük

III. Qadağan nişanları

3.1
Giriş
qadağandır

3.2
Hərəket
qadağandır

3.13
Hündürlüğün
məhdudlaşdırılması

3.14
Enin məhdud-
laşdırılması

3.24
Maksimum sürətin
məhdudlaşdırılması

V. Məlumatverici-göstərici nişanları

5.32.3
kənarдан
keçmə

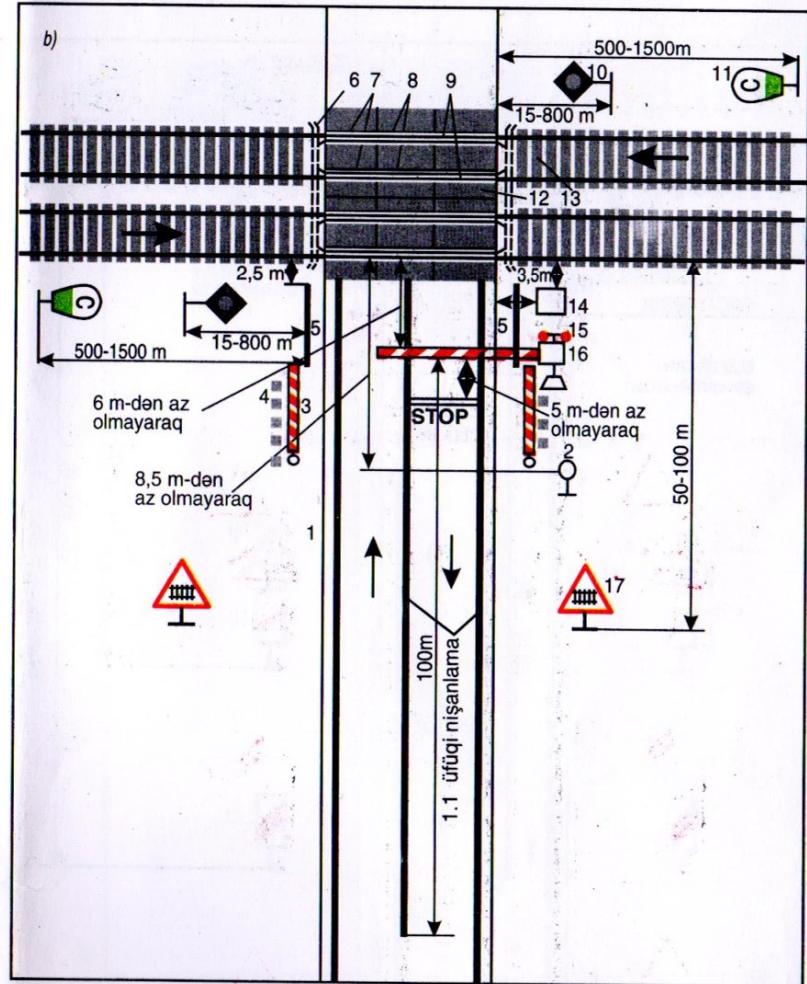
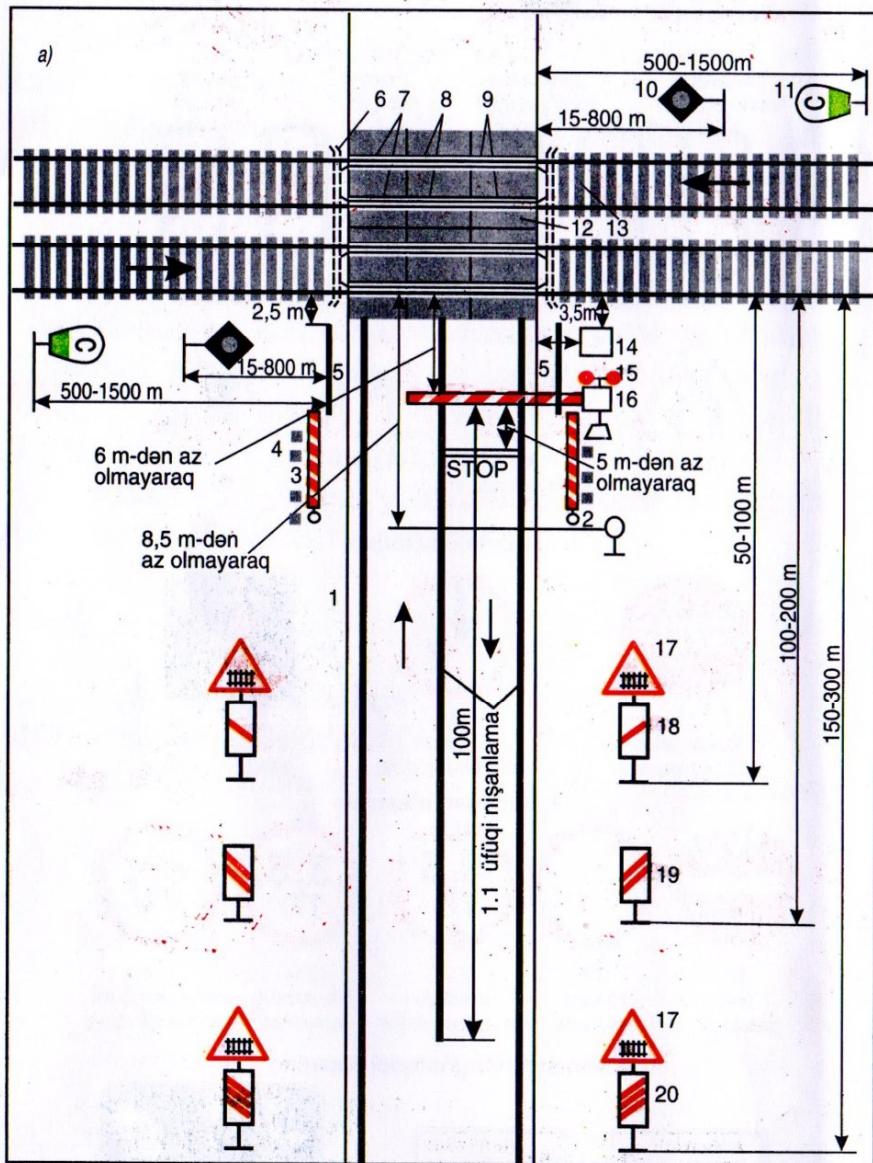

5.32.2
kənarдан
keçmə

5.8.1
Zolaqlar üzrə
hərəkətin istiqaməti

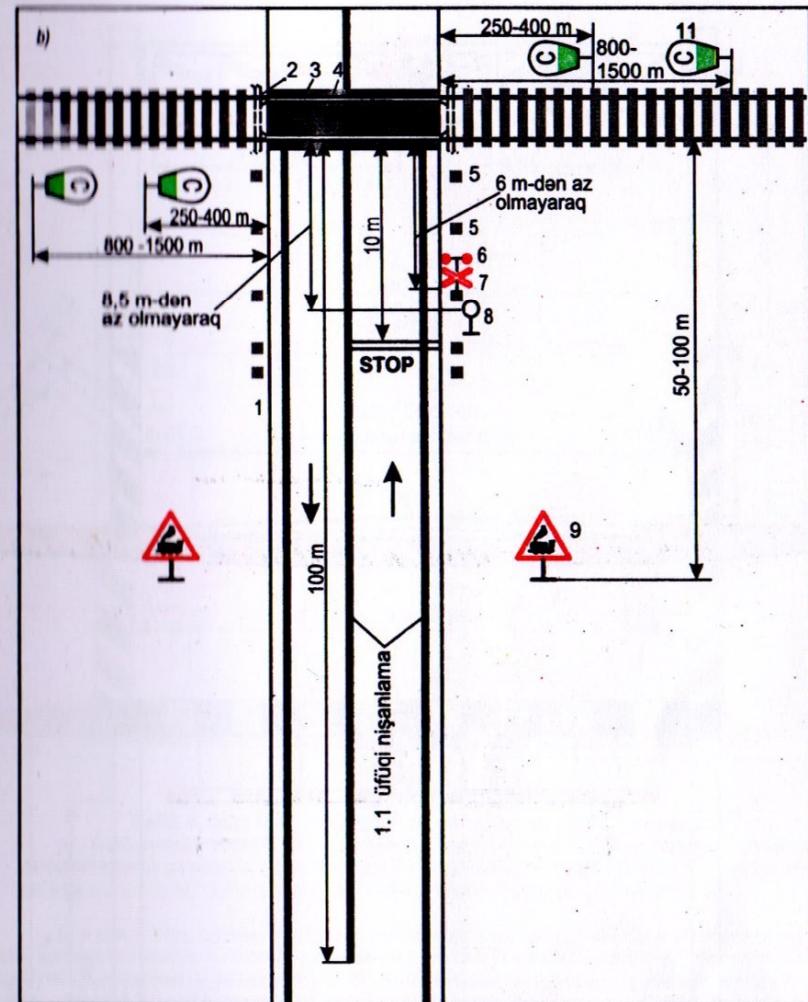
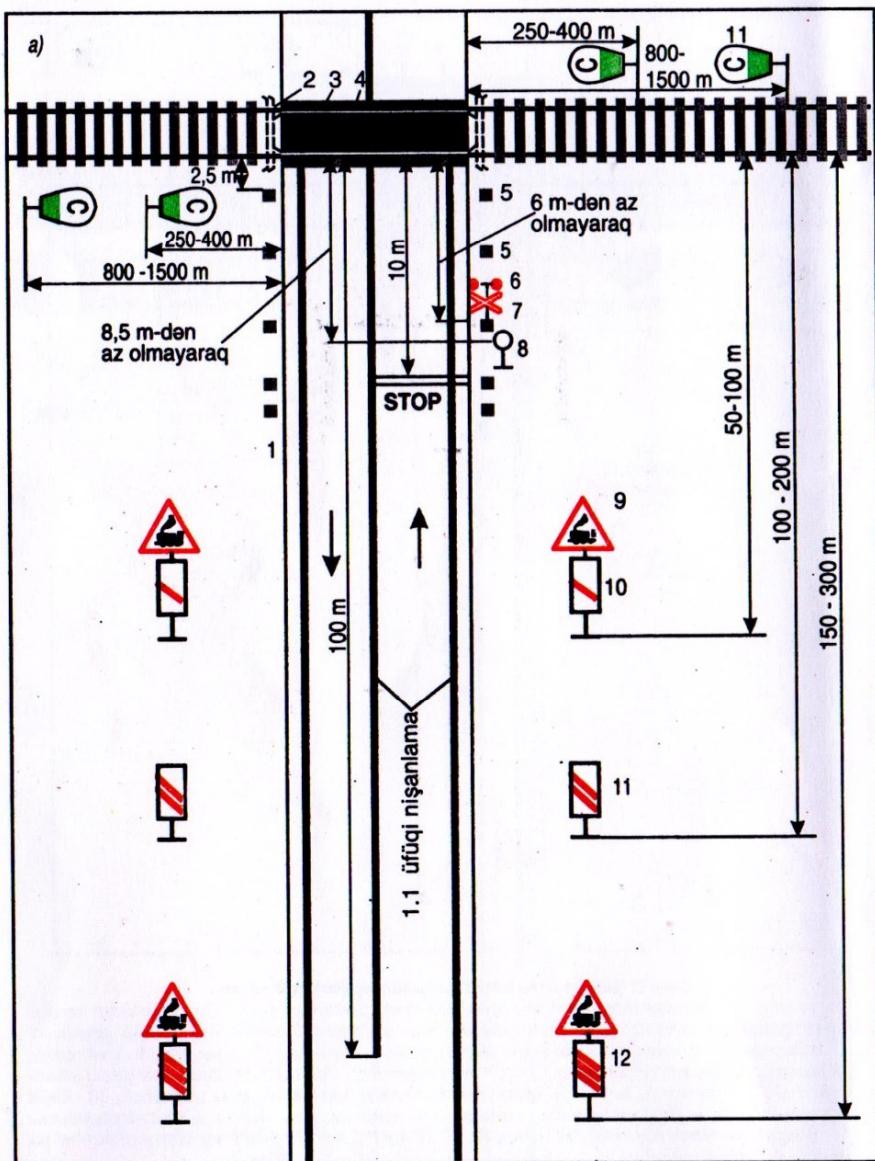
Şəkil 1. Keçidlərə, mal-qara sürülen yerlərə və səni tikiliyə yaxınlaşmalarda qoyulan yol nişanları və ləvhəcikləri. ("Yol nişanları" standartı).

Şəkil 2. Şlaqbaumlu keçid qurğularının yerləşdirilməci:

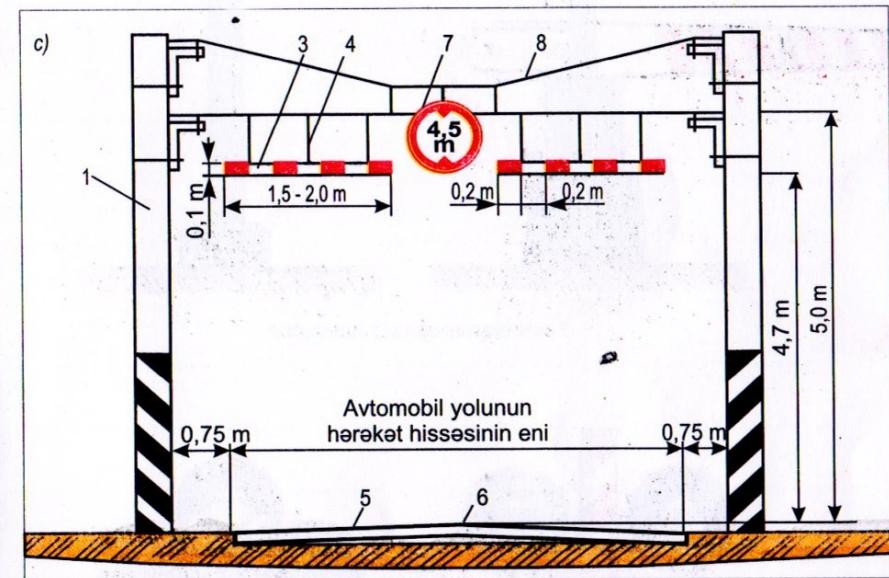
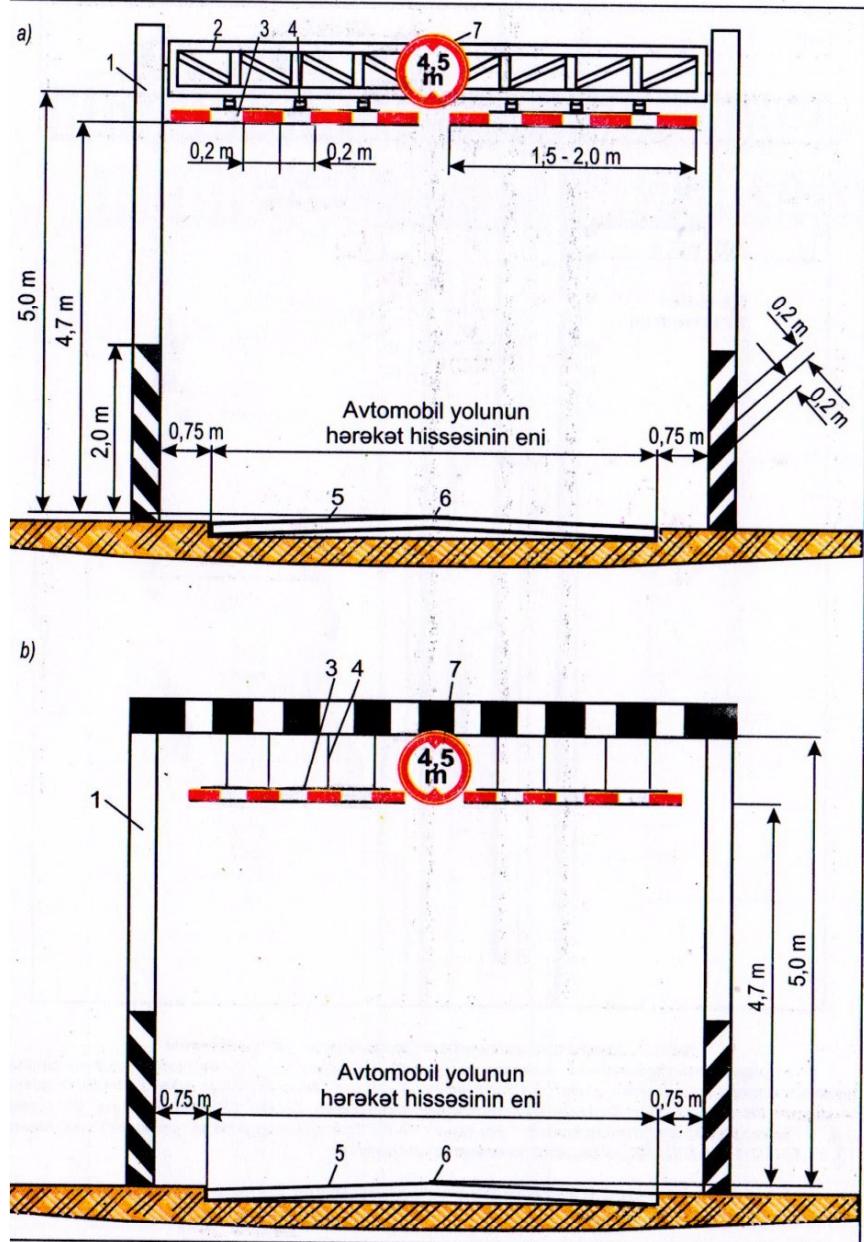
a) yaşlılık məntəqələrdən kənarda; b) yaşlılık məntəqələrində; 1 - avtomobil yolunun hərəkət hissəsinin qıraqı; 2-3.13 "Hündürlüyün məhdudlaşdırılması" yol nişanı; 3 - üfüqi-dönmə ehtiyat şlaqbaumlar; 4 - istiqamətləndirici tirciklər; 5 - məhəccər (cəpər); 6 - suaxidıcı novlar; 7 - ağac tırılar; 8 - kontreislər; 9 - yol reisləri; 10 - çəpərləyici svetofor; 11 - "C" işarə nişanı; 12 - demir-beton döşəmə və yaxud asfalt-beton örtüyü"; 13 - qızılı lövhəni və ya işarə fənərini qoymaq üçün borucuq və ya dirəkçik; 14 - keçid postunun binası; 15 - keçid işarəvericisinin svetoforu; 16 - avtomatik şlaqbaum və ya elektrik şlaqbaum; 17-1.1 "Şlaqbaumlu demir yol keçidi" yol nişanı; 18, 19, 20-1.4.1-1.4.6 "Demir yol keçidinə yaxınlaşma" yol nişanları.

Q e y d. 1.1 təkraredici yol nişanlarının qoyulması zamanı bu Təlimatın 3.10 bəndinin tələbləri nəzərə alınmalıdır.

Şekil 3. Şlaqbaumsuz keçidlerin qurğularının yerlesdirilmesi
 a) yaşayış mənteqelerindən kənar; b) yaşayış mənteqelerinde; 1 - avtomobil yolunun hərəket hissəsinin qırığı; 2 - suaxidıcı novlar; 3 - kontrelsler; 4 - demir-betondan və ya ağac tırıldan döşəmə; 5 - istiqamətləndirici tırıcılar; 6 - keçid işarəvericilərinin svetoforları; 7-1.3.1. "Birxəlli deimir yol" yol nişanı; 8-3.13 "Hündürlüğün məhdudlaşdırılması" yol nişanı; 9-1.2 "Şlaqbaumsuz demir yol keçidi" yol nişanı; 10, 11, 12-1.4.1-1.4.6 "Demir yol keçidinə yaxınlaşma" yol nişanları.

Q e y d: 1.2 tekrarlayıcı yol nişanlarının qoyulması zamanı bu Təlimatın 3.10-cu bəndinin telebləri nəzərə alınmalıdır.

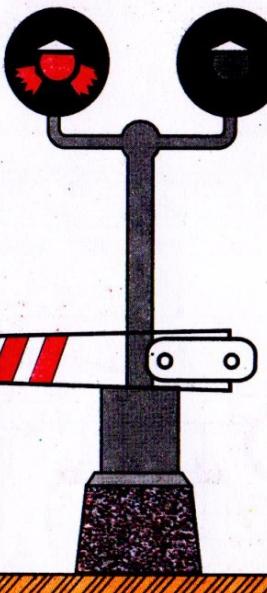

Şəkil 4. Süni tikililər qarşısında quraşdırılan əndəzə qapıları.

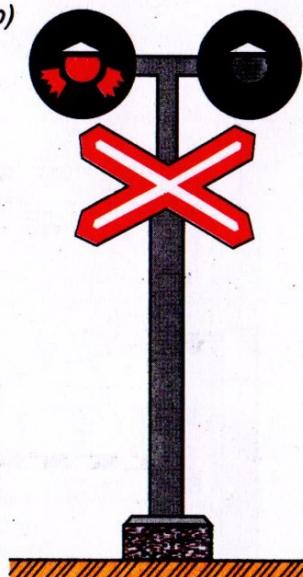
a) - yasti metal fermadan; b) - ağacdandan; c) - dərtilmiş metaldan; 1 - direkler; 2 - metal ferma; 3 - məhdudlaşdırıcı planka; 4 - metal zəncir və ya məftil asqlar; 5 - avtoyolun hərəkət hissəsi; 6 - bütöv ox xetti; 7-3.13 "Hündürlüyün məhdudlaşdırılması" yol nişanı; 8 - metal dərtisi.

Qeyd: Yeni layihələndirilmiş və yenidən qurulan keçidlərdə hərəkət hissəsinin qırığı ilə direk arasındakı məsafə 1,75 m-dən az olmamalıdır. "Yol üzərində qeydiyyatlar" standartına uyğun olaraq, əndəzə qanılları və yaxud onlara bərkidilmiş lövhələr yolun səthindən 2 m hündürlüyə kimi 45° bucaq altında 0,2 m enində qara-ağ zolaqlarla rənglənir. Lövhənin eni direyin diametrindən az olmamalıdır.

a)

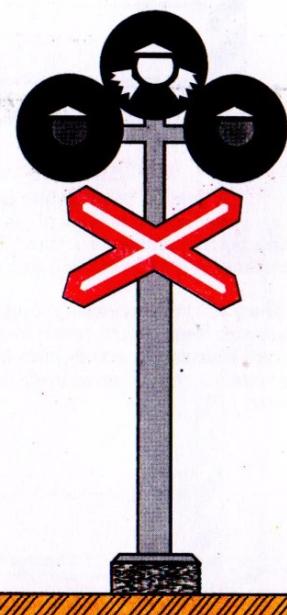
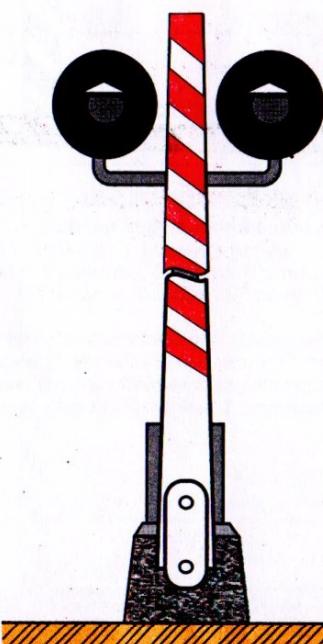

b)

Yaxınlaşma cəhəci tutuludur.

Qeyd üçün

Yaxınlaşma cəhəci boşdur.

Şəkil 5. Növbətçili (a) ve növbətçiz (b) keçidlərdə keçid cvetoforu.

MÜNDƏRİCAT

ÖN SÖZ.....	3
DƏMİR YOLU KEÇİDLƏRİNİN İSTİSMARINA DAİR TƏLİMAT	5
ADDY-NUN «DƏMİR YOLU KEÇİDLƏRİNİN İSTİSMARI ÜZRƏ TƏLİMAT»INDA İSTİFADƏ OLUNAN TERMIN- LƏR	51
 <i>ƏLAVƏ № 1</i>	
DƏMİR YOLU KEÇİDLƏRİNDƏ AVTOMOBİL YOLLARININ SAXLANIŞINI YERİNƏ YETİRƏN YOL TƏSƏRRÜFATI TƏŞKİLATININ TƏLƏBLƏRİ VƏ HÜQUQLARI.....	59
 <i>ƏLAVƏ № 2</i>	
KEÇİDLƏRİN KEÇİD İŞARƏVERİCİ QURĞULARI İLƏ TƏC- HİZ EDİLMƏSİ ÜZRƏ ƏSAS TƏLƏBLƏR.....	61
 <i>ƏLAVƏ № 3</i>	66
 <i>ƏLAVƏ № 4</i>	
KEÇİDİN İSTİSMARI ÜZRƏ YERLİ TƏLİMATIN TƏXMİNİ MƏZMUNU.....	71
 <i>ƏLAVƏ № 5</i>	72
 <i>ƏLAVƏ № 6</i>	
KEÇİD NÖVBƏTÇİLƏRİ ÜÇÜN TEKNİKİ TƏHLÜKƏSİZLİK VƏ İSTEHSALAT SANITARIYASI ÜZRƏ TİPLİ TƏLİ- MAT.....	73
 <i>YOL HƏRƏKƏTİ HAQQINDA AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI SININ QANUNUNDAN BƏZİ ÇIXARIŞLAR</i>	79
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ İNZİBATİ XƏTALAR MƏCƏLLƏSİNĐƏN (AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI- NIN 11 İYUL 2001-Cİ İL TARİXLİ QANUNU İLƏ QƏ- BUL EDİLMİŞDİR) ÇIXARIŞLAR.....	93
 <i>AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ CİNAYƏT MƏCƏLLƏSİ</i>	97
NORMATİV SƏNƏDLƏRDƏN ÇIXARIŞLAR.....	99
 <i>ƏLAVƏ 8</i>	
ADDY-NUN DƏMİR YOLU KEÇİDLƏRİNDƏ NƏQLİYYAT VASİTƏLƏRİNİN SÜRÜCÜLƏRİ TƏRƏFİNDƏN TÖ- RƏDİLƏN HƏRƏKƏT TƏRKİBİ İLƏ TOQQUŞMA HADISƏLƏRİNİN XİDMƏTİ ARAŞDIRILMASI HAQ- QINDA TƏLİMAT	101

Dəmir yolu keçidlərinin istismarına dair Təlimat

Yığılmağa verilmiş 01.08.2003

Çapa imzalanmış 19.10. 2003

Həcmi 7,75 ç.v.

Formatı 60x84 1/16

Sayı 1550 nüs.

Ofset çapı.

Sərbəst qiymət

**«Makina» MMC-nin mətbəəsində hazır plynikalardan
çap olunmuşdur.**